

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din. Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SLOVENEK

Ček. rač.: Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.849 za inserate. Uprava: Šopitarjeva ulica 6. Tel. 40-01 do 40-05. Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlja.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Mi in Bolgari

Slovenci smo bili ves čas svoje narodne zgodovine najiskrenejši prijatelji bolgarskemu narodu. Vojska za osvoboditev Bolgarov od jarma osmanskega cesarstva ni slovenskemu narodu vdihnila samo poguma v politični borbi, ki jo je vodil sam za svojo enakopravnost in osamosvojitve, ampak ga je okrepila tudi npravnstveno in ga duhovno dvignila. Kdor prebira slovensko časopisje tistih let, se ne bo mogel dovolj načuditi velikemu idealizmu, ki je takrat zanašal naš narod od prvaka do pastirčka na višino narodne samozavesti in v vseh Slovincih zbudil ali še bolj razžarel misel vzajemnosti vseh južnih Slovanov.

Srčne simpatije slovenskega ljudstva do bolgarskega niso nikoli prenehale in nikoli niso bile manjše ali slabše od prijateljstva, ki je slovenskega človeka družilo s srbskim in hrvaškim narodom. Nam so bili vsi enaki in enako dragi, in kakor smo vsigdar želeli, da se trenja med Srbi in Hrvati končajo v plemenito tekmo, kdo bo več doprinesel k skupnemu blagru obeh rodov, tako smo tudi prizadevanja najboljših rodoljubov na srbski in na bolgarski strani za napredek narodne omike, utrditev države in dostojno mesto v družbi evropskih narodov razumeli v njihovem končnem cilju kot delo za sporazumno sodelovanje v korist vsega jugoslovanstva. V tej veri in upanju nas niso mogli omajati še tako žalostni dogodki bratovskega razdora, ki so ga zavestno in načrtoma netile od časov bizantskega cesarstva do berlinskega kongresa, pa do praga našega stoletja in še čez tuje velesile, da bi se preprečilo pomirjenje in, če le moč, ovekovečila zdrava med bratovskimi rodovi na Balkanu. Z jugoslovanstvo krvjo naj se poravnava tuji računi in uresničujejo ali preprečujejo politični načrti velikih držav na jugovzhodu ali pa zmešetarijo čim bolj dobičkanosne časne poravnave: to je bil smisel te politike. Globoko je bilo vselej naše prepričanje, da bo te igre, ki so jo na balkanski šahovski deski igrali za svoje sebične koristi diplomati vseh evropskih velesil, neizvemiš carskih, konec, in ko se je izvršilo zedinjenje treh končno svobodnih jugoslovanških narodov, smo si ravno Slovenci največ prizadevali, da bi se kljub žaloigri med bratoma daleč na jugu tudi bolgarski narod privzel v idealen politični program končnega in trajnega sporazuma vseh južnih Slovanov.

Kar so mnogi smatrali za gole sanje, se je začelo obrisovati kot realna politična možnost veliko prej, nego so se nadejali največji optimisti: vladarja obeh jugoslovanških držav sta se sestala že leta 1934 na obiskih v Sofiji in Belgradu, kar je pomenilo sad prizadevanj, ki so zorela že daljšo dobo in so bila kronana leta 1937 po paktu večnega prijateljstva med Jugoslavijo in Bolgarijo, čigar idealne smernice so prišle kot konkretna vodila politike obeh držav ob grozečnem izbruhu nove svetovne vojne do izraza in skupni izjavi obeh vlad 11. julija 1939, v kateri je bila skupno dogovorjena politika nevtralnosti nasproti obema evropskima laboroma, kar je edino mogoče, če Jugoslavija in Bolgarija vodita sporazumno politiko, se prijateljsko obnašata nasproti vsem svojim sosedom in se ne podata v nobeno odvisnost od nikogar. Vemo, da pot do tega sporazumnega duha in sodelovanja ni bila lahka, da je stala veliko truda in da so se ji postavljale na pot ne male ovire od znotraj in od zunaj. Zato pa je bil doseženi kos poti tem dragocenejši; dana je bila možnost razgovaranja o vprašanih, ki se ne morejo ne načeti ne reševati drugače kakor v ozračju čim pristranejšega medsebojnega razumevanja, spravljevega duha in ostrega smisla za skupne koristi obeh slovanških držav na Balkanu, na katerem bi združeni po trdnem, trajnem in po velikih razgledih v bodočnost naravnanim prijateljstvu pomenili največjo, odločilno in nepremagljivo velesilo, ki jo bo ves svet moral respektirati. Ni treba popisovati navdušenja, ki je tiste dni objel ves srbski, hrvaški in slovenski narod na eni in ves bolgarski na drugi strani, zakaj glavni cilji tega sporazuma, ki je pomenil začetek nove politične stavbe, niso bili postavljeni na pesek kakšne preračunane koristi danega kratkega trenutka ali pa čustvenega zanosa in izbruha, marveč so zrasli prav iz resničnega razpoloženja, hotenja in stremilnosti naroda, ki tu in onstran mejnih kolov strastno želi miru, prijateljstva in sloge med brati, ne pa razdorov, od katerih žive samo klike, narod pa hira in umira. In kako zelo je šele sporazum med Srbi in Hrvati ustvaril trdno podlago, na kateri bi mogla dozoreti politična in kulturna vzajemnost vseh južnih Slovanov!

Govori, ki so nam te dni iz ust nekaterih poslanecev vladne stranke v bolgarskem sobranju zazvoneli nasproti, pa so odmevali in še odmevajo iz bolgarskega tiska, so kaj rezko prekinili ta srečno zastavljeno politični razvoj in močno skalili ozračje, ki so ga ustvarili, oprti na ljudsko željo in potrebe, modri državniki na obeh straneh, da bi obe državi srečno prestali vojno vihur in iz nje izšli še močnejši po skupnem prijateljstvu in političnem sodelovanju. Zakaj čez noč ta reakcija zoper tako globoko na edinih realnih koristih obeh držav in vsega jugoslovanškega življa na Balkanu zasnovano politiko, za katero se je zavzel bolgarski narod sam in so se ji posvetili njegovi najboljši državniki in politiki, ki trezno mislijo in daleč gledajo? Čeprav niso pojavi zadnjih dni v Sofiji bili taki, da bi jih bilo mogoče kar prezreti kot goli izbruh nepremišljenosti, zmede in starih instinktov gotovega kroga in hitro razburljivo in razneiljivo množice, vendarle mislimo, da še nikakor ne pomenijo zmage miselnosti, ki je v preteklosti kovala brezno med bratskimi jugoslovanškimi rodovi v tujo korist in lastno pogubo, ker ne moremo verjeti, da bi bridke izkušnje svetovne vojne in zmede šle kar tako mimo, ne da bi se bili kolikšaj prevdarni politiki iz njih kaj naučili, tako da bi mogli biti kos demagogiji, ki je kaj lahka, po kateri pa rada glava boli. Saj je težko razumeti, da bi besede, ki so se slišale v tako resnem trenutku na Balkanu, mogle biti res mišljene kot nameravano draženje in izzivanje odkritosrčnih prijateljev bolgarskega naroda, kar so Srbi, Hrvati in Slovenci. Komu je v korist, če se, čeprav samo nepremišljeno, podpihuje plamen, da bi se potegnili v vojni metez kot sovraznici med seboj še oboje jugoslovanški državni? Zakaj na tak način, kakor so govorili nekateri v sobranju, se ne stavljajo kategorične zahteve na državo, ki ima z Bolgarijo pakt večnega prijateljstva in smatra medsebojno svobodno sprejete obveze, da se bo namreč med obema državama vsako politično vprašanje obravnavalo v duhu pri-

Slovaška v objemu trojne zveze

Predsednik slovaške vlade Tuka je po podpisu izjavil, da so „sedaj uresničene njegove dolgoletne sanje“ - Ugibanja o nadaljnjih razvojih na jugovzhodu

Berlin, 24. nov. AA. Nemški zunanji minister von Ribbentrop, načelnik političnega odseka v italijanskem zunanjem ministrstvu Butti in japonski poslanik v Berlinu Kurusu z ene strani ter predsednik slovaške vlade dr. Tuka z druge strani so podpisali v Berlinu 24. novembra protokol o pristopu Slovaške k trojni zvezi, ki so jo sklenile dne 27. septembra 1940. Nemčija, Italija in Japonska. Protokol se glasi: Vlade Nemčije, Italije in Japonske z ene ter slovaška vlada z druge strani po svojih popolnomočenih ugotovitvah sleden: 1. Slovaška pristopa k trojnemu paktu, ki so ga dne 27. sept. 1940. v Berlinu podpisale Nemčija, Italija in Japonska; 2. V kolikor bodo skupne tehnične komisije, predvidene v členu 4 trojnega pakta, razpravljale o vprašanih, ki se tičejo interesov Slovaške, bodo v njih sodelovali tudi predstavniki Slovaške; 3. Besedilo trojnega pakta je priključeno temu protokolu kot dodatek. Ta protokol je sestavljen v

nemškem, italijanskem, japonskem in slovaškem jeziku. Vsako besedilo velja kot original. Protokol stoji v veljavo takoj po podpisu. Po podpisu protokola je slovaški ministrski predsednik dr. Tuka v imenu slovaške vlade dal sledečo izjavo: To delo ima za Slovaško velik zgodovinski pomen. Nas so formalno sprejele tri velike sile, združene v trojnem paktu. Te velike sile so sebi zastavile za cilj, da ustvarijo nov, boljši red, preprečijo razširitev vojne in naredijo pravičen in trajen mir, v katerem bodo zavarovane vse pravice vseh narodov v okviru njihovih življenjskih prostorov. Posebno mi Slovaki znamo ceniti te visoke cilje, ker smo se dolgo časa ogorčeno borili za življenjske pravice svojega naroda. V tej težki borbi smo našli velikega prijatelja, vodjo Nemecev, katerega popolno razumevanje je doprineslo h končni zmagi. Slovaški narod je imel priliko, da z deli dokaže, da je razumel osnovna načela trojnega pakta, ko je pred letom

dni stal z orožjem v rokah ob strani nemških vojakov. Tedaj je slovaški narod s krvjo podpisal pristop k osnovnim idejam tega pakta. Sedaj stvarno s tem paktom samo naknadno potrjujem to dejstvo. Slovaški narod se je izjavil za sodelovanje pri ustvarjanju novega reda, ko se je med prvimi odločil, da svoj državni in družabni red zgradi na narodno-socialistični osnovi. Danes je vse to potrjeno v tej listini in uresničeno vse tisto, o čemer sem sanjal mnogo let. Srečen sem, da v tem pomembnem trenutku morem pozdraviti v imenu slovaškega naroda nemški narod, njegovo nepremagljivo vojsko in njegove italijanske in japonske prijatelje. Živel vodja Nemčije Adolf Hitler in njegovi vzvišeni zavezniki. Bern, 24. nov. AA. Havas: List »Tempse« poroča, da se na skrajnem vzhodu opaža gibanje za pristop k trojnemu paktu. Pogajanja o tem bi bila v Tokiu in v drugih mestih. K trojnemu paktu bi potem pristopil zaenkrat Mandžukuo.

Nadaljni načrti na jugovzhodu

Švicarski list pravi, da hočeta velesili osišča imeti prosto pot za vojaške operacije na vzhodnem Sredozemlju

»Neue Zürcher Zeitung« objavlja pod naslovom »Pristop Madžarske k berlinski zvezi« naslednja zanimiva razmišljanja o jugovzhodu:

Ena možnost za boj Nemčije in Italije proti Angliji leži v tem, da sprožijo in uporabijo sile tistih držav, ki so velesilam osišča po svojem lastnem režimu sorodne, odnosno ki od »novega« redca, v Evropi pričakujejo povečanje svojih ozemelj. Upanje na takšne obogatitve je vaba, ki se je poslužuje diplomacija velesil osišča. »Giornale d'Italia« je napravil opazko, iz katere bi se dalo razumeti, da je Madžarska poklicana, da s turškimi gospodarskimi in drugimi sredstvi sodeluje pri obnovi Romunije, ki predstavlja danes za velesile osišča in za njune vojne namene izredno važno postojanko. Toda, da bi imel pristop Madžarske k trojni zvezi samo ta namen, skoraj ni verjetno. Že ko je Nemčija prvič poslala svoje čete v Romunijo, je Madžarska svoje nevtralnostno stališče lahko spravila v sklad z dovoljenjem, ki ga je dala za prehod nemških čet skozi madžarsko ozemlje.

nemško prestolnico. Doslej je bil dalj časa na dopustu v Ankari. Tej okoliščini poučeni krogi pripisujejo velik pomen, ker v tem vidijo možnost sporazuma med Nemčijo in Turčijo. Nemški državniki poudarjajo, da se nemška vlada trudi, da se izogne vsaki nadaljnji zaostritvi položaja na Balkanu. Še več, v Berlinu danes celo izjavljajo, da med Grčijo in Italijo ni bilo nobene vojne napovedi, kar bi tako moglo imeti posebne pravne posledice.

(Turški listi so namreč nemškemu poslaniku von Papenu očitali, da je ob priliki razgovora s časnikarji v Berlinu dejal, da je Nemčija pripravljena priznati nedotakljivost Turčije in spoštovati njeno neodvisnost samo tedaj, če se Turčija priključi novemu redu, ki se ustvarja v Evropi. Papen je po navedbah turških listov baje nadalje izjavil, da sme trditi, da bi se tudi Sovjetska Rusija odrekla nadaljnim zahtevam po Carigradu in Dardanelah kakor tudi zahtevam po popravitvi meje v Kavkazu, če bi se Turčija hotela priključiti politiki trojne zveze. Turški listi so zaradi tega nemškega poslanika hudo napadli.)

Carigrad, 25. novembra. b. Včeraj so se pričela pogajanja med nemškim poslanikom v Ankari von Papenom in predsednikom turške vlade in zunanjim ministrom. Pogajanja se bodo nadaljevala. Turški tisk izraža upanje, da se vojna na Balkanu ne bo razširila. Turško časopisje se nadeja, da bo Bolgarija ohranila mir in da zaradi izhoda na Egejsko morje ne bo zabredla v vojno.

Priprave v Carigradu

Carigrad, 25. nov. m. TCP. Banke in pisarne v Turčiji so skrajšale delovni čas. Ravno tako se tudi na vseučilišču predavanja končajo prej zaradi predpisov o zatajnitvi. V Carigradu so že pričeli ustanavljati pomožne policijske oddelke gasilcev, ki bodo nastopili v primeru vojne nevarnosti. General g. Al Riza, poveljnik področja, v katerem je objavljeno obsešno stanje, se je po dvodnevnem bivanju v Ankari vrnil v Carigrad, kjer je imel konferenco z notranjim ministrom in ministrom narodne obrambe.

Papen zanika

da bi bil dajal kakšne izjave o nemških in sovjetskih načrtih o Turčiji

Carigrad, 25. nov. AA. DNB: Poslanik von Papen je dal poročevalcu uradnega glasila »Ulhas« v Ankari tole izjavo: Ko sem se vrnil iz Nemčije, sem izvedel iz turških listov, da sem za svoje gibanje v Berlinu dal baje neko izjavo. Zelo sem presenečen in želim jasno ugotoviti: Nikoli nisem dajal takšne izjave in so vsi sklepi, navezani na to dozdevno izjavo, brez sleherne podlage. Sicer bi pa bila takšna izjava navzkriž z vsemi diplomatskimi običaji.

V Berlinu zanikajo bližnji obisk bolgarskih državnikov v Nemčiji

Sofija, 25. nov. m. TCP. Bolgarsko časopisje objavlja pod velikimi naslovi naslednje sporočilo bolgarske brzojavne agencije: Nekateri tuje agencije so razširile novice o ponovnem koncentriranju bolgarskih čet na mejah Grčije in Turčije. Bolgarska brzojavna agencija je pooblaščenca izjaviti, da so vse te novice iz temelja izmišljene.

Berlin, 25. novembra. m. Pribod bolgarske delegacije v Berlin, ki bi bila morala priti zaradi podpisa izjave o pristopu Bolgarije k trojnemu paktu, je odgođen. Kakor znano, bi morala bolgarska delegacija s predsednikom vlade Filovom in zunanjim ministrom Popovom prispeti v Berlin v teku jutrišnjega dne. Sma-trajo, da je odgoditev odhoda bolgarske delegacije v zvezi z notranjim položajem in krizo bolgarske vlade. Bolgarski poslanik v Berlinu

Draganov, ki je bil v Sofiji in se je vrnil v Berlin, je ponovno odpotoval v bolgarsko prestolnico. Zadnje čase govori, da je Draganov najresnejši kandidat za zunanega ministra nove bolgarske vlade. Njegov nenaden in ponoven odhod v Sofijo spravlja v zvezo z bližnjo rekonstrukcijo vlade in z morebitnim vstopom Draganova v bolgarski kabinet.

Berlin, 25. novembra. AA. (DNB.) V nasprotju z vsemi drugačnimi kombinacijami in s poročili je bilo danes v Wilhelmstrasse sporočeno zastopnikom tiska, da v sedanjem trenutku ni predviden noben bolgarski obisk v Berlinu.

Berlin, 25. novembra. b. Predstavniki nemškega zunanjega ministrstva je izjavil, da je s pristopom Slovaške k trojnemu paktu zaključena druga stopnja nemške diplomatske akcije. Ko so ga časnikarji vprašali, če je pričakovati, da se bo Bolgarija priključila trozvezi Berlin-Rim-Tokio, je izjavil, da do danes popoldne še ni nič znanega, kako je z Bolgarijo.

Rim, 25. novembra. b. Dopisnik »Stampe« poroča iz Sofije, da Bolgarija želi ostati mirna, da pa je vedno pripravljena odbiti vsa izzivanja. Rim in Berlin želita, da se Bolgarija še naprej v miru razvija in so zaradi tega cilji Bolgarije v skladu z njenimi željami. Nobenih novic ni, da bi predsednik bolgarske vlade Filov in zunanji minister Popov potovala v doglednem času v Nemčijo. Takšno potovanje bi bilo tudi odveč, ker sta itak bila pred kratkim bolgarski kralj Boris in zunanji minister Popov pri kanclerju Hitlerju ter imela z njim važne konference.

Moskva o Bolgariji

Moskva, 25. novembra. b. V nenavadno dolgem pregavanju je moskovska radijska postaja podala poročilo o zasedanju bolgarskega Sobranja ter pri tem poudarila zlasti govore onih govornikov, ki so se zavzemali za prijateljske odnose s Sovjetsko Rusijo. Nato je predavatelj omenil tudi one govornike, ki so trdili, da je zakon proti Židom v nasprotju z bolgarsko ustavo. Največji del predavanja je bil posvečen bivšemu ministrskemu predsedniku Mušanovu in pa onim točkam, v katerih je govornik kritiziral zunanjo politiko bolgarske vlade in suverena.

Zagrebska vremenska napoved: Jasno in hladno.

Zemunska vremenska napoved: Hladnejše vreme. Vedro bo na Primorju. Zvedrilo se bo tudi v zahodnih in severnih krajih. Pretežno oblačno bo v ostalih delih, kjer bo tu in tam tudi dež. V visokih planinah bo pačal sneg.

Nemci o Turčiji

Berlin, 25. novembra. b. Berlin je danes pod vtisom razvoja razmer na Balkanu. Politični krogi se zlasti zanimajo za razmere v Bolgariji in Turčiji. Na vprašanje tujih časnikarjev so uradni berlinski krogi izjavili, da v vojne priprave Turčije v Trakiji ne verjamejo in tudi ne verjamejo, da bi Turčija skušala preprečiti svobodno odločitev bolgarske vlade. Politika na Balkanu ni niti malo odvisna od stališča Turčije. Poročajo tudi, da se bo turški poslanik v Berlinu danes vrnil v

interesom velesil, ki se trudijo, da bi na tem prostoru bil ohranjen mir. To smo povedali kot resnični prijatelji bolgarskega naroda odnekodaj. Prepričani smo, da si ne dela nihče na svetu nobenih utvar glede vprašanja notranje moči, povezanosti in popolne vzajemnosti treh jugoslovanških narodov v naši državi, če bi kdo hotel ogrožati našo skupno domovino, ki so vse njene meje na severu in jugu, na vzhodu in zapadu enako svete. Bolgarski narod slovi kot trezen, predvaren in miroljuben narod in gotovo si on najmanj dela krive predstave o tem, kaj je složna Jugoslavija in kaj ona za vsakega od nas pomeni. Naj bi to premislili tudi oni, ki svoje besede premalo tehtajo, preden jih povedo.

Bivši bolgarski ministrski predsednik Mušanov

Politični zapiski

»Izzivanje Petra Dumanova«

Pod tem naslovom prinaša belgajsko »Vreme« dolg članek, kjer se peča z znanim govorom bolgarskega vladnega poslanca Dumanova v bolgarskem sobranju, ki je zahteval Makedonijo. Na koncu »Vreme« pravi: »S Petra Dumanova je treba strgati krinko! Peter Dumanov grdo podlo laže. On ne želi Makedonije zaradi Makedonije same, ker ve, da bi to ne bilo tako enostavno. Peter Dumanov pa išče vzroka za zmešnjavo, išče opravičila za veliko novo pustolovščino, ki mu je pri srcu. Prav zato pa mora Peter Dumanov zvedeti, da Jugoslavija ni kako papirnata hišica in da ima to miroljubno složno jugoslovansko ljudstvo krepke mišice in močne pesti, kar morajo izzivati upoštevati. Makedonija je resnično bleščeč dragulj, ki pa se njegova vrednost ne meri z zlatom, še manj pa s praznim govoricenjem kakšnega Petra Dumanova. Od prvih dni naše zgodovine so ta prekrasni in imenitni kraj varovali velmože in Dušanovi kopjeniki... prejšnjih in sedanjega rodu. Peter Dumanov, mi svojo zemljo ljubimo ter jo varujemo z nepremagljivo silo... Kadar kolj so se naši polki z razcefranimi zastavami vračali z bojišča, je bilo med njimi mnogo mest najboljših med najboljšimi prazniki, mnogo sirot je jokalo, mnogo mater je v žalosti omedlevalo. Vendar so vedno znova prihajala nova pokolenja. Nikdar se nismo bali jekla, ki včasih tudi prsa trga. Bili smo vzvišeni in castni v zmaga, ponosni in dostojanstveni v dneih trpljenja, nikdar pa nismo bili podli, nikdar nismo bili Dumanovi. Zato smo mirni, ker zanesljivo vemo ter čutimo, da naši narodi žele bratsko slogo ter da bodo preživeli vse razne Petre Dumanove.«

V spomin žrtvam iz Bele Palanke

Ko so leta 1915 Bolgari zasedli Niš, so dali prijati kakih 20 srbskih pravoslavnihih svečnikov, jih zaprti ter jih čez nekaj časa odvedli v noči med 11. in 12. novembrom leta 1915 na pot ter jih v soteski pri Beli Palanki vse postrelili. Edino le prota Milija Jončić je tedaj v temni noči ušel krogom ter zbežal. On je zdaj edina živa pričča tistega krvavega in grdega zločina. Kostji teh in še drugih žrtve tiste žalostne dobe so zdaj pokopane v kostnicah v Kačaniški soteski, v Kremnici pri Beli Palanki, v Surdulici, v Nišu in Zaječarju. Preteklo nedeljo je Zaječar obhajal spominski dan tistih nesrečnih žrtve med srbskimi svečniki, ki so padli pri Beli Palanki. Na slavnosti je imel poleg drugih slavnosti govor tudi zastopnik arhijereja g. Stamenkovič, ki je med drugim naglasil, kako ga veseli, da pri tej slavnosti vidi tudi toliko srbske mladine. Nato je spregovoril tople besede srbski mladini, kateri je dejal: »Priporočam ti, mladina, da zavreš vse tisto, kar je razdiralnega, vse, kar so ti nudili s pomočjo tuje propagande, da se oborožiš z rodoljubjem in patriotizmom ter da daš od sebe vse za brambo podedovanih pridobitev. Mladina mora vedeti, da so tuji griljaji kruha grenki in da tuje sonce ne greje tako kakor greje naše.« Nato je Stamenkovič naglasil: »Ljubezen našega naroda do svobode in do svobodne grude je sad velikanskega trpljenja in neštevilnih žrtve. Našemu narodu svoboda ni bila darovana, boriti se je moral za njo ter doprinesti velikanske žrtve. Vse, kar smo dobili, smo dobili na puški in meču. Zato smo vedno pripravljene svoje pridobitve braniti s puško in mečem. To za nas ni nič novega. To je naša zgodovina, naša tradicija, pisana s krvjo naših najboljših sinov...« Nato opisuje krvave dogodke iz vojnih let 1912 do 1918, nakar prehaja na žrtve iz Bele Palanke in druge ter konča: »Te žrtve so naš kažipot za danes in za prihodnje. Njihovi grobovi so kakor večna straža ter opomin, da je samo čez trupla mogoče poskusiti vzeti nam našo svobodo. Slava in hvala vsem znanim in neznanim žrtvam, ki so padle za domovino!«

Govori v bolgarskem sobranju

O nesrečnem govoru bolgarskega vladnega poslanca Petra Dumanova in govoru g. Mušanova pišejo zdaj ne le jugoslovanski, temveč tudi tuji listi. »Hrvatski Dnevnik« poroča v uvodnem članku o teh člankih, nakar končuje: »Ko poročamo o teh člankih, mislimo, da ne bi v celoti zadostili svoji poročevalski dolžnosti, ko bi obenem tudi ne naglasili prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Nemčijo, ki so zlasti zadnje čase bili od obeh strani tako naglaševani, kar je bilo nazadnje naglašeno tudi na večerajšnji proslavi 10-letnice jugoslovanskega-nemškega društva v Belgradu. Toda prijateljstvo narodov Jugoslavije in Nemčije ne more biti manj vredno ko prijateljstva drugih narodov južno-vzhodne Evrope. To prijateljstvo mora biti vredno tudi sosednjim malim državam, med katere zlasti želimo omeniti Bolgarijo, ki jo z Jugoslavijo veže pakit večnega prijateljstva. V času, ko Bolgarija po besedah Nikole Mušanova preživlja usodne čase, moramo iskreno želeli, da bi to prijateljstvo ostalo nedotaknjeno!«

Surova in neizprosna sebičnost!

V hrvaškem listu »Primorje« beremo tudi te stavke: »Ne smemo se bojevati za pravice Zamorcev in Kitajcev, dokler smo sami kot belci na njihovi ravni. S korenino vred je treba iztrgati iz srca vsakega Hrvata tisto slovansko širokogrudnost in altruizem do ljudi, ki niso Hrvati, ter zasedati vsakomur izmed nas, najbolj pa otrokom žem v zibelki, vero vase in svoje poslanstvo. Egoizem, in sicer surovi ter neizprosni egoizem, zase in za svoje rojake do drugih narodov, ker le tako se bomo mogli kot narod obdržati, samo tako bomo mogli kaj storiti ter omogočiti dostojno življenje sebi in svojim potomcem...« — Te besede hrvaškega lista, ki prav gotovo ne izvirajo iz hrvaške duše, so vse obsodbe vredne, in sicer ne le z etičnega in recimo slovanskega stališča, marveč celo s čisto praktičnega. Priznamo sicer, da nekateri narodi dandane učijo tak nauk za se in svoje rojake. Posledice tega nauka so žal vidne in občutne že danes, ko ta proces dogajanja v smislu teh naukov niti še ni končan. Kar bedast pa postane tak nauk za sloveka malega naroda, ki prav v duhu tega nauka postane plen velikega in močnejšega naroda, ne da bi se potem mogel sklicevati na svojo pravico ali na kako drugo moralno orožje. Ako v smislu tega nauka močnejši manjšega požre, je to docela v skladu z naukom, ki ga hoče ta hrvaški list razširiti med hrvaškim narodom, ki je kakor mi zaklinjen med večje in močnejše. Če se je hrvaški narod boril za svoje pravice, se je boril za nekaj, kar ima opravičenost le tam, kjer ni surove sile in egoizma. S takimi nauki se opravičenost boja malih narodov za življenje in pravico podira in uničuje.

Velike povodnji v Sremu in Bosni

2800 hiš pod vodo — 13.000 ljudi je moralo bežati

Belgrad, 25. nov. AA. Danes popoldne je gradbeni minister Danilo Vulović s pomočnikom notranjega ministra Simonovičem in spremstvu načelnika hidrotehničnega oddelka gradbenega ministrstva inž. Pantiča in šefa kabineta Kabgerga odpohtoval v Bjelino, kjer bo pregledal poplavljen kraj.

Belgrad, 25. nov. m. Veliko deževje, ki je vladalo nad področjem Save in njenih bosanskih pritokov, zlasti nad Drino, v prvi polovici preteklega tedna, je povzročilo naglo naraščanje Save. V četrtek in petek je bila Sava pri Sabeu za 14 cm in pri Raši za 18 cm višja kakor pri katastrofalni povodnji leta 1932, ko je bil do zdaj najvišji vodostaj Save. Zaradi deževja je poplavljen v okolici 57.000 ha

zemlje, osem vasi z 2800 hišami in s 13.000 prebivalci. Ljudje in živina so rešeni.

Poplavljenе hiše so večinoma izpraznjene in so se prebivalci preselili v šole in bližnja naselja. Živila in hrano za živino še vedno rešujejo. Zaradi deževnega vremena in ponovnega naraščanja bosanskih rek se je vodno stanje Save ustalilo na srednjem teku od Jasenovca do Sabea. Od 22. novembra do danes je višina Save padla pri Brodu za 6 cm, pri Sabeu za 41 cm, pri Raši za 40 cm, pri Sremski Mitrovici za 35 cm in pri Sabeu za 7 cm.

V Belgradu pa je Sava večeraj narasla za 12 cm zaradi velikih množin, ki jih vali Donava. Zaradi poslabšanih vremenskih razmer ne moremo še pričakovati hitrega upadanja Save in Donave.

Tuja letala nad našim ozemljem

Kotor, 25. nov. m. Večeraj se je pojavilo nad Kotorom letalo neznanе narodnosti. Letelo je 3000 metrov visoko. Naše protiletalsko topništvo je takoj stopilo v akcijo in tuje letalo preganilo.

Podgorica, 25. nov. m. Večeraj od 13.30 do 13.40 so letela tri tuja letala v višini 1600 do 2000 m nad Podgorico, Barom, Ulejnem, Virpazarom in Budvo. Vojno poveljstvo v Baru je o tem obvestilo takoj tukajšnje letalsko bazo in je formacija naših lovskih aparatov odletela proti Baru. Po prihodu naših letal so se tuja letala oddaljila. Prebivalstvo Podgorice, ki se je zadnje čase že navadilo na take dogodke, je vse to mirno in hladnokrvno gledalo, ne da bi prekinilo svoje delo.

Uredba za doklade upokojencem

Belgrad, 25. nov. m. V današnjih službenih novinah je objavljena uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o izrednem dodatku državnih uslužbencev ter upokojencem. Uredba, ki se nanaša na upokojence, stopa z današnjim dnem v veljavo.

Belgrad, 25. nov. AA. Opozarja se o priliki izprememb in dopolnitev uredbe o izrednih dokladah državnih uradnikov in upokojencem, katere so objavili dnevni listi, da s temi izpremembami niso povečani prejemki vseh aktivnih državnih uslužbencev, kakor so to nepoučeni ljudje razumeli, temveč je samo izpolnjena uredba v primerih, ki so bili poprej izpuščeni, in so bili sedaj določeni osebni dodatki tudi za državne upokojence, ki doslej nanje niso imeli pravice. Iz občnega oddelka finančnega ministrstva.

Mestna pekarna v Belgradu

Belgrad, 25. nov. m. Kakor smo že poročali, je belgajška občina odkupila parno pekarno in mlin, da bi pekla enotni kruh za Belgajčane ter s tem naredila konec bojzani, da bi kruha zmanjkalo. Nova občinska pekarna bi pekla na dan 30 tisoč hlebov kruha. Pekarno bi občina odprla 1. decembra. Pretekli dne so imeli prvo poskusno peko, ki se je dobro obnesla. Napekli so 1500 hlebov, ki so jih razdelili med razne občinske ustanove, kakor dečjemu domu in drugim. Za prodajo kruha v posameznih okrajih bo občina odprla svoje prodajalne.

Cena bencinski mešanici

Belgrad, 25. nov. m. Odbor za kontrolo in regulacijo prodajnih cen mešanice bencina z alkoholom je izdal odlok, ki ga je finančni minister odobril 23. novembra in ki se glasi: Na podlagi točke 3. in 7. § 5 pravilnika za bencinsko mešanico se prodajna cena bencinske mešanice z alkoholom kot motornega pogonskega sredstva, poveča za 0,20 din (20 para) za liter, tako da znaša 7,35 din odnosno 7,60 din ali 7,70 din za liter. To povišanje cen stopi v veljavo z današnjim dnem.

Iz pravoslavne cerkve

Belgrad, 25. novembra. m. Danes popoldne je začel izreden sestanek arhijerejskega sabora srbske pravoslavne cerkve. Na današnji seji so bili izvoljeni za tajnika arhijerejskega sabora: banjalški episkop Platon, mukačevsko-priševski episkop Vladimir, letovsko-strumski episkop Vikentij in zahumsko-hercegovski episkop Nikolaj. Po izvolitvi tajnikov je bil današnji sestanek končan, nakar so se sestali posamezni odbori, ki pripravljajo gradivo za jutrišnji sejo.

Za lastnike obveznic

Belgrad, 25. novembra. AA. Državna hipotekarna banka obvešča lastnike obveznic za 7 odstotno mednarodno stabilizacijsko posojilo kr. Jugoslavije v zlatu iz leta 1933, katere so bile uvedene v seznam svobodnega obtoka v kraljevini in ki so perforirane z označbo »payable in dinars«, da je 19. kupon plačljiv 1. decembra letos in da ga je mogoče začeti od tega dne vnovčiti pri bančni centrali v Belgradu in pri vseh bančnih podružnicah v kraljevini. (Iz državne hipotekarne banke.)

Osebnе novice

Belgrad, 25. nov. m. S kraljevim ukazom so premešeni: v carinarnico I. reda v Gornji Radgoni iz carinarnice v Ljubljani Viktor Kregar, carinski kontrolor 7. pol. skup.; v carinarnico I. reda v Nišu iz Gornje Radgone Ljubomir Cukanovič, višji carinski kontrolor 6. skup. ter iz Maribora Božidar Knežević, prav tako višji carinski kontrolor 6. skupine.

Belgajške novice

Belgrad, 25. nov. AA. V jugoslovansko-nemškem železniškem svetu za blagovni promet se s potekom 30. novembra razveljavlja tarifa št. 5 za železo in jeklo ter za izdelke iz železa in jekla. Prav tako se razveljavlja tudi tarifa št. 31a in 31b za premog in koks. Ta razveljavitev stopi v veljavo od 31. decembra. Uveljavitev novih istoimenskih tarif bo objavljena naknadno.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 25. nov. b. Predsednik HSS dr. Maček je imel danes daljši razgovor z banom dr. Šubišičem. Dr. Maček se je danes vpisal tudi v Jadransko stražo.

Split, 25. nov. b. Večeraj je imelo Združenje trgovcev plenarno sejo, na kateri so člani Zdrženja sporočili važna vprašanja. Govorili so o potrebi ustanovitve hrvaškega gospodarskega sveta, kjer naj bi sodelovali predstavniki gospodarstva.

Smrt predsednika vlade severne Irske

Dublin, 25. novembra. AA. (DNB.) Ob smrti predsednika Severne Irske lorda Craigavona, ki je snoci umrl v 69. letu starosti, pripominjajo, da je lord Craigavon z močno roko vodil politično življenje Severne Irske in sicer od leta 1921, ko je bila urejena ta državna oblika pod britansko oblastjo. Lord Craigavon je bil zmerom smrtni sovražnik irskih nacionalistov. Anglija mu je nato izrazila svojo hvalečnost in mu podelila naslov lorda, še preden je postal predsednik vlade. V zadnjih letih se je lord Craigavon pokazal v ostri borbi proti irski republikanski vladi. Vlada De Valera pa ga je zmerom smatrala za odgovornega, da ni prišlo do združenja med Severno in Južno Irsko. Junija 1940 je lord Craigavon nenadno odpohtoval v London in imel dolge razgovore s predstavniki britanske vlade, v prvi vrsti pa s Churchillom. Ko je prišel v Ulster, je skušal napraviti pritisk na dublinsko vlado z namenom, da bi se naredila irska obrambna zajednica, nakar bi se britanske čete lahko svobodno gibale tudi v Južni Irski, kjer naj bi Anglija dobila svoja letalska in pomorska oporišča. Doslej je vladal De Valera najodločneje odklonila te predloge lorda Craigavona.

Za novega predsednika je bil imenovan John Miller Andrews, do sedaj finančni minister v vladi Severne Irske.

Bolgarsko darilo nemškemu vojakom

Sofija, 25. nov. m. TCP. Nacionalno-socialistična organizacija v Bolgariji je poslala nemškemu vojakom na bojišču in ranjencem naslednja darila: 12.000 kg svinjskega mesa, vagon orehov, 15.000 litrov vina in milijon cigaret. Bolgarske pristojne oblasti so že odobrile izvoz teh življenjskih potrebščin.

Sovjeti hočejo še bolj tesno sodelovati z Nemčijo

Sofija, 25. novembra. AA. (DNB.) Imenovane namestnika komisarja za zunanje zadeve Dekanozova za sovjetskega veleposlanika v Berlinu je naletelo v bolgarski javnosti na veliko zanimanje. Listi prinašajo to vez brez komentarja, vendar pa na vianem mestu. Dejstvo, da bo Dekanozov predstavljati sovjetsko zvezo v nemški prestolnici, tolmačijo tukaj kot željo sovjetske vlade, da se okrepijo dobri odnosi Moskve z Nemčijo. Tukaj izjavljajo, da bi Sovjetska Rusija z imenovanjem enega svojih najizrazitejših zastopnikov za berlinskega poslanika rada potrdila zaupanje Moskve v Nemčijo.

Berlin, 25. novembra. b. V Berlinu je izzvalo ugodne komentarje tudi imenovanje novega sovjetskega poslanika v Berlinu Dekanozova, dosedanega pomočnika sovjetskega komisarja za zunanje zadeve g. Molotova. Berlinski politični krogi zatrjujejo, da je postavitve tako važne osebnosti najboljši dokaz, kako veliko važnost Sovjetska Rusija polaga na Berlin kot politično središče Evrope. Kar se tiče zanikanja agencije Tress v zvezi s poročili agencije »United Press«, pa nemški uradni krogi zatrjujejo, da se nemške uradne politike ta stvar prav nič ne tiče, ker gre v predmetnem primeru samo za netočne informacije angleške agencije.

Pet poljskih ministrov pobegnilo iz Romunije

Jeruzalem, 25. nov. b. Petim poljskim ministrom se je posrečilo pobegniti iz Romunije. Prispeli so v Carigrad, od koder bodo potovali v Palestino in se nastanili v Tel Avivu. To so bivši poljski kmetijski minister Ponalowski, notranji minister Zamorski, vojni minister Cenkowski, bivši ministrski predsednik Jenžilov in bivši ministrski predsednik Skladkowski. Vsi omenjeni ministri so bili člani desničarskega vladnega krila.

Varga v Rimu

Rim, 25. novembra. AA. Stefani: Madžarski trgovinski minister Varga se je v spremstvu italijanskega prometnega ministra Ventura, madžarskega poslanika v Rimu in ostalih članov spremstva vpisal v dvorsko knjigo, nato izkazal čast ob grobu neznanega junaka in ob grobu fašistov, ki so padli za revolucijo, potem pa je bil sprejet pri zunanjem ministru grofu Ciano, s katerim se je prisrčno razgovarjal. Ministra Varga bo sprejel tudi italijanski kralj in cesar.

Berlin, 25. nov. m. TCP. Letošnjo zimo bodo prvič v značnem prometu med Moskvo in Stockholmom obratovala letala tudi ponoči. Leti so predvideni trikrat na teden.

Razvoji na Daljnem vzhodu

Japonska organizira »novi red« v Vzhodni Aziji

Tokio, 25. nov. t. Domei: V Tokiju se je zbral odbor japonsko-mandžursko-kitajskega načrtnega sodelovanja, ki naj izdela vse potrebne načrte za ustanovitev bodoče velike azijske skupnosti v duhu novega reda, ki tamkaj velja. Pri tej priložnosti je predsednik Naokai Hošino v imenu Japonske dejal, da je za enkrat v načrtu ustvaritev velike enotne skupnosti med Japonsko, Mandžukoom in Kitajsko, ki se bo pozneje razširila tudi na južna morja (1). Ta nova skupnost bo od Amerike in njenega šikaniranja neodvisna. Imela bo sama dovolj premoaga in železa, da bo ameriško blago postalo nepo-

trebno. Podobno so govorili zastopnik Mandžukua Tsajunšeng in zastopnik od Japoncev ustanovljene kitajske vlade v Nankingu, Fušihšu.

Japonska prizna nankinško vlado

Tokio, 25. nov. AA. DNB: Jutri se odpelje poseben odposalac japonske vlade, general Abe, v posebnem poslanstvu v Nanking. Kakor izjavlja neki zastopnik tokijskega zun. ministrstva, bo njegov obisk kratak. V političnih krogih mislijo, da bo general Abe podpisal v Nankingu dogovor o uradnem priznanju Vančinveje vlade.

Vsem sorodnikom in znancem naznanjamo žalostno vest, da je naš predobri soprog, očka itd., gospod

Jezovšek Rudolf

železniški uradnik

danes za večno zaspal. — Pogreb blagega pokojnika bo v sredo, dne 27. novembra 1940 ob 3 popoldne iz mrtvašnice ptujske bolnišnice na tamkajšnje pokopališče.

Ptuj, dne 25. novembra 1940.

Zalujoča soproga Fani; hčerki Sonja in Vanda ter ostalo sorodstvo.

Grki so zasedli Podgradec

Grška poročila o napredovanju pri Argirokastru — Italijansko vojno poročilo govori o manevrih Italijanske armade, ki se razvijajo nemoteno in v redu

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 24. novembra. AA. Stefani: Službeno poročilo št. 170 vrhovnega poveljstva italijanske oborožene sile pravi:

Na grški fronti je sovražnik zastoj poskušal preprečiti manevre naših čet, ki se v redu nadaljujejo. Naše lovske skupine so nad vodami Pantelerije sestrelile eno angleško letalo tipa »Blenheim«. V teku ofenzivnega napada na Malto so naše lovske skupine, ki so se spoprijele s sovražnimi lovske skupinami, sestrelile 6 sovražnih letal. Naše letalske skupine so zaporedno napadle letališča v Mikabi in Halreju ter zadele važne cilje. Vsa naša letala so se vrnila.

Poročilo 171 vrhovnega poveljstva oborožene sile se glasi:

Na grškem bojišču so naše čete izvedle učinkovite protinapade. Naše letalstvo je bombardiralo sovražnikove postojanke zlasti ob epirski obali. Sovražnikova letala so poskušala napasti Drač in pri tej priliki je bilo več ranjenih, gletna škoda pa je malenkostna. Eno sovražno letalo vrste »Wellington« je padlo v morje severno od Malte. Eskadrila naših lovske letal je v nizkem poletu izvršila napad na letališče Mikaba in s strojnimi obstreljevala številna letala vse do roba letališča. Tri sovražnikova letala so se takoj vnela. Ogenj se je hitro razširil in je povzročil močne eksplozije, tako da ga je bilo moči videti tudi z obale Sicilije. Vsa naša letala so se vrnila domov.

Farinaci kritizira Italijanski generalni štab v Albaniji

Rim, 25. novembra. b. Prvič v sedanjih Italijansko-grški vojni kritizira Farinaci v »Regime Fascista« Italijanski generalni štab v Albaniji. Farinaci mu očita, da so se vojne operacije pričele brez dovoljnih priprav in da je samo temu pripisati padec Korče.

Grška poročila

Atene, 24. novembra. AA. Atenska agencija: Službeno poročilo št. 28 vrhovnega poveljstva grških sil, izdano 23. novembra zvečer, se glasi: Naše čete napredujejo na vsej fronti. V naše roke pada vedno večji plen. Nocoj letalstvo ni bilo aktivno zaradi slabega vremena. V notranjosti države je sovražno letalstvo bombardiralo nekaj mest, toda pri tem ni bilo niti človeških žrtev niti stvarne škode. Sovražno bojno ladje je napadlo otok Samos in streljalo, toda brez uspeha.

Poročilo št. 29 grškega generalnega štaba se glasi:

Grške čete nadaljujejo napredovanje na vsem obsegu fronte. Mesto Moskopolis (Moskoplje ali Moskopole), ki leži 16 km zahodno od Korče, so naše čete zasedle. Ko smo čistili ozemlje okrog Korče, smo zajeli še 1500 ujetnikov, 12 težkih topov, več motornih vozil in mnogo drugega vojnega materiala. Grški bombniki so z uspehom napadli sovražne kolone, medtem ko so se umikale.

Grška sporočila casnikarjem

Pri casnikarski konferenci je zastopnik propagandnega ministrstva javil zbranim casnikarjem, da so grške predstraže že včeraj, v nedeljo popoldne brez vsakega odpora vkorakale v mesto Podgradec, ki leži ob Ohridskem jezeru. Od Podgradca napredujejo grške čete sedaj proti Elbasanu. Na južni fronti pri Argirokastru so grške čete prav tako nadaljevale svoje prodiranje in so zasedle Konispolis, ki leži na cesti v Argirokastru. Grške čete tamkaj prodirajo po dolini reke Vojuše proti Argirokastru in ne zadrževajo na noben resen odpor.

Poveljstvo angleškega letalstva v Grčiji pa sporoča: Angleško letalstvo je z uspehom podpiralo delovanje grške vojske. Angleški bombniki so v soboto ves dan bombardirali Elbasan, Podgradec in Argirokastru ter tako trebili pot za prodirajočo grško vojsko. Na letališču v Korici so grške čete našle na tleh 10 sovražnih letal. Letališče je bilo uničeno že prej po napadih angleških bombnikov. V Atene je prišlo večje število angleških, kanadskih in avstralskih letalskih mehanikov in pilotov, ki so bili odpravljeni v razna angleška letalska oporišča. Angleška pomoč prihaja v letalskih transportih, ki prenašajo tudi protiletalske topove in topove proti tankom. Transporti nikjer ne zadenejo ob kakšno oviro.

Napadi na Nemčijo

Nemška poročila

Berlin, 25. nov. AA. DNB. Danes so na merodajnem mestu zanikali poročilo angleškega radia, ki je trdil, da so angleška letala v noči od sobote na nedeljo izvršila hude napade na Berlin. Po poročilu angleškega radia so angleška letala prispela pred Berlin na predvečer okrog 20 in zmetala velike količine bomb na postaji Pulitz ter na Lehrtske postaje in da so vrgla istočasno okrog tisoč bomb na železniške naprave med potsdamske in Anhaltske postaje. Sporočilo dalje pravi, da so nastali veliki požari. Angleško uradno poročilo tudi govori o uspešnem zadetku na Potsdamski postaji. V navzočnosti šefa tiska Dietricha in generala Bodenschatza so vsi predstavniki tuje tiska kakor tudi tuji vojaški in letalski atašej ogleli železniške postaje in kraje, ki so bili po angleških zatrilih bombardirani. Šef tiska Dietrich je izjavil, da širita Reuterjeva agencija in informativni odsek angleškega letalskega ministrstva vsak dan v vsem svetu podobne vesti, ki so od kraja do konca neresnične, kakor se lahko vidi na kraju samem. Pristavil je, da je tem dana nova priložnost predstavnikom tuje tiska in vojaškim atašejem v Berlinu, da se sami prepričajo o netočnosti angleških poročil. Angleško poročilo o bombardiranju Berlina v noči od sobote na nedeljo ni osamljen primer, temveč primer številnih podobnih poročil. General Bodenschatz, ki se je v svetovni vojni prav tako boril proti Angležem, je izjavil, da so tedaj vodili proti Angliji borbo s spoštovanjem. Izrazil je obžalovanje, da angleški letalci zaradi takšnih lažljivih poročil ne zaslužijo nobenega spoštovanja več. Predstavniki tuje tiska ter atašej so obiskali vse kraje, ki so omenjeni v britanskem poročilu, pa niso nikjer mogli izslediti niti sledu o kakšnem bombardiranju. Vse železniške postaje so bile v normalnem stanju, promet pa

Po uradno še nepotrjenih poročilih sta pristanišči Drač in Valona zaradi neprestanih bombardiranj od strani angleških bombnikov več ali manj neuporabni.

Ameriški poročevalci

Atene, 25. novembra. t. Associated Press: Po še uradno nepotrjenih poročilih se grške čete hitro bližajo mestu Argirokastru. V Moskopliju so Grki zaplenili velik vojni plen, med drugim 200 velikih tovornih avtomobilov in drugih motoriziranih vozil.

Razlaga za grške uspehe

New York, 25. novembra. b. Ameriški vojni poročevalci smatrajo, da se imajo Grki zahvaliti za svoje velike vojaške uspehe taktiki, ki so jo posneli Grki in Angleži po Nemčiji. Grška vojska ni napredovala osamljena, kakor na primer francoska armada pri Sedanu. Grške čete so neprestano spremljala angleška in grška letala, ki so najprej sejala razdejaje med italijansko armado iz zraka, na kar so lahko Grki očistili vojno področje. Takšnimi operacijam se je treba zahvaliti, da je Korča tako hitro padla.

Z naše meje

Belgrad, 25. nov. m. Iz Djevdjelije poročajo o položaju na grškem bojišču:

Zgodaj zjutraj se je slišalo nekaj oddaljenih eksplozij z jugozahoda. Današnji solunski listi poročajo, da so grške čete večer napredovale na vsej fronti, vendar podrobnosti še ni. Listi potrjujejo, da so grške čete zavele Moskopolis. Grška letala so večer bombardirala položaje sovražnika. Italijanska letala večer niso bombardirala notranjost Grčije.

Poveljnik angleških letalskih sil na srednjem vzhodu general Arthur Lockmoore je prispel včeraj v Atene. Takoj po prihodu ga je sprejel kralj Jurij v avdicionu, nato pa je imel sestanek z generalom Papagosom. Pozneje je imel daljšo konferenco s poveljnikom angleških letalskih sil v Grčiji generalom D'Albiacom ter je pregledal letalska oporišča in kraje, kjer so se zadnje dni vodili boji. Grški

listi poudarjajo, da je general Lockmoore izjavil, da je popolnoma zadovoljen z dosedanjimi uspehi. Grški listi pod velikimi naslovi objavljajo tudi članke jugoslovanskih listov o govoru Dumanova. Grški listi poudarjajo, da so članki jugoslovanskih listov povsem jasnji. Grški listi objavljajo celotna govora angleškega ministra za kolonije Amerija, ki ga je govoril v grščini v londonskem radiu, in angleškega ministrskega predsednika Churchilla, ki je izjavil, da bo angleška pomoč Grčiji iz dneva v dan večja.

Belgrad, 25. nov. m. O bojih na grško-italijanski meji poročajo iz Galičice to-le:

Dasiravno je bil včerajšnji dan zaradi slabega vremena zelo neprimkljen za operacije na severnem grško-italijanskem bojišču, vendarle ni vladalo popolno zatišje. Tako grške kakor tudi italijanske čete so dva dni po bitki za Korčo počivale. Ponekod je prišlo danes do manjših prask med italijanskimi in grškimi četami in do topniškega dvoboja. Letalstvo ene in druge strani je večkrat preletelo nasprotnikove postojanke. Zaradi slabih vremenskih razmer niti grško niti italijansko topništvo ni moglo bombardirati nasprotnikovih položajev. Do manjših spopadov je predvsem prišlo v neposredni bližini jezera Malik. Grška pehota je hotela izvršiti predor, vendar so se italijanske čete postavile uspešno v bran. Zaradi velikega blata so se napadi grških čet ponesrečili. Dokler bo na tem bojnem področju vladalo deževno vreme, ne bo moglo priti do operacij večjega obsega. Napadi grških čet so usmerjeni proti planini Kamija in proti kotlom planine Panaretija kakor tudi proti obronkom planin Obare in Orlja. Prav tako grške čete srčito napadajo važne strateške postojanke pri Leskoviku. Zbiranje italijanskih čet je zelo težko in napreduje zelo počasi. Težki kamijoni, ki prevažajo italijanske čete od Elbasana na položaje vzhodno in zahodno od Korče in proti Podgradu, komaj zdelujejo slabo pot. Topniški dvovoj se je pričel sredi ob 9, vendar ni trajal dolgo. Davi ob 5 pa se je razvel topniški dvovoj okrog Korče. Do topniškega dvovoja je prišlo zlasti okrog gorovja Kamija.

Iz grškega vira prihajajo poročila, da so grške čete zasedle danes Podgradec, kar pa Italijani še ne potrjujejo. V drugem obdobju grško-italijanske vojne je Podgradec važno strateško mesto. Letalstvo danes ni izvedlo večjih operacij in so le lovska letala obeh strani izvršila manj važne naloge.

Afriško bojišče

Italijanska poročila

Kairo, 25. nov. t. Reuter. Angleško vrhovno poveljstvo poroča:

Sovražna letala so bombardirala Aleksandri-

jo. Škoda je manjša. Bombe so ubile 4 civiliste in 28 ranile.

Naši bombniki so v zahodni egiptsko-libijski puščavi bombardirali letališča sovražnih postojank v El Adenu, Menastru in Gambetu. Letalske lope so zgorlele. Na abesinsko-sudanski fronti so naši bombniki obdelovali železniško progo pri Agordatu, skladišče bencina v Guri in trdnjavske zgradbe pri Kasali. Vsa angleška letala so se vrnila. Z drugih bojišč ni nobenih posebnih novic.

Nekje v Italiji, 24. nov. t. Poročilo št. 170 glavnega stana italijanske oborožene sile o operacijah v Afriki se glasi:

V severni Afriki so sovražna letala metala bombe na Tobruk in Bardijo. Ni bilo niti žrtev niti stvarne škode. V vodah okrog otoka Samosa so naša letala bombardirala sovražne jadralnice. Naše lahke skupine so napadle in zadele neko sovražno edinicco. Vse naše edinicce so se vrnilo nepoškodovane.

V vzhodni Afriki je sovražnik napadel El Galo v Keniji, pa je bil z izgubami odbit. Naše lovske skupine so sestrelile neko sovražno izvidniško letalo nad Kišimajo. Posadka je ujeta.

Sovražna letala so vrgla bombe blizu Dekamera, toda brez uspeha. Sovražno letalstvo je ponoči napadlo Turin in Ligurijo ter metalo zažigalne bombe in svetlobne rakete; ni bilo ne žrtev ne škode.

Nekje v Italiji, 25. nov. t. Poročilo št. 171 glavnega stana italijanske oborožene sile o operacijah v Afriki se glasi:

Naša letala so napadla tudi pomorsko oporišče Aleksandrijo ter večkrat zadelo objekte ob pristanišču. Druga letala so napadla vojaške naprave južno od Marsa Matruha.

Sovražna letala so metala bombe na Tobruk in Bardijo in povzročila s tem samo manjšo škodo. Bilo je tudi več ranjenih v Bardiji. Sovražnikova letala so prav tako metala bombe na Derono in zadelo neko pomorsko kolonijo, kjer je bilo pet mrtvih in dva ranjena. V Apoloniji so sovražnikova letala bombardirala in s strojnimi obstreljevala neko bolnišnico, ki je imela zelo dobro označene znake Rdečega križa. Ranjena je bila ena oseba. Letalo vrste »Blenheim«, katero je nad mestom zadel strel iz našega lovskega letala, se je v plamenih zrušilo.

Angleška poročila

Kairo, 25. nov. t. Reuter. Angleško vrhovno poveljstvo poroča: Na sudansko-abesinski meji je prišlo do večjih prask med patrolami. Italijani so morali izprazniti utrjeno postojanko Metemma, ki so jo Angleži zasedli. V angleških rokah se nahajata sedaj obe postojanki na tem področju, Galabat in Metemma. Na drugih bojiščih nič novega.

Huda nemška letalska napada na Birmingham in Southampton

Obe vojni poročili priznavata veliko škodo — Angleži poročajo o napadih na nemška pristanišča

Nemška poročila

100.000 kg bomb na Bristol

Berlin, 25. novembra. AA. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo sporoča:

Nekta vojna ladja, ki operira v oddaljenih čezmorskih vodah poroča, da je od začetka svojega delovanja potopila 95.000 ton sovražnikovega trgovskega brodogoja.

Masčevalno delovanje proti Londonu se nadaljevalo tudi v noči med 23. in 24. novembrom. Uspešno so bili bombardirani številni deli prestolnice. Številni oddelki nemškega vojnega letalstva so izvedli nepretrgan napad na Southampton, na katerega so vrgle bombe raznih kalibrov. V pristanišču in v industrijskih napravah so izbruhnili ogromni požari, kateri se vidijo še sedaj s francoske obale. Naša letala so uspešno bombardirala tudi razne druge vojaške cilje na zahodni in južni angleški obali.

Miniranje angleške obale nadaljujemo. Včeraj so nemška letala metala bombe nad London in nekatere druge okraje ob obali Rokavskega preliva in sicer med ogledniškimi poletji.

V noči med 24. in 25. novembrom so zmetala angleška letala nekaj bomb na kraje v severni Nemčiji, vendar pa brez posebnega učinka. Poročilo angleškega informacijskega ministrstva o tem, da so angleška letala bombardirala v noči med 23. in 24. novembrom železniške postaje v Berlinu, je neresnično. To noč ni niti eno sovražnikovo letalo letelo nad Berlinom. V letalskih spopadkih je bilo zbito eno angleško letalo. Izginila so tri nemška letala.

Berlin, 25. nov. AA. DNB: Nemško letalstvo je izvedlo pretežno noč nenavadno močan napad na Bristol in je ta napad, treba primerjati z napadom na Coventry. Štotine nemških letal so bombardirale brez prenehanja več ur Bristol in vrgle na mesto več 100.000 kg bomb, ki so povzročile 45 velikih požarov. V zrak je zletelo neko plinsko skladišče, težko pa so bila poškodovana razna druga skladišča.

Mesto Bristol s svojim pristaniščem in doki, na katerega je bil izvršen napad poslednjo noč, je eno najpomembnejših pristanišč na zahodni angleški obali. Mesto ima okrog 400.000 prebivalcev in je središče raznih industrij. Tu so podjetja Bristol, kjer izdelujejo znane letalske motorje in bombnike tipa Bristol Blenheim, kakor tudi dele letal. Zivilska industrija je tam posebnega pomena. Tam je tudi več mlinskih podjetij. Izdelujejo tudi razne stroje, motorna vozila, kožne izdelke in kemične izdelke. V zvezi z nemško blokado gre angleški promet skoraj večinoma skozi pristanišča na zahodni obali.

Angleška poročila

London, 25. nov. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

V noči od sobote na nedeljo so nemški bombniki v večjih skupinah in v zaporedno prihajajočih valih napadli spet Birmingham in srednji Angliji ter veliko pristanišče Southampton v južni Angliji. Škoda je na obeh krajih zelo občutna in število mrtvih in ranjenih visoko.

V noči od nedelje na ponedeljek so bili napadi nemških bombnikov na neko zahodno mesto (Bristol) obsežni in srđiti. Trajali so od nastopa mraka do ranega jutra. Vrženih je bilo mnogo zažigalnih in rušilnih bomb. Nastali so požari in je škoda na stanovanjskih hišah in poslovnih zgradbah velika. V Londonu in v okolici je nekaj bomb, ki so bile vržene na slepo, napravilo nekaj neznatnejše škode. Dva sovražna bombnika sta bila sestreljena ponoči, trije pa podnevi.

Zasebni Reuterjev poročevalci pristavljajo naslednje podatke. Nočni napad je v glavnem veljal Bristolu in je bil napad velikega obsega. Sovražnik je najprej metal svetilne rakete, na to pa eksplozivne in zažigalne bombe. Bombe so porušile veliko število trgovskih lokalov, stanovanjskih hiš, dve cerkvi, eno gledališče, eno kino in eno hiralnico. V Londonu pa je bil napad malega obsega. Po polnoči ni bilo nobenega sovražnega letala nad London.

London, 25. nov. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: Sedem nemških strmoglavcev je napadlo neko južno angleško mesto. Toda naši lovci so jih hitro pregnali in nad London ni moglo priti nobeno sovražno letalo.

Angleški napad na Turin

Rim, 25. novembra. AA. DNB: Na merodajni italijanski strani izjavljajo sprito poročila londonskega radia o nočnem napadu na Turin, o katerem govori tudi včerajšnje italijansko poročilo vrhovnega poveljstva, da so bile dejanske vržene v celnem na Turin tri bombe in več zažigalnih bomb, ki pa niso povzročile nobene škode, kar je moč ugotoviti na podlagi izpovedi očitincev v Turinu.

Sovjetsko mnenje o napadu na Birmingham

Moskva, 25. nov. b. »Krasnaja Zvezda« razpravlja o značnih borbah med Nemčijo in Anglijo in pravi, da je dokaz za poostreje letalskih borb bombardiranje Birminghama. Vojni strokovnjak glasla sovjetske vojske trdi, da so letalske borbe nad Birminghamom prekosile vse dosedanje borbe v zgodovini modernega vojskovanja, kajti nemški piloti so Birmingham tako razdejali, da ga bo treba znovozgraditi. Nato razmotriva vojni strokovnjak po-

men letalstva in pravi, da je postalo glavni činitelj moderne vojne. »Krasnaja Zvezda« končuje s trditvijo, da je s sistemom zračnih in pomorskih napadov na Anglijo dokazano, da je nemška letalska blokada prav tako uspešno orožje proti Angliji, kakor je uspešna angleška pomorska blokada proti Nemčiji.

Koliko izda Anglija za vo'no

London, 25. novembra. AA. Reuter: Ko je v Glasgowu govoril o financiranju vojne, je britanski finančni minister sir Kingsley Wood izjavil, da povzroča današnja vojna mnogo večje izdatke kakor pa katra koli vojna v preteklosti. V prvih 77 dneh drugega vojnega leta, je rekel minister, smo porabili dnevno po devet milijonov funtov šterlingov (okrog 2 milijardi din) za vojaške namene. Narod te države bi bil lahko po pravici nezadovoljen, če se ne bi povečali izdatki za narodno obrambo in če se ne bi tudi naprej povečevali, seveda pod pogojem, da bodo učinek teh izdatkov pozitiven in da ne pride do zapravljajanja. Obseg našega orožja se povečuje. Moderno orožje postaja vse bolj komplicirano in dražje. Eno letalo nas velja danes sedemkrat več kakor leta 1918 in manj vredno letalo bi pomenilo razmetavanje z denarjem. Dolžnosti finančnega ministra niso v tem, da zmanjša na najmanjšo mero razumljive izdatke za vojno, temveč da vodi nadzoretvo nad tem, da se denar ne razmetuje. Davki so dosegli že velike obsege. S pobiranjem davkov ne bo moč dobiti denarja, ki bi zadostoval za vse stroške v tej vojni. Razlika med državnimi dohodki in izdatki se mora pokriti z drugimi ukrepi in ne samo z davki. Na splošno rečeno, bo moral to različno plačati narod Anglije s svojim varčevanjem in s posojili vladi. Prvo leto varčevanja se je zaključilo in smemo upati, da je varčevanje doseglo okrog 475 milijonov funtov šterlingov (okrog 12 milijard din) in sicer je doseglo uspeh, ki smo si ga želeli. Razen tega je bilo razpisano 3% vojno posojilo, ki je že dalo 300 milijonov funtov šterlingov. Dalje je bilo vpisanih 344 milijonov funtov po blaginjskih zapisih za narodno obrambo, ki nosijo 2,5%. Končno je dobila državna blagajna na posodo 23 milijonov funtov šterlingov v obliki brezobrestnih posojil. Na ta način je bilo zbranih 1140 milijonov šterlingov v 12 mesecih. Na koncu je Kingsley Wood izjavil, da so sedaj Angleži lahko zadovoljni in hvaležni, ker Anglije glad ni prisilil h kapitulaciji. Brezobzirni letalski napadi niso prinesli pričakovane uspeha. Naš narod se je pokazal ponovno kot hraber, leden in nepremagljiv. Nas čaka še veliko dela in napоров. Pri tem moramo ohraniti naša finančna ereditva in jih v celoti uporabiti, ker so v leti meri nujno potrebna za zmago, kakor so potrebna za naše oborožene sile.

London, 25. novembra. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča, da se je v nekem pristanišču severozahodne Anglije izkrcał prvi oddelek letalcev, ki so se izurili v Kanadi po imperialnem načrtu za vzgojo letalskega kadra britanskega letalstva. Oddelek tvorijo častniki-piloti in letalski podčastniki.

Norvežani so dali Angliji 4 milijone ton trgovskih ladij

London, 25. nov. t. Associated Press: Princ Olaf, norveški prestolonaslednik, je danes v radiu dejal, da Norvežki ni treba biti žal, da je šla v vojno za svojo svobodo. Doprinešmo svoje dokaz, da naš narod ne bo izgubil, je dejal princ Olaf. Svojo pravico do obetovanja in do spoštovanja v družini narodov je drago kupil. Norveška se bori dalje. Norveška je v skupno fronto prinesla dragocen prispevek. Najbolj dragoceno prispevek pa je njeno 4 milijone ton močno trgovaško brodogojstvo, z več kakor 30.000 mornarji. Vse se sedaj bori na skupni fronti in je delež Norvežanov velik, njihov duh pa neuklonljiv. Zarja svobode vetaja izza sedanjih oblacihih obzorij.

Papežev govor o m'ru

V nedeljo popoldne je imel papež Pij XII. govor o miru. Prenašala ga je v več jezikih vatičanska radiopostaja. Kakor hitro bomo iz vatičanskega glasila »Osservatore Romano« dobili pravo besedilo tega pomembnega govora vrhovnega poveljarja katoliške Cerkve, ga bomo objavili tudi v »Slovenec«.

Gospodarstvo

Hišni posestniki so zborovali

V nedeljo, dne 24. 1. m. je bil v Ljubljani redni občni zbor Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo.

Iz poročila za preteklo poslovno dobo posnemamo, da je dne 15. septembra 1940 poteklo dvajset let, ko je bila Zveza ustanovljena. Ustanovil jo je sedanji predsednik Ivan Freljih, ki ji načeljuje nepretrgoma od njene ustanovitve. Zveza je ves čas delala neumorno za koristi in dobrobit hišnih posestnikov ter ustanovljala društva hišnih posestnikov po mestih in večjih krajih, tako da danes šteje 18 društev hišnih posestnikov. V teku 20 let je priredila nešteto sestankov in predavanj, na katerih so dobili člani potrebni pouk in navodila. Že leta 1921, je Zveza ustanovila društveno glasilo »Moj dom«, ki izhaja redno osemkrat na leto.

Ko se je l. 1938 pripravljala uredba o centralnem cestnem skladu, je intervenirala pri takratnem gradbenem ministru, naj se ustanovi v posameznih banovinah poseben banovinski cestni sklad in ne centralni sklad v Belgradu, ker bi bili s tem centralizirani vsi dohodki za ceste v Belgradu in bi bile ene banovine napram drugim občutno oškodovane. Dosegla je spremembo v toliko, da se je poleg državnega ustanovil še poseben banovinski cestni sklad, v katerega se stekajo dohodki banovine.

S svojim posredovanjem je dosegla, da se je začasno opustila nameravana uredba o nadstropni lastnini, ki za naše razmere ni primerna in bi mnogo škodovala hišni lastnini.

Ko je prišel novi državni sanacijski sklad za bolnišnice s 3% doklado na vse direktne davke, je Zveza takoj posredovala in dosegla, da se ta doklada na direktne davke ne pobira. Ko je izšel predlog, da se uvede poseben davek na letovišča in zdravilišča, ki bi popolnoma onemogočil oddajo stanovanj in prehrano tujcem, je Zveza takoj posredovala in končno dosegla, da se je ta davek izdatno znižal in da se pobira samo od sob, ne pa tudi od prehrane.

Glede narodnega obrambnega sklada je predlagala, da se omilijo nekatere trdote in da bi progresivna rasla od stopnje do stopnje samo za 1% in to do 50.000 din skupnega davka, tako da povprečna stopnja do te višine ne bo večja ko 25%.

Dopolnilni davek naj se reformira tako, da bo pravičnejši in znošljivejši za srednje in večje hišne posestnike.

Od kosmatih dohodkov hiše naj se priznajo obresti od hipotekarnih posojil, premije za požarna in druga zavarovanja, stroški za čiščenje stopnic in drugih prostorov, ki služijo skupni porabi.

Povišna naj se odstotek odbitka za vzdrževanje hiše, amortizacijo in upravo, ker so se znatno zvišale cene gradbenemu materialu in delovnim močem.

Nered na trgu kož

Mogoče ni bil v zadnjih mesecih noben predmet izpostavljen tako velikemu dvigu cen kot ravno kože in je v tem prišlo v nered preskrbovanje tako industrije usnja kot tudi čevljev in so cene vseh proizvodov znatno narasle in ne kažejo znakov popuščenja. Pred meseci je uvedla banovina Hrvatska najvišje cene za nakup kož, toda istočasno to ni bilo storjeno v vsej državi in tako sta nastala dva trga. Na nehrvatskem trgu so šle cene daleč čez višino, ki je maksimirana na Hrvaškem in to ni navsezadnje pripomoglo k sedanjemu položaju na trgu.

Skraini čas je, da temu merodajni faktorji posvetijo svojo pozornost. Vsekakor se nam zdi v prvi vrsti potrebno, da pride do enotne ureditve trga v vsej državi tako v banovini Hrvatski kot v ostalih delih države. Cene naj bodo enotno maksimirane za vso državo. V drugi vrsti pa je treba organizirati nakup tako, da bo vse kože prevzela neka monopolna ustanova, da se prepreči plačevanje kož nad maksimalno ceno. Pa naj bo ta ustanova ali državna ali pa ustanova usnjarske industrije, je precej vseeno. Če bo slednje, potem ji mora dati država vso oblast v roke, da bo imela trg v rokah in sama preprečevala dvig cen, od katerega nima tolike koristi. V drugi vrsti nima interesa na prevelikem dvigu cen industrija čevljev. Upoštevati pa je treba, da tudi producent živinorejce nima dobička od povišanja cen surovih kož, ker se cene živine ni toliko dvignila, da bi opravičila sedanji dvig cen kožam.

Dovoljenje za prevoz lesa za kurjavo

Centrala za kurjavo sporoča:

Odpremna dovoljenja za prevoz lesa za kurjavo, ki so predpisana, bo izdajala centrala za kurjavo, in sicer: 1. producentom in trgovcem s kurivom po prisilnem združenju trgovcev v konzumentskih krajih; 2. državnim in samoupravnim ustanovam in uradom, industrijskim podjetjem in zasebnim ustanovam neposredno.

Zato morajo producenti in trgovci zahtevati odpredna dovoljenja od prisilnega združenja trgovcev v sedežu okraja, na katerem leži razkladalna postaja, vsi ostali pa neposredno od centrale za kurjavo. V zahtevi je treba točno navesti: količino v kilogramih (en prostorninski meter trdega lesa je treba vzeti s 555, mehkega pa s 400 kg), vrsto in razred lesa, ime in priimek izročitelja pošiljave, nakladalno postajo (pri blagu, ki ne gre po železnici ali z vlačilcem, kraj nakladanja), naslovnik pošiljave, namembno postajo blagu, ki ne gre z železnico ali vlačilcem, namembni kraj), s katerim sredstvom gre prevoz (z železnico, vlačilcem, konjskim vozilom, tovornim avtomobilom) in nosilnost odnosnega prevoznega sredstva, ali je količina, za katero se zahteva odpredno dovoljenje, že fiksno zaključena.

Centrala za kurjavo bo izdajala odpredna dovoljenja v prvi vrsti za količine, za katere obstoje fiksni zaključki, zatem pa za količine, katere bo centrala sama dodelila. Odpredna dovoljenja se bodo izdajala v mejah določenih fiksnih mesečnih kvot za posamezna mesta in okraje v pasivnem področju, določenih na osnovi potreb vsakega posameznega okraja, odnosno mesta do konca aprila 1941.

Prisilna združenja trgovcev bodo pri zahtevi izdaje odprednih dovoljenj od centrale za kurjavo upoštevala, da skupna količina, za katero se zahtevajo odpredna dovoljenja, ne prekorači mesečne kvote odnosnega mesta in okraja kakor tudi da posamezne tvrdke sodelujejo v dobavah v soraz-

Dopolni naj se predpis v zadevi odpisa zgradarine, če se najemnina ne more izterjati, v toliko, da zadostuje, če neizterljivost potrdi upravna oblast.

Višina denarne kazni pri zgradarini naj se zniža od 3-6 krat na 2-4 krat.

Prenosna pristojbina pri nepremičninah naj se zniža od 6% na 4%. Banovinska in mestna pristojbina naj se ukine, država naj pa od kupoprorajnih pristojbin prepusti polov odstotek banovini in mestni občini.

V odbor za pobiranje draginje naj se pokliče tudi zastopnik hišnih posestnikov in ne samo najemnikov.

Prosi se za amnestijo davčnih in taksnih kazni.

S podstrešij se morajo odstraniti samo lahko gorljivi predmeti kakor papir, slama in žimnice. Zgradijo se prostovoljna zasilna zaklonišča, za kar mora mestna občina napraviti brezplačne načrte in izvršiti ogled brez plačila pristojbin.

Sledilo je poročilo o novi davčni reformi, povišanju taks od najemniških pogodb, povišanju dopolnilnega davka in prispevkov za narodno-obrambni sklad.

Zahteva najemnikov po znižanju najemnin je neupravičena, ker so najemnine že sedaj pod zlato pariteto in sicer za 9,5% nižje od najemnin l. 1914 in za 29,5% nižje od l. 1929.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Doboviček Andrej, Robežnik Milan in Malovič Matko iz Novega mesta. V upravni odbor pa: Freljih Ivan, predsednik; dr. Požar Lovro I. podpredsednik, Meglič Otmar II. podpreds.; Klarman Viktor, I. tajnik; Tribuč Josip, II. tajnik; Hrovatin Maks, blagajnik. — Ostale odbornike izvolijo posamezna društva.

Za kraj prihodnjega občnega zbora je določeno Celje.

Sprejeto so bile naslednje resolucije: 1. Glede ponovne stanovanjske zaštite, ki bo neugodno vplivala na stanovanjske razmere in na narodno gospodarstvo sploh. Nastalo bo pomanjkanje stanovanj, ker se zaščiteni najemniki ne bodo izselili. Novih hiš ne bodo gradili, ker lastniki ne bodo mogli prosto razpolagati s svojo imovino. Najbolj bodo pri tem prizadeti državni uslužbenci, ker ne bodo mogli dobiti cenejših stanovanj.

2. Najemnine se ne morejo še bolj znižati, ker so se zadnji čas znižale tako, da so že sedaj pod zlato pariteto.

3. Dimnikarski pravilnik se mora spremeniti.

4. Parifikacija lastnih stanovanj in lokalov je nepravilna in morajo davčne uprave svoje poslovanje v tem oziru spremeniti in lastna stanovanja in lokale ocenjevati primerno sedanjim razmeram.

Na predlog podpredsednika Megliča se izreče predsedniku Freljihu toplja zahvala za njegovo 20 letno neumorno in nesebično delo.

merju svoje poslovne kapacitete v prejšnjem času. Prav tako morejo industrijska podjetja za količine, ki ustrezajo njih mesečni potrebi.

Vsak tovor dr mora imeti odpredno dovoljenje centrale za kurjavo.

Za prevoz po železnici se bodo odpredna dovoljenja izdajala za količine po 15 ton, za prevoz z vlačilcem in drugimi prevoznimi sredstvi za količine, ki ustrezajo nosilnosti odnosnega prevoznega sredstva.

Odpredna dovoljenja, izdana po centrali za kurjavo, bodo veljala 30 dni od dneva izdaje.

V kolikor bi se drva zaradi prevoznih ali drugih ovir ne mogla prevoziti v določenem roku, bo centrala za kurjavo brzojavno podajala veljavnost dovoljenja za nadaljnjih 30 dni.

Pri pošiljativah, ki gredo z železnico ali ladjo, bo brzojav o podaljšanju veljavnosti odprednega dovoljenja sporočen neposredno načelniku postaje, pri pošiljativah, ki gredo z drugimi prevoznimi sredstvi, pa izročitelju pošiljave. Brzojav o podaljšanju veljavnosti odprednega dovoljenja se mora združiti z odprednim dovoljenjem.

Dobava drv za kurjavo s področja banovine Hrvatske na ostalo državno ozemlje bo šla po centrali za kurjavo. Za take dobave bo izdajala odpredna dovoljenja centrala za kurjavo v Zagrebu samo na zahtevo Centrala za kurjavo v Belgradu.

Interesenti, ki hočejo nabaviti drva na področju banovine Hrvatske, morajo zahtevati odpredna dovoljenja od centrale za kurjavo v Belgradu.

Za dobave drv za kurjavo s področja banovine Hrvatske je treba centrali za kurjavo posebej vnaprej nakazati 2% prevoznine od maksimalne cene drv za kurjavo franko vagon-vlačilec nakladalna postaja. Nakazilo mora iti na čekovni račun centrale za kurjavo pri Poštni hranilnici št. 56.137.

Pohit, podjetje za nacionalizacijo hrvatskega gospodarstva

Dne 31. oktobra 1940 je izšla uredba hrvatskega bana z zakonomo močjo o osnovanju Pohita, t. j. po hrvatsko »Povlaščeno hrvatsko industrijsko-trgovsko d. d.« Glavnica nove družbe znaša po pravih 100 milijonov din, od česar se plača sedaj 50 milijonov z izdajo 50.000 delnic po 1000 din imenske ednosti. Namen družbe je med drugim kupovati industrijska in trgovaška podjetja ter je zla-

sti bila ustanovljena v ta namen, da prevzame nerarijska podjetja.

V soboto dne 23. novembra je bil že ustanovni občni zbor družbe, katerega je vodil načelnik gosp. dr. Mirko Lamer. Prisostvovali so tudi zastopniki drugih uradov in zastopniki posameznih podjetij, ki so prevzela delnice, med njimi zlasti parobrodne družbe in dve največji banki: Prastrediona in Srbska banka. Iz govora dr. Lamerja posnemamo, da je naloga nove družbe voditi industrijsko politiko v banovini Hrvatski, ni pa svrha etatiziranje podjetij, temveč pridobiti si kontrolo nad podjetji, kjer so ogroženi nacionalni interesi. Na občnem zboru je bilo sporočeno, da je polovico od 50 milij. din podpisala banovina Hrvatska, drugo polovico pa gospodarstveni in gospodarske ustanove na Hrvaškem. V upravni odbor je hrvatski ban imenoval tele gg.: dr. Mirko Lamer, dr. Vladimir Košak, prvega za predsednika, drugega za podpredsednika, nadalje Slavko Kolar, inž. Zvonimir Pavešić, dr. Slavko Flögl, dr. Toma Jantković, delničarji pa so izvolili tele člane: dr. Dragutin Cekuš, Ferić Marin, Glavič Tomo, dr. Branko Pliverić, Rusko Marko, mgph. Konstantin Vouk.

V nadzorstvu so (izvoljeni po glavni skupščini): Steva Tubić, Rudolf Erber, dr. Vladimir Franolič, Tomo Kostopeč, dr. Branko Krnic, dr. Josip Rasuhin in Milorad Smokvina.

Hrvatski listi prinašajo tudi podatke o novem podpredsedniku, ki je tudi obenem glavni ravnatelj nove družbe, g. dr. Vladimiru Košaku. G. dr. Košak je rojen leta 1908, ima za seboj pravno fakulteto v Zagrebu, gospodarstvo visoko šolo v Frankfurtu. Je pa tudi predsednik zagrebškega Pokojniškega zavoda. Spisal je knjigo »Die bankmäßige Finanzierung der jugoslawischen Industrie«.

Omejitev potrošnje električnega toka na Danskem in Finskem

Kot znano, mora Danska uvažati velike količine premoga, za katerega je sedaj edini dobavitelj Nemčija. Da se razbremenj danska plačilna bilanca zaradi znatnega uvoza, so bili uvedeni ukrepi za zmanjšanje porabe električnega toka, katere pa je smatrali le za uvod v splošno raciniranje porabe električnega toka na Danskem.

Zasebna stanovanja in hotelske sobe smejo biti poslej razsvetljene samo z žarnicami do skupno 25 wattov za 5 kv. metrov tal sobe, poslovni lokali, uradi, restavracije, šole z največ 50 wattov za 5 kv. metrov tal prostora in stopnišča ter skladišča z največ 15 wattov. Posamezne elektrarne lahko prepovedo inštalacije električnih kuhinjskih aparatov za kuhinje ter električnih ogrevalcev. Preskrba s premožem javnih električnih podjetij ne sme presegati 70 odstotkov njih porabe inozemskega kuriva v letu 1938.

Tudi na Finskem se opaža pomanjkanje električnega toka, ker je huda lanska zima obenem s sušo poletni povzročila, da imajo reke premalo vode in zato vodne elektrarne tudi ne morejo dobavljati dovolj električnega toka. V Helsinkih je sedaj tramvajski promet omejen za približno polovico. Nedavno pa je stopila v veljavo naredba, s katero se prepoveduje poraba električnih kurilnih in ogrevalnih naprav.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Skodlar Matevž, posestnik na Logu št. 2 pri Brezovici, je prodal Francetu Sedeju, posestniku na Vrhu št. 1, del svojega posestva vlož. št. 152 k. o. Log, hišo in več zemljiških parcel v izmeri 6 ha, 419 a in 593 kv. m za 260.000 din.

Bonča Marija, posestnica v Vižmarjih št. 48, je prodala Nežiki Hinterlechnerjevi, vdovi univ. profesorja, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 37, parcelo št. 13/3 k. o. Vižmarje, v izmeri 2150 kv. m za 43.000 din.

Medved Ivan, posestnik v Tacnu št. 56, je prodal Petru Potočniku, šolskemu upravitelju na Primorskem pri Kranju, parcelo št. 259/4 k. o. Tacen v izmeri 1006 kv. m za 12.072.

Mihor Robert, tesarski mojster in posestnik v Ljubljani, Devinska ulica št. 5, je prodal Stanetu Kastelcu, uradniku pri Trgovski bolniški blagajni, Ljubljana, Sv. Petra cesta 61, parcelo št. 230/12 k. o. Trnovsko predmestje v izmeri 732 kv. m za 45.000 din.

Peterca Rozalija, posestnica, in Habjan Alojzij, posestnik, oba v Babni gorici, sta prodala Francetu Mavcu, mizarskemu mojstru v Srednji vasi 21, parceli št. 2197/3 in št. 2197/4 k. o. Rudnik za 3.000 din.

Mešanje pšenične in koruzne moke. Pričakuje se, da bo že s 1. decembrom 1940 uvedeno obvezno mešanje enotne pšenične moke z 20% koruzne moke. Ni pa še dokončno odrejen način kontrole tega mešanja niti posebnih mlinov, ki bi mleli koruzo. Tudi ta vprašanja bodo kmalu rešena in pričakovati nam je s 1. decembrom obveznega mešanja.

Nakup plemenske živine v Švic. V kratkem bo odpotovala v Švico posebna delegacija kmetijskega ministrstva, da nakupi večje količine plemenske živine. Gre za nakup okoli 200 simentalških glav v vrednosti okoli 3 milij. din. Plačilo bo šlo na kompenzacijski način.

Jugoslovanski Feniks. Te dni je imel Irgovinski minister dr. Andrej več konferenc z drugimi člani vlade o končni rešitvi vprašanja jugoslovanskega Feniksa. Kot je znano, je sedaj ministertvo trgovine in industrije izdelalo določene predloge za vpostavitve poslovanja te družbe ki pa še niso znani v podrobnostih. Pričakuje se, da bo v kratkem objavljena tozadavna vladna uredba.

Nova delniška družba. Banska uprava donavke banovine je odobrila osnovanje delniške družbe Material v Petrovgradu z glavnico 1 milijon din. Družba ee bo bavila s prodajo vsakovrstnega gorilnega in gradbenega materiala na veliko in na drobno.

Graf Ciano in nemški zunanji minister von Ribbentrop pri zadnjem sestanku na Dunaju.

Borze

25. november.

Denar

Ameriški dolar 55.—
Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 1.227.991 din, na belgrajski borzi 2.328.000 din, od tega 25.222 v markah po novem tečaju 10.000 draham, 140.488 šv. frankov, 1160 dolarjev in 12.789 švedskih kros. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 940.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

Newyork 100 dolarjev . . . 4425,00—4485,00
Zeneva 100 frankov . . . 1028,64—1038,68

Ljubljana — svobodno tržišče:

Newyork 100 dolarjev . . . 5480,00—5520,00
Zeneva 100 frankov . . . 1271,10—1281,10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka . . . 1772,00—1792,00

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 draham . . . 41,65—42,55

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 draham . . . 41,65—42,55

Zürich, Newyork 451, Pariz 9,00, Berlin 172,50, Maorid 40, Milan 21,75, Stockholm 102,75, Budimpešta 84, Belgrad 10, Sofija 475, Carigrad 350, Atene 300, Buenos Aires 101,5.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 442—445

v Zagrebu 443 denar

v Belgradu 444—444,50

Ljubljana, Državni papirji: 7% inv. pos. 98 do 99,50, agrarji 57—99, vojna škoda promptna 442—445, begl. obv. 77—78, dalm. agrarji 70,50 do 71,50, 8% Bler. pos. 99—101, 7% Bler. pos. 93,50—96,50, 7% pos. DHB 100—101, — Delnice: Narodna banka 6.400—6.800, Trboveljska 360 do 370, Kranjska indr. družba 136 den.

Zagreb, Državni papirji: 7% inv. pos. 98 denar, agrarji 56 den., vojna škoda promptna 443 den., begl. obv. 77,50—78,50, dalm. agrarji 70—71,50 (70), 6% šom. obv. 70—71,50, 4% severni agrarji 52—53, 8% Bler. pos. 100 denar, 7% Bler. pos. 94,50 den., 7% pos. DHB 100,50 denar, 7% stab. pos. 95 denar. — Delnice: Privatna agrarna banka 190 den., Trboveljska 370 do 380, Sladk. tov. Bečkerek 675 den.

Belgrad, Državni papirji: 7% inv. pos. 99,50 denar, agrarji 58 den., vojna škoda promptna 444—444,50 (444), begl. obv. 77—77,25 (77), dalmatinski agrarji 69—70 (69,75), 6% šom. obv. 69,50—70 (70), 69,75), 4% severni agrarji (52), 8% Bler. pos. 100,50 den., 7% Bler. pos. 94,75 do 96, 7% pos. DHB 101 den., — Delnice: Narodna banka 6.500 cen., Priv. agrarna banka 192 den.

FRANZ JOSEF GRENCICA

Zitni trg

Novi Sad, R ž bač. 337,50—340, ban. 335 do 337,50. — Ječmen bač. srem. 347,50—350. — Koruza bač., nova sušena pariteta Indija 265—267, bač. nova sušena pariteta Vršac 266 do 268. — Moka št. 0 ne notira, ostala moka nespremenjena. — Fižol bač., srem. beli brez vreč 2% kasa duplikat 430—432. — Tendenci nespremenjena. Promet srednji.

Cene kmetijskim pridelkom

Cene kmetijskim pridelkom na Jesenicah dne 23. novembra t. l. Bela pšenična moka 0 in 00 8,50 do 9 din, krušna 5,50 din, govedina 12 do 18 din, teletina 16—18 din, svinjina 18—26 din, ovčje meso 14—15 din, svinjska mast 24—26 din sveža slanina 22—26 din, prekajeno meso 25 din, fižol 7—10 din, suh grah 7—10 din; krompir 2 din, sladko seno 1,25 din, pšenična slama 0,75 din, ječmen 3,50 din, jesprenj 6 din za 1 kg. Jajca 2 din za komad in mleko 3 din za liter.

Cene kmetijskim pridelkom v Celju dne 23. novembra t. l. Bela pšenična moka 9 din, črna 5 din, govedina 13—18 din, teletina 14—18 din svinjina 16—22 din, ovčje meso 16 din, svinjska mast 28 do 29 din, sveža slanina 24—25 din, prekajena slanina 28—34 din, fižol 6—8 din, krompir 2 din, seno sladko 110—120 din, pšenična slama 0,60 din, ječmen 4,20 din za 1 kg. Jajca po 2 din komad in mleko 2,50 din za liter.

Na ta način skušajo na Angloškem na večjih prostorih preprečiti pristaneč nemških letal.

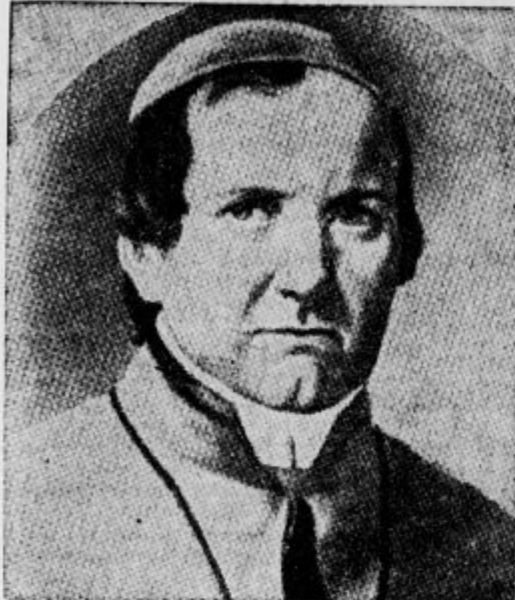
140 letnica rojstva A. M. Slomška

Škof Slomšek je postavil Slovincem narodni program

Slomšek se nam po vzglumu našega božjega Mojstra predstavlja kot luč ne samo za svojo okolico, ampak za vso škofijo, ne samo za svoj čas ampak za vse prihodnje čase.

Franc Kosar, 1863.

Ob 140 letnici rojstva je Slovincem Slomškov vodstveni duh potreben bolj kakor kdaj koli. V velikih in naglih dogodkih, katerim smo priča, je treba v zunanjem narodovem nastopu pogosto velike prožnosti in vsaj na videz si nasprotujočih

rokaš slovenski program in ga zapustil živega v spomenikih svojih del in knjig. Lahko rečemo: Slomšek sam je postal slovenski program.

Njegovo ime se v slovenskem narodu tudi po njegovi smrti vedno čuje; včasih pogosteje, drugič redkeje. Toda zdi se, da večinoma govorimo o njem in se navdušujemo zanj, v kolikor je velikani za svoj čas, za dobo, v kateri je osebno vodil usodo naših prednikov. Premalo pa ga poznamo, da bi se zavedali, da je on lahko tudi v našem času vodnik slovenskega naroda, tudi v dvajsetem stoletju; ko pa bo svetnik — za vso dobo življenja slovenskega naroda. Predvsem in enostransko občudujemo njegovo delo na polju vzgojeslovja, naši mladini pa kažemo kot vzornike vse mogoče ljudi in na naših šolah imamo pogosto slike Komenskega in Pestalozzija, Slomška pa ne. Vemo,

da je v svojem času suvereno obvladal vsa vprašanja, ki se tičejo verskega, dušnopastirskega in socialnega dejstva, ko pa v vsakdanjih potrebah večkrat skregani in zagrenjeni iščemo ravno v teh vprašanih odgovorov, se tako redko ponizamo, da bi konzultirali Slomška. In iščemo vzornikov za naše duhovno življenje, na Slomška — tako upamo — našega prvega svetnika, ki je v teh razmerah, na tej zemlji, po kateri sami hodimo, dosegel svetost, pa se ne spomnimo. In vzornikov za nesebično in uspešno delo v službi naroda iščemo, in vendar se Slomšek v tem oziru ne da od nikogar prekositi.

Slomška moramo torej zopet odkriti. Ne samo občudovati njegova dela v zgodovini, ampak presaditi in oživiti njegovega duha v naš čas. Puncer F.

Od Završ do Sloma

To pot smo nedavno namenoma prehodili štirje obiskovalci Slomškovega rojstnega doma. To je pot do prve sosedne cerkve izven ponikovske župnije. To pot je Slomšek pač mnogokrat prehodil v mladih letih; saj je Marijina cerkev in jo je hotel Slomšek obiskati še tri dni pred svojo smrtjo. Obenem bi bil rad pomolil tudi na grobu Mihaela Zagajška, dobrega prijatelja in rojaka, ki je bil župnik v Kalobju in je svoja zadnja leta preživel v župniji Sv. Vida pri Grobelnem ter je pokopan v Završah. Napis na grobu mu je, že prav sodimo po vsem sestavu in besedilu, napisal Slomšek iz spoštovanja in hvalečnosti do svojega izkušenega svetovalca in duhovniških in slovstvenih zadevah.

Ce vzamemo ravno zračno črto, so Završe komaj pol ure oddaljene do Sloma. Ob ugodnem vetru se morajo završki zvonovi slišati prav do Sloma in se tudi slišijo, kakor nam je zatrdil gospodar Ratej v Zgornjih Selcih, ki že meje na Slom in Ponikvo.

To pot torej od Završ do Sloma smo sklenili, kar mogoče pozorno prehoditi v spomin na Slomškov 140. rojstni dan. Mislili smo, da bi letos 26. november utegnil biti že dokaj mrzel in snežen, zato smo to pot napravili že v septembru, ob najlepšem zgodnjejesenskem dnevu. Tudi smo hoteli še najti ljudi pri poljskem delu in govoriti z njimi. Tako smo namreč sodili, rod za rodom sicer mine, vendar v bistvu se Slomškovi rojaki niso izpremenili. Po njih besedi in podobi si bomo v duhu približali Slomškov davni rojstni čas in tedanj Slomškov rod.

Imeli smo srečo v vsakem pogledu. Ker je bil zares lep jesenski dan, smo vse povsod videli pa tudi srečavali kmete, ki so bili zaposleni v vsakovrstnem gospodarskem in gospodinjskem delu. Karkoli smo jih vprašali, na vse so nam radi odgovarjali, kolikor so mogli vedeti in povedati. Videli smo, da jih delo ne prevzame toliko, da bi bili malomarni ali brezbržni za človeka. Takoj smo sklepali, da se je mogoč človekoljubni Slomšek roditi le med takimi ljudmi. Družina, delo, domovina bodi miselnost novega človeka,

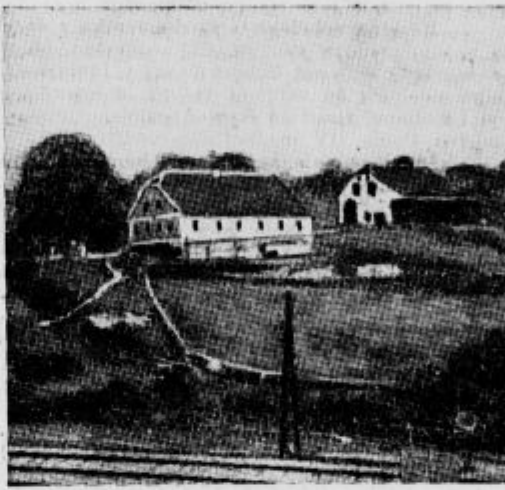
Župna cerkev sv. Martina na Ponikvi

nam pravijo in pišejo sodobni sociologi. Ali pa ni bila to že tudi Slomškova misel in pobuda? Predvsem: družina. Prav za prav: človek. Da, človek!

Kako smo se odtujili drug drugemu. Kdaj vendar in kako je to prišlo? Prijatelj ne pozna več prijatelja, sosed ne poišče več sosed, rojak ne pogleda več rojaka, učenec se ne zmeni več za učitelja. Vse niti so se bodisi zmedle ali pretrgale. Toliko se še potegnemo za človeka, v kolikor je pri tem prizadeta naša lastna blaginja. Obetamo si ter pričakujemo nov gospodarski red, pa ta red ne more priti, dokler je v človeku samem toliko nereda. Ključemo vsepovsod: organizacija in organizacija, pa kakšne uspehe boste s to imeli, če ste organizirali število sebičnih ljudi?

Ob takih mislih smo dospeli do prvega vrha pred Slomom. »To so Zgornje Selce!« nam je povedal kmet, ki je vozil otavo. »In tista hiša zgoraj, kako ji pravite?« — »Po starem se je reklo: Pri Urmaherju.« — »Ravno prav! Naši uri bo že treba popravila.« — »Sedaj ni nič z urarskim delom. Moj stari oče in mojega starega očeta oče so pa še daleč naokrog vsem hišam popravljali ure...«

Zopet se nam je vzbudil spomin na Slomška. Urmaherjeva hiša je tako blizu Sloma. Od prve do druge nismo vmes našli nobene hiše več. Pri Urmaherju se je moral pač kdaj, morda celo večkrat, ustaviti in pomuditi tudi Slomšek. Kako ne bi radovidnega in radovednega dečka zanimala ura v svojem drobnem sestavu? Pozneje je kot duhovnik najlepše vzgojne misli navezal prav na uro; na tri njene bistvene dele: kazalce, kolesje, nihalo.

Slomškov dom

Izpred Urmaherjeve hiše se vam odpre krasen razgled proti Završam. Naš pogled pa je obstal takoj na zeleni ravnici pod vnožjem grička, na katerem stoji hiša. Kaj posebnega smo videli tam? Poljski križ, to pa v takem okolju, da bi moralo vzbuditi pozornost menda vsakogar, ki bi prišel mimo. Ob križu so namreč na levo in desno v lepem redu zasajeni topoli med mišnimi grmovji, kar vse je le svetemu znamenju v okrasilo. Tako je jasno in zgovorno izraženo spoštovanje sv. križu, ki se mu je tudi Slomšek vdano poklonil v svojih zadnjih pesmi pri posvečevanju romarske cerkvice Sv. Križa pri Belih vodah.

Po kratki senčni stezi skozi gozd smo prišli na Slom. To je še sedaj prostrana kmetija, ta sloveča hiša. Kakšen je moral biti šele ob Slomškovem času! Glede na lego seveda ravno tak, toda, glede na obseg in gospodarski obrat precej drugačen. Škoda! Zakaj se ni mogel Slom ohraniti tak, kakršen je bil o Slomškovem času? Gospodarska poslopja, kakršna so sedaj, pač ne spadajo na Slom. Hiša, ki je v davnem času tvorila in predstavljala središče imovitega Sloma, je deloma zastavljena, deloma zapostavljena z višjimi poslopji, ki nimajo nikake prijazne, še manj s hišo prikladne oblike. Pogled z vlaka, ki hitro dirja mimo, se ti dozdeva še zadovoljiv, ker ga belo zidovje prevzame z dvojno visoko zgradbo. Ako pa se ustaviš pred hišo na Slomu, boš videl in čutil, da je ta dom, kljub spremembi, ki jo je doživel na sebi in okoli sebe, vendar še vedno lep in mnogo pomembnejši dovolj, da te spomni na besedo, ki je z njo Slomšek mislil na svoj dom: »Ljubo doma, kdor ga ima.«

Svet nad hišo se že dviguje v grič, ki prehaja zopet v ravnico s travnikom in poljem. Zadnji del ravnega sveta na Slomu pa prevzema obširen sadonosnik, ki ga trda pešena pot predeli na dva enaka dela. Na koncu sadonosnika na razpotju stoji križ, ki mu pravijo na Slomu »naš križ«. Kajpada, k Slomu se poda križ, kakor stol k mizi. Na stolu se odpočije telo, ob križu pa duša. Pa stopimo v Slomškov dom! V Slomškovo rojstno sobo.

Velika soba s petimi primeroma visokimi in širokimi okni, kakor bi jih ne pričakoval pri kmetijski hiši. Staro omrežje v oknih pričča, da je ta del hiše ohranjen še v prvotnem stanju. Kakor ta soba, tako tudi »šlbeljce« poleg nje. Široka, pa nizka peč kaže sicer znamenja davnih časov, ki pa bržčas ne segajo do Slomškove mladosti. Tudi obojna vrata, v glavno kakor stransko sobo, nosijo znak mizarkega dela poznejše dobe, prav tako tudi naslonki na obeh dolgih klopeh ob jesenovi mizi. Le miza in klopi nedvomno govore, da so to še po Slomškovih starših preostalo pohištvo. Prav bi pa bilo, ko bi se vsa soba opremila v slozu davne Slomškove dobe. Če se je moglo tako storiti v Vrbi, zakaj bi se ne moglo še na Slomu? Sami smo se uverili, da se dobi v tistih krajih in domovih še dokaj silno starih predmetov vseh vrst.

Pri netaxpoloženju

Pyramidon TABLETE

Ogl. reg. pod S. B. 1318 od 15. XII. 1938

Poleg Sloma je najvernejši in najpristnejši spomin na Slomška podružna cerkev sv. Ožbalda. Veliko si morda o tej cerkvi že bral in slišal, tega pa morda le še nisi videl in slišal, kako krasen razgled se nudi obiskovalcu z griča sv. Ožbalda. Vrtovi, gozdovi, travniki, pašniki, polja, hribovi, vasi, cerkve, romarski vrhovi: vse, vse, kar lepega premore slovenska zemlja. Kako globoko se je morala Slomšku že kot mlademu pastirju vtisniti v srce! Boč, konjiško hribovje, Pohorje, Kamniške planine in še dolge skupine vrhov, vse to je Slomšek poznal že kot otrok. Sv. Uršula, Sv. Rok, Kalobje, zlasti pa najbližja božja hrama: Sv. Martin in Sv. Ožbald, sta mu z drugimi cerkvami vred vnemala dušo za višje vzore.

Da, Sveti Ožbald. Sam stoji na koncu zelenih pašnikov na zložnem griču, ki se krog in krog cerkve že polagoma znižuje. Ko prideš iznad Sloma navzgor, ne vidiš drugega kakor le cerkvico sv. Ožbalda in zvonik župnijske cerkve sv. Martina na Ponikvi.

Ta sveti Ožbald, nepozabni varuh Slomškove mladosti. Prikupljiv že po svoji vnanjosti, kaj šele v svoji notranjosti. Slomšek ga je še kot škof prenovil in olepšal. Pozneje so ga v Slomškov spomin poslikali Slomškovi častilci. Na sredi desne stene stoje tri skupine slik, ki obkrožajo Slomškovo podobo. Visoko zgoraj predstavlja sv. Ciril in Metod Slomškovo misel in vneto; bratovščino za zedinjenje kristjanov. Spodaj na levi in desni pa se prikazujejo dva prizora iz Slomškovih deških let: Šolska skušnjava pod orehom na Ponikvi in Slomšek »pridiga« pastirjem pri cerkvi sv. Ožbalda.

Obstati moraš, ko zagledaš to podobo. Kako preprosti so početki velikih mož in njih velikih zaslužnih del. Kako dober je Bog, ki vzbudi v slehernem narodu vzornike, ki mu kažejo pota sreče in svetosti. Kaj moreš ob tem spominu v cerkvi sv. Ožbalda storiti drugega, kakor da stopiš pred oltar in pomoliš k Slomšku za blagor svojega naroda.

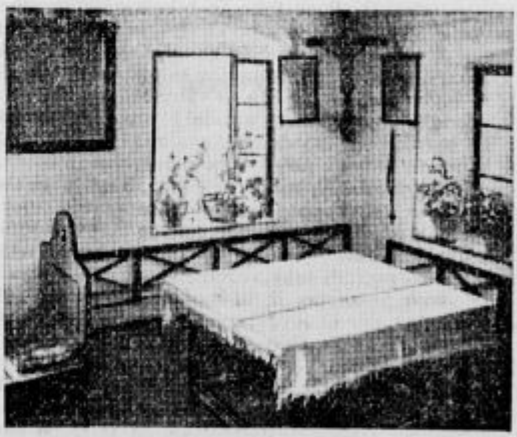
Ko smo stopili iz cerkve, smo še jasneje videli, kako sta se mogli v Slomšku na griču sv. Ožbalda strinjati narava in milost. Kadar je Slomšek občudoval vse te naravne lepote in jih v svojem dovetnem srcu tudi razmišljal, mu je bilo pač lahko: ljubiti Stvarnika v tako lepi pokrajini.

Tri dolge vence bolj ali manj visokih gora moreš pregledati s tega griča, ki ga krog in krog obdajajo temni smrekovi gozdovi. Pisana, slikovita pokrajina, v ozadju bolj rezka in resnoba, v obližju pa mila in mirna, zdi se, da počiva med cvetjem in sadnim drevjem na rodovitnih travnikih. Toda povsod lepa in harmonična pokrajina v zanimivi raznovrstnosti; toliko lepša, kadar jo v rahli megli obsije jutranja in večerna zarja. Taka krasota mora duše voditi k Bogu. Prav iz te krajine je zajel Slomšek najmočnejše verske podobe in zglede, ki jih je priobčeval v svojih spisih in porabljal v svojih govorih.

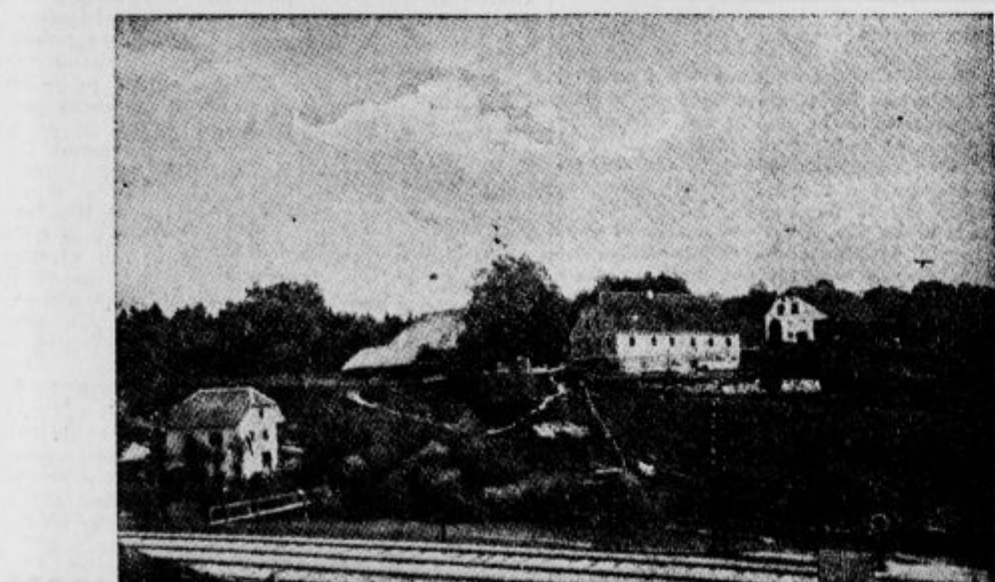
Grič in cerkev sv. Ožbalda je bil Slomšku za Slomom najbližji kraj tudi zato, ker je po izročilu Ožbaldovo cerkev pozidal njegov praded Stefan Slomšek, ki je zapustil več sinov, med njimi dva duhovnika. Slomšek je torej vzrasel v lepem kraju, iz globokovernega rodu. Vse je pripomoglo k temu, da se je v Slomšku razvil najlepši cvet, ki je z blagodišnim duhom napolnil Slom in vso njegovo okolico, pa tudi vso našo slovensko domovino.

Sonce se je nagnilo k zatonu, obrniti smo se morali proti domu, do Ponikve nismo mogli dospeti več. Pa saj smo bili že tudi tako polni lepih vtisov in spominov. Kadar boste hodili, ali mladino vodili na Slom in Ponikvo, ne pozabite stopiti na grič s cerkvico sv. Ožbalda. Več vam pove o Slomšku, kakor vsaka spominška beseda ali plošča...

Al. Merhar.

Slomškova rojstna hiša (notranjščina)

Vas Slom pri Ponikvi

Slovenski katoliški učitelji

ob 140 letnici rojstva A. M. Slomška in ob 40 letnici Slomškove družbe

Akademijska Slomškove družbe

Na predvečer proslave 40 letnice Slomškove družbe je priredila Slomškova družba zvečer akademijo v dvorani Delavske zbornice. Učitelji Slomškarji ter prijatelji katoliških učiteljev so napolnili dvorano, ki je bila za to priliko lepo okrašena s kraljevo podobo nad odrom, na odru samem pa s podobo škofa Antona Martina Slomška. Ta prisrčni večer, ki so ga učitelji namenili kot prijateljski začetek v slavnostni dan, so s svojo udeležbo počastili tudi najvidnejši predstavniki slovenskega javnega življenja. Udeležil se je komerca minister dr. Krek, ban dr. Natlačen z gospo, župan dr. Adlesič z gospo, predsednik apelacije dr. Golja

z gospo, ga. ministra Sušnikova, podpolkovnik Ahačič kot zastopnik divizionarja, predsednik Presvetne zveze prelat dr. Lukman, prosvetni šef dr. L. Sušnik, načelniki banske uprave dr. Podgornik, inž. Rueh z gospo in dr. Hubad z gospo, inž. Porenta z gospo, ptujski župan dr. Remec, ravnatelj gimnazij B. Remec, I. Alič iz Ptuj, ravnatelj učiteljskega prijatelj, zastopniki meščanskih šol, vladni svetnik dr. Dermastia, ravnatelj Vzajemne zavarovalnice Triler, Novak in Martelanc, zastopnika Kmečke zveze Puč, Fine, predstavniki »Slovenca« in prijatelji slovenskega katoliškega učiteljstva ter mnogi učitelji in učiteljice. Za uvod je zbor učiteljskega zveza zapel pod vodstvom g. Mihelčiča pesem »Slava Slomšku« ter njegovo večno lepo »Preljubo veselje, ojkje si doma« ter »Rajanje«. Zbor je žel veliko priznanje. Nato

Drobne novice

Koledar

Torek, 26. nov.: Silvester, opat; Leonard P., spoznavalec.

Sreda, 27. nov.: Virgilij, škof; Bernardin Poški.

Novi grobovi

† V Mostah v Ljubljani je včeraj mirno v Gospodu zaspala gospodična Katarina Jenko, sestra moškihanskega župnika g. Miha Jenka. Pogreb bo v sredo ob 3 popoldne iz kapele sv. Marije na Zalah na pokopališče k Sv. Križu.

† V Ljubljani je umrl gospod Ludvik Skuhala, inž. major v pokoju, odlikovan z redom Belelega orla V. stopnje. Pogreb bo danes ob 1 popoldne v Zal, kapela sv. Andreja k Sv. Križu.

† V Ljubljani je za vedno zatnila svoje oči gospa Apolonija Selan roj. Kavšek, vdova mestnega uslužbenca. Pogreb bo danes ob pol štiri popoldne iz mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9 na pokopališče k Božjemu grobu v Štepanji vasi.

Naj jim sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

— Vsem naročnikom »Vrtac« sporočamo, da je izšla prva letošnja mladinska knjižica »Fiziológik«. Zato lepo prosimo, da jo po možnosti osebno dvignete do 6. decembra pri upravi, Jugoslovanska tiskarna, Kopitarjeva ulica 6. Nedvignjene bodo razposlali šele po sv. Miklavžu!

— Mesečna rekollekcija za duhovnike z dežele bo zadnje sredo v mesecu, 27. novembra, ob pol 10 popoldne v Domu duhovnih vaj v Ljubljani. K obilni udeležbi so vabljivi vsi gg. duhovniki izven Ljubljane, zlasti še člani Apostolske unije. — Vodstvo Doma DV in školsko vodstvo UA.

— Duhovne vaje za fante. V domu duhovnih vaj v Ljubljani (poleg cerkve sv. Jožefa) bo v mesecu decembru edini splošni tečaj zaprtih duhovnih vaj za fante od 2. do 6. decembra. Začetek je prvi dan ob 6 zvečer in konec zadnji dan zjutraj. Vsak dobi svojo sobo in vso oskrbo. Oskrbniki nebreče. Ko so se pri nas pojavila gesla Ferrerjeve svobodne šole, je bila ustanovljena Slomškova družba in je delala po vzgledu svojega svetlega vzornika škofa Slomška. Naj se nadalje z uspehom vzgaja in krepi slovensko ljudstvo v čast svojo in slavo domovine.

V imenu društva Krščanske šole in Slomškovega doma za učiteljske in sprejeli dr. Dermatina in po čestitkah omenil, da so prejeli vse dolgoletni delavci Slomškove družbe šopke. Predsednik sam, ki je bil zaradi slovenske ideje preganjan in mnogo pretrpel z družino, je ostal družbi zvest od početka do danes (aplavz) in je zato prav, če tudi on dobi šopke. Nato je še čestital predsedniku k 60-letnici.

Prisrčno so nadalje še čestitali univ. prof. dr. Lukman v imenu Prosvetne zveze, g. prof. Pavlin v imenu Katehetskega društva in g. Čuješ za Dijsko zvezo, g. Puš za Kmečko zvezo, g. Čička za Kmečko društvo za Kršč. žensko društvo, prof. Bojc za Slovensko stražo in zastopnica ZDK.

Sledil je slavnosti govor, v katerem je govoril dr. Brumen, ki je v kletih in globokih besedah orisal velikega škofa Slomška, njegovo delo pri ustanavljanju nedeljske šole, njegovo požrtvovalnost pri podpiranju šolnikov in duhovnikov, ki so se posvetili vzgoji naroda. Nato je v daljšem poročilu predsednik Strukelj orisal razvoj slovenskega učitelja v prejšnjem stoletju in razloge za ustanovitve Slomškove zveze kakor tudi njeno delo v 40 letih. Potem je učinkovito deklamiral Ločnikarjevo prigodnico »Slomškovi družbi ob 40-letnici« g. Niko Šlepar. Sledila je lepa molitev za naš narod, nakar so zborovalci zapeli državno himno in s tem zaključili lepo slovesnost.

Rafaelova družba v Ljubljani

Od vseh strani dobivamo vprašanja, kakšne načrte ima Rafaelova družba v Ljubljani za praznovanje »Izseljenske nedelje« v tem letu. Vsem, ki se zanimajo za to, vlijudno javljamo: Imenovana družba želi — kot vsako leto — tudi letos zanimanje za izseljensko vprašanje še poglobiti — in istočasno s praktičnimi predlogi pri pristojnih oblasteh kar najbolj pomagati našim izseljencem. V ta namen je zaprosila Rafaelova družba za sodelovanje cerkev, šolo, radio, časopisje, Prosvetno zvezo — v Ljubljani se bo pa vršila izseljenska akademija dne 15. decembra ob 10.30 v dvorani Union.

Cerkev praznuje izseljensko nedeljo dne 1. decembra in bo opozorila vernike s posebno pridigo na važnost izseljenskega vprašanja.

Sola bo v izseljenskem tednu, ki se začneja z izseljensko nedeljo in se konča 8. decembra, v posebni uri razložila pomen tega vprašanja. Predavanje bo poslano vsem šolam po bankski upravi.

Radio Ljubljana, ki vedno z velikim razumevanjem opozarja na skrb za izseljence, bo prenašal dne 6. decembra ob 19.50 govor strokovnjaka v izseljenskem vprašanju g. p. Zakrajčka.

Časopisje bo s pozdravi, poročili opozorilo, seznanilo svoje bralce s potrebami naših izseljencev.

Prosvetna zveza je z veliko blagohotnostjo sprejela naše predavanje o tem vprašanju, ter ga bo odposlala svojim društvom, da se v izseljenskem tednu ta važna stvarina obravnava pri sestankih.

Izseljenska akademija v Ljubljani bo pod pokroviteljstvom gospoda bana dr. Marka Natlačana, slavnosti govor bo imel mestni župan g. dr. Adlešič, dijaki raznih šol (sodelovalo jih bo nad 800!) — bodo pa s krasnimi pesmimi in glasbenimi točkami povečali slavnost te akademije. Že sedaj vlijudno prosimo vsa društva v Ljubljani, da bi na ta dan — 15. decembra v zgoraj omenjenem času ne priredila kakih prireditev, sestankov, da bo udeležba čim večja. Natančnejši program bomo še objavili!

Ze sedaj se vsem, ki so polni razumevanja, obljubila sodelovanje pri izseljenski nedelji, izseljenskem tednu in izseljenski akademiji, najlepše zahvaljujemo!

Naše skupno, vztrajno delo gotovo ne bo ostalo brez uspeha za naše izseljence, ki so posebno v tem času potrebni pomoči.

je pozdravil goste predsednik Slomškove družbe g. nadzornik Strukelj, ki je pozdravil imenoma častne goste ter vse prijatelje slovenskega katoliškega učiteljstva, ki jim želi veselo zabavo v krogu učiteljstva, ki je že 40 let organizirano v Slomškovem imenu. Nato je nastopila s solo petjem sopranistka gđ. Nada Stritarjeva, ki je s svojim močnim, izredno čistim ter zvonkim glasom zapela ob spremljanju g. Primoža Ramovša Pavčiče »Me-hurčki« (Cicibanus) ter Adamičovo »Ob zibelci«. Za točke, ki jih je pogoala s popolnim notranjim občutkom ter bleščicami glasom, je žela viharno odobravanje. Prav tako tudi konservatorist g. Janez Lipušček, ki je s svojim visokim in čistim ter zvenčim tenorjem zapel nekaj narodnih pesmi (»Gor čez izaro« ter »Dobro večer«), nato pa še arijo Lenskega iz Jevgenija Onjagina Tudi on je navdušil občinstvo, ki je uživalo ob njegovem glasu. Oba, Stritarjeva kakor Lipovšek, sta se predstavila kot izreana pevca, ki bosta v bodoče gotovo zavzela v slovenskem pevskem svetu odlični mesti. V to ne dvomi nihče od prisotnih. Iz učiteljskih vrst pa sta nastopila s samostojnimi točkami g. nadzornik Kržnišnik iz Škofje Loke kot spremljevalec ter g. Korenčan, upravitelj iz Reteč, ki je z lepim in polnim glasom zapel nekaj narodnih pesmi (»Nocoj je svetla noč«), katerim je na splošno željo moral dodati še nekaj pesmi. Nato je v imenu gostov govoril g. ban dr. Marko Natlačan, ki je poudaril pomembnost učiteljskega stanu, posebno pa še njegovo skupnost z narocom, kateremu je učitelj še najbolj potreben. Dobiti moramo še boljše učitelje, kakor jih imamo in ti naj goje predvsem po Slomškovem zgledu ljubezen do slovenskega jezika, do domovine ter do države, tudi do svoje največje žrtve; da bodo pripravljene oni in njihovi učenci dati tudi življenje za domovino. Kot zadnja točka akademije pa je nastopil pevski zbor Slomškove družbe pod vodstvom g. Maksa Jovana, ki je lepo in polno odpel nekaj Slomških pesmi: »Preljubo veselje« ter »Lahko noč« in še nekaj drugih. — S tem je bil oficijelni del akademije končan, toda učiteljstvo in njih prijatelji so ostali še dolgo v lepem prijateljskem pomenu, med katerim je prosvetni šef dr. Lovro Sušnik napil zdravico predsedniku g. Struklju, kar je dvorana odobrila z navdušenjem, ki je pričalo, kako je ta vodnik slovenskih katoliških učiteljev priljubljen pri svojih tovariših.

Slovesna proslava 40 letnice Slomškove družbe

Ljubljana, 26. novembra.

Danes dopoldne se je zbralo v frančiškanski dvorani k proslavi 40 letnice Slomškove družbe veliko število učiteljev in učiteljic, ki so do zadnjega kotička napolnili prostorno dvorano, kakor tudi veliki balkon in galerijo. Oder je bil za to priložnost lično okrašen z zelenjem, iznad katerega sta se bleščali veliki letnici 1900—1940. V ozadju pa je bila lepa slika zavetnika družbe škofa Slomška, nad njo pa slika kralja Petra II. Točno ob 10., ko je prispel škof dr. Gregorij Rožman, se je začela prisrčna slovesnost z lepo pesmijo Ave Maria. Potem je začel zborovanje predsednik, šolski nadzornik v pokoju g. Ivan Strukelj.

Najprej je pozdravil odlične predstavnike: škofa dr. Gregorija Rožmana, zastopnika bana načelnika prosvetnega oddelka dr. Lovra Sušnika, zastopnika diviz. poveljnika polkovnika dr. Dragotina Rusia, ljubljanskega župana dr. Adlešiča, univerzitetanega profesorja dr. Aleša Ušeničnika, gospo banovo, gospo dr. Golice, gospo Brežiče, gđ. Cilko Krekovo, številne zastopnike prosvetnih organizacij ter zastopnike prosvetnih uradov in oblasti, kakor tudi ravnatelje šolskih zavodov, nadzornike, tovariše in tovarišice. Takoj nato se je spomnil 40 letnih članov tabornjara Slomškove družbe, ki so ji ostali zvesti od njene ustanovitve in ves čas delali za njene vzore: vero in slovenski narod. V priznanje so dobili vsi ti dolgoletni delavci in delavke lepe slovenske šopke iz rožmarina in nageljke, povezane s slovenskim in državnim praporom.

Potem je predsednik sporočil, da je resorni najvišji šef, prosvetni minister dr. Anton Korodec, poslal Slomškovi družbi k jubileju čestitke ter ji želi lepo rast v korist in napredek slovenskega naroda, kar so vsi navzoči pozdravili z navdušenim odobravanjem. Prav tako so čestitali k jubileju pismeno minister dr. Miha Krek, škof dr. Josip Srebrnič in številni drugi prijatelji družbe in našega učiteljstva. Z navdušenjem in velikim odobravanjem je bil sprejet predsednikov predlog, naj se ob 40 letnici družbe in 140 letnici rojstva Slomška z zborovanja pošlje vdanostna brzojavka Njeg. Vel. kralju Petru II. Prav tako je bila z navdušenjem sprejeta vdanostna brzojavka knezu namestniku Pavlu. Z zborovanja so bile nadalje odposlane pozdravne brzojavke prosvetnemu ministru dr. Korodcu in lavantinskemu škofu dr. Tomažiču.

Nato je spregovoril načelnik prosvetnega oddelka banske uprave dr. L. Sušnik, ki je poudaril, da v imenu g. bana pozdravlja zborovalce in čestita Slomškovi družbi ob njeni 40 letnici. Vzgoja je odgovoren in težak posel. Zato mora človek imeti poklice in mora biti pravilno usmerjen. Saj vzgojitelj oblikuje najdražje, kar narod ima, njegovo mladino. Če so pa tudi taki učitelji, ki smatrajo poklice le za svojo preskrbo, je to morda v skladu z miselnostjo, ki jim jo je dala vzgoja, ki jih je usmerila v materializem. Prav tu je zastavila Slomškova družba in moramo ji biti hvaležni za to. Vedno je stala zvesto ob krščanskih vzorih, ki jim sledi ljudstvo, vedno ostala zvesta slovenskemu narodu in slovenskemu jeziku, zvedajoč se, da je le na slovenski osnovi mogoče ustvariti širši ideal jugoslovanske skupnosti. Posebno ob mejah so člani družbe mnogo pomagali v narodnostnem delu, kot so posredovali tudi izven šole delali v korist slovenskemu občestvu. Naj bi bilo tudi v prihodnjih letih tako.

Škof dr. Gregorij Rožman pa je čestital družbi: »Prireditelji so na lepo okrašenem odru obesili letnici 1900 in 1940 na drevesih, kakor da bi hoteli simbolično pokazati, da je tudi Slomškova družba kakor drevo. Drevo, ki je večasih bujno raslo, pa ga je tudi drugič vihar strašno oklestil. Kljub temu pa je vedno deblo ostalo zdravo in raslo pokonci. Zato smo dolžni zahvaliti vsem tistim, ki so bili deblo. Želim, da bi se v bodočnosti to deblo razraslo, da bi z naraščanjem poglato zdrave in bujne mladice. Za bodoče delo pa je že dal geslo veliki Slomšek, ki je dejal: Sola, cerkev in očetova hiša se morajo za roke držati! Držimo se krepko, da nas nihče ne ločile!

Prisrčne čestitke je izrekel tudi ljubljanski župan dr. Adlešič, ki je poudaril, kako so prišle tudi najmočnejše države v nesrečo zaradi slabe vzgoje svoje mladine v tako imenovanih svobodnih šolah. Španec Ferrer, ustanovitelj svobodnih šol, ki so izključile pouk po krščanskih načelih, je najbolj škodljiv lateski domovini. Današnji vodniki nesrečne Francije sami kažejo na vzroke njihove narodne

na za vse dni je znižana na 120 din. V adventnem miru je najlepši čas in priložnost za dobre duhovne vaje. Fantje! Priglasite se takoj na Dom duhovnih vaj v Ljubljani, Zrinskega 2.

— Udeležite se mladinske akademije, Vstopnice in programi so v predprodaji v pisarni ZFO na Miklošičevi cesti 7-1.

— Razpisana služba zdravnika. Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje službo zdravnika združene zdravstvene občine Beltince s sedežem v Beltincih. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v banovinsko službo v smislu § 3 zakona o uradnikih v zvezi s čl. 1 pravilnika o službenih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbenec dravske banovine ter dovršeno zdravniško pripravljeno dobo — in vsaj šest mesecev prakse iz porodništva in ginekologije. Prošnje naj se vložijo pri kraljevski bankski upravi dravske banovine v Ljubljani do 15. decembra 1940.

— Podpornemu društvu za gluhonemo mladino je darovala Kraljeva zveza zavarovalnic v Sloveniji namesto venca blagopokojnemu g. Ivanu Rögerju znesek 200 din. Najiskrenejša hvala! — Rektorat drž. glasbene akademije se najtopleje zahvaljuje društvu »Glasbena akademija« v Ljubljani za znesek 1000 din (tisoč), ki ga je društvo darovalo za podporno zalogo zavoda.

— Nesreča pri Stahovici. Posestniški hlapec Jože Pestator je vozil 12. junija okoli 17 na dvo-vprežnem vozu kmečke faute-nabornike iz Kamnika proti Stahovici. Pri žagi kamniške korporacije je podrl in povozil kolesarko Ireno Vergelesovo, rojeno v Rusiji, dijakinjo. Dekle je bilo močno razmesarjeno po glavi. Zdrobljena ji je bila desna spodnja čeljust. Izgubila je 4 lepe in zdrave zobe. Kako huda je bila ta prometna nesreča, kaže najzornorejši zdravniška ugotovitev, da je bil levi sekalec dobesedno zabiti v čeljust in da ga je polovica prišla ven v spodnji čeljusti. Po nesreči je hlapec, ki je dirjal s konji, še huje zapodil v dir, da bi se ognil neoprjetnosti. Pred kazenskim sodnikom-poodinecem na okrožnem sodišču je bil hlapec Jože obsojen zaradi prestopka pa § 205 k. z. na 2 meseca zopora

— Požigalec na delu. Od Sv. Urbana pri Vel. Nedelji poročajo: V naši župniji je že precej časa minulo, odkar je bil zadnji požar. Sedaj pa je na delu spet zlobna roka. Pred par dnevi so še pravočasno opazili in pogasili ogenj, ki je izbruhnil v viničarji, v kateri istanuje Prigl Franc v Preclavi in je last g. Dolinska Franca iz Osluševca. V nedeljo okrog 2 zjutraj je pa nastal ogenj v Podgorcih v vinski kleti in stiskalnici, ki je last g. Alojza in Frančiške Muršič iz Maribora. Sosedom, ki so takoj prihiteli gasiti, se je posrečilo, da so obvarovali sosednja poslopja, ki so bila v nevarnosti. Poslopje je pogorelo do tal. Zgoraj je tudi voz krme. Vsi znaki kažejo, da je bil ogenj podtakljen!

— Mladostna zunanost. Poslovna ali družabna ženska hoče ohraniti svoja lica sveža. Laboratorij »Salva Kosmas« je dal v promet 3 vrste mazil: Salva »Nanas«, »Vivian« in »Darling«, ki dajejo obrazu pri stalni uporabi Salva vegetabilne parne kopeli za obraz mladostno zunanost in svežino.

— Surov napad na starega župnika. Komaj se je nekoliko poleglo ogorčenje ljudstva v Naklem in okolici zaradi umora Goloba Alojzija v gostilni v Naklem, se je zgodil nov dogodek, ki je vzbudil še večje ogorčenje. V nedeljo, zvečer se je pozno vračal od seje v Naklem upokojeni župnik in duhovni svetnik g. Meršolj Janez proti domu. G. svetnik opravlja duhovno pastirsko službo v zavetišču za bolne sestre v Malem Naklem, ki je od vasi Naklo oddaljeno le dobre četrt ure. Ko je zavil g. svetnik po cesti, ki vodi proti Malemu Naklu, sta mu prišla nasproti dva neznanca. Ko sta stopila pred njega, sta ga začela psovati in mu groziti. Slučajno pa je šel mimo domačin Poličar Janko in videl ves dogodek. Oba moža je posvaril, češ, naj pustita g. župnika pri miru. G. svetnik je nato mirno nadaljeval svojo pot, ne da bi kaj reagiral na neosnovani napad. Ko pa je zavil na pot, ki vodi proti zavetišču sester, sta neopaženo prišla neznanca za njim. Ne da bi črhnila besedico, sta ga podrla na tla ter pričela tolči po glavi. Gospod je seveda pričel klicati na pomoč, medtem pa sta neznanca zbežala. Nekaj časa je ležal g. župnik v mlaki krvi na tleh, nato pa se je toliko zavedel, da je vstal in se opotekajoč priplazil do zavetišča. Rane, ki jih je dobil po glavi, niso sicer velike, pač pa je izgubil mnogo krvi, ker je padel na usta ter si je pri tem precej ranil oko. Ker je že v 72. letu, je vendar bil močno prestrašen in so morali takoj poklicati zdravnika. Vsi pošteni ljudje obsojajo napad in to tembolji, ker je g. župnik znan povsod kot ljudomil človek. Ljudstvo je upravičeno ogorčeno nad takim zločinom na g. župnika. Sodilo, da so ti izbruhi sadovi slabe družinske vzgoje in veri sovražnega življenja.

Specialitete „NEPTUNA“ za Vas:

skuši-filati — sardine brez kosti — Gourmand — Turste

Proizvodi največjih domačih tovarn sardin »NEPTUN« d. d. — Split

— Velika tatvina železa. V noči od srede na četrtek so obiskali tatovi Bistrice pri Naklem in odnesli Blaženiškovi gostilni nov kotel za kuhanje prašičje krme. Na Rantovi žagi so se pa spravili nad parni kotel in odnesli vse, kar se ni zraven držalo, razen kotla samega, ki je bil pretežak za odvoz. Mimogrede so izruvali še ograjo pri državni cesti in vse skupaj odpeljali. Rantovo žago so najbrž isti tatovi obiskali že pred meseci, kjer so odnesli par jurjev vredno jermenico od galtra. Tokrat pa tatovom sreča ni bila mila, ker so virli podbreški orožniki ukradeni material že izsledili pri nekem trgovcu s starino in železo zaplenili. Tatovom so orožniki že na sledu.

— V ljubljansko bolnišnico je bil prepeljan 41-letni delavec poštno tehnične sekcije, doma iz Spodnje Duplice pri Kamniku, ki si je pri podiranju drogov zlomil nogo. — V tovarni Jagolana v Crnučah se je vsekaj v nogo 31 letni tkalec Kodrin Franc, pristojen v Kozje. — 20 letnega delavca Carila Skubica iz St. Jurja pri Grosupljem je napadel ponoči neznanec in ga ranil po glavi. — Samskega soboslikarskega pomočnika 20 letnega Jožeta Baša pa je v Šmartnem pri Litiji po nesreči ustrelil s samokresom neki dijak v desno nogo.

— Dihurji na delu. Na podeželju so zdaj prenehale poljske tatvine, ker so polja prazna, zato pa je zabeleženih temveč tatvinskih obis-

Ljubljana, 26. novembra

Gledališče

Drama: Torek, 26. novembra: »Lepa Vida.« Red Torek. — Sreda, 27. novembra: »Skrivalnice.« Red Sreda. — Četrtek, 28. novembra: »Tekma.« Red B. — Petek, 29. novembra: »Krog s kredo.« Premiera. Premierski abonma. — Sobota, 30. novembra: »Romeo in Julija Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Torek, 26. novembra: Zaprt. — Sreda, 27. novembra: »Carmen.« Red A. — Četrtek, trtek. — Petek, 29. novembra ob 15: Baletna predstava. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol. — Sobota, 30. novembra: »Gorenjski slavček.« Izven. Slavnostna predstava v proslavo narodnega gledališča.

Radio Ljubljana

Torek, 26. novembra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 7.45 — 12 Veselje na deželi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Rad. ork. — 14 Poročila — 14.15 Šolska ura: Ko listje pada — Kramljanje z mladino (g. Miroslav Zor) do 15 — 18 Solistični koncert: g. Cenda Sedlbauer, violončello, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 18.40 Naslonitev Rusije na Carigrad (g. Fr. Terseglav) — 19 Napovedi, poročila, objave — 19.25 Nac. ura — 19.50 Gospodarski pregled (d. Drago Potočnik) — 20 Večer klasične glasbe. Sodelujejo: gg. Ali Dermelj (violina), Filip Matheis (viola), člana zagrebške opere in Radijski orkester. Dirigent D. M. Sijanec — 21.30 Waldteuflovi valčki (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Tamburaški orkester.

Drugi programi

Torek, 26. novembra: Belgrad: 20.55 Kvarlet — Zagreb: 20 Prenos — Beromünster: 19.50 Zbor — Bratislava: 19.40 Operetna gl. — Budimpešta: 19.20 Valčki — Praga: 18.10 Godala — Sofija: 21 Violina — Sotens: 19 Mandoline — Stockholm: 21.30 Plesna glasba.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini za Južno Ameriko YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

Prireditve in zabave

II. koncert »UJMA« (Društvo jugoslovanskih glasbenih avtorjev) bo v ponedeljek, 2. decembra, v veliki filharmonični dvorani kot večer »Slovenske komorne glasbe« in se bodo izvajala klavirska tria naših slovenskih skladateljev: Svare, Škerjanca, Osterca in Arniča. Program bodo izvajali: Francka Ornikova, Cenda Sedlbauer in Marijan Lipovšek. Vstopnice od 25 din navzdol so že v predprodaji v Matični knjigarni.

Akademija ZFO. Vstopnice so v predprodaji v pisarni ZFO na Miklošičevi cesti 7-1.

Predavanja

Krščansko žensko društvo priredi v sredo, dne 27. t. m., ob 20 v dvorani Akademskega doma zanimivo skiptično predavanje. Govoril bo ravnatelj Vinko Zor. Tema: Z mojega potovanja po severnih pokrajinah. Članice in somišljenice vlijudno vabljenje!

Sestanki

Prosvetno društvo Ljubljana-mesto. Vabimo vse člane, da se v čim večjem številu udeležijo občnega zbora, ki bo drevi ob 8 v dvorani frančiškanske porte, vhod iz Prešernove ulice.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mesini trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

kov po hišah in po shrambah. V Prekmurju so posebno pogosti obiski kurnikov, iz katerih je zmanjkalo že precej kokoši. Tako so tatovi odnesli na Hotizi posestniku Kolmanu 8 kokoši iz zakljenega kurnika, pri katerem so odkrili streho in si tako napravili pot do kokoši.

Ptuj

O svetovnem nazoru starih Slovencev je predaval pretekli petek na Ljudski univerzi ravnatelj ljubljani. muzeja g. dr. Josip Mal. Za to predavanje je vladalo precejšnje zanimanje, kar je pokazala tudi udeležba ptujškega razumnštva. Zanimalo je zlasti, na kaj bo predavatelj opiral svoja izvajanja. Iz splošnoznanih zgodovinskih podatkov o verstvu naših prednikov nam je g. predavatelj izluščil marsikaj zanimivega in novega. V uvodu je poučaril, da imamo tudi Slovenci mnogo pristno svojega, kar je zraslo na naših tleh ali pa prišlo z nami iz pradomovine. Ker je poganska tradicija, ki jo vidimo v raznih segah in navadah, doživela pri nas mnogo več sprememb kot pri drugih slovenskih narodih, pri katerih vpliv zapadnih narodov ni bil tolikšen, moramo za pravilno razumevanje primerjati ostank ljudskega izročila pri nas z ljudskim izročilom drugih slovenskih narodov. Ob primerjavi tradicije drugih narodov nam je predavatelj osvetlil več besed, ki so nejasne ali napačno pojmovane v našem jeziku. Zob časa razjeda tudi ta prastara izročila, zato bi bilo treba čimprej pobrati še ostale drobce.

Društvo Rejec malih živali v Ptuj, ki je z drugimi podobnimi društvi vstopilo v Zvezo društev Mali gospodar s sedežem v Ljubljani, bo prevzelo ime Mali gospodar. Te dni je ptujsko društvo priredilo uspešno razstavo živalic zlasti kuncev, golobov in kokoši. Razen malih živali so bili na razstavi tudi izdelki iz zajčje alake in krzno.

Zahtevajte v vseh lokalih »Slovenca«

LJUBLJANA

Prahu podoben stanovanjski mrčes

Nasproti najhujšemu strupu je trikrat bolj odporen kakor stenica

Zadnji čas se je v Ljubljani po stanovanjskih pojavih doslej neznan mrčes. Da ustrežemo številnim našim bralcem, ki so se obrnili na nas z vprašanjem, kaj je s tem mrčesom, smo naprosili za pogovorno inž. Lojzeta Prezlija, pooblaščenega agronoma in specialista za pokončevanje vseh vrst škodljivcev (mrčesa) kakor tudi vseh vrst rastlinskih bolezni (fitopatolog), v Ljubljani, Wolfova ulica 3/I. (tel. 34-73). Gospod inženir nam je radevolje dal sledeče strokovno pojasnilo:

V Ljubljani doslej uradnim ustanovam ni bil prijavljen noben primer okužbe stanovanjskega prahe podobnega, povsem neznanim mrčesom. Tudi mestni fizikat ni imel doslej v svoji dolgoletni praksi prav nobenega primera praktičnega pokončevanja sličnega mrčesa — stanovanjskih grinj. V moji, sicer kratkotrajni zasebni praksi, nisem imel do konca oktobra letošnjega leta nobenega primera ugotovitve te vrste živalice. V letošnjem tako mokrotnem letu sem imel nekaj primerov ugotovitve sicer le sorodne vrste škodljivca: žitna grinja (Aleurobius Farinae, L.).

Mrčes, ki je doslej okužil stanovanjske prostore v Ljubljani, je tako imenovana stanovanjska ali hišna grinja: Glyciphagus domesticus, Deg. Grinje »Acarina« spadata v vrsto najmanjših, s prostim očesom komaj vidnih živalic. Po svoje imajo grajeno majhno telesce, so največ pol milimetra velike in imajo zelo različno grajeno organe, s pomočjo katerih ali grizejo ali pa sesajo potrebno jim hrano. Telo jim je pretežno razdeljeno le v dva in ne v tri dele. Na sprednjem kakor tudi na zadnjem delu imajo po dva para nog, s pomočjo katerih se izredno hitro premikajo. Samice ležejo jajca, kot pa tudi žive mladiče (partenogeneza). Ves razvoj od jajčeca do spolno zrele živalice, ki se imenuje »prospoon«, ima pet preobrazb, pa tudi manj ali več.

Grinje vseh številnih in različnih vrst ob samem začetku okužbe stanovanjski niti ne opazimo. Navadno najdemo škodljivca šele tedaj, kadar se je mrčes že toliko namnožil, da predstavlja živalice živ prah, ki se premika in ki ga ni moč nikdar obrisati ter povzroča izjo in skrb vsaki gospodinjici. Ta živi prah prekriva v takih slučajih vse pohištvo, slike, razne predmete po stanovanjih, vse polno ga je v modročih, odejah, perjancih, oblekah itd. Le z največjo težavo in skrajno potrpežljivostjo ga je mogoče ob stalnem pokončevanju pregnati in se tako rešiti tega res nad vse nadležnega mrčesa.

V vrsti grinj zavzema prvo mesto grinja, ki je bila sedaj v Ljubljani ugotovljena. To je stanovanjska ali hišna grinja: Glyciphagus domesticus, Deg. Popolnoma razvita, spolno zrela žival, je komaj pol milimetra velika, podolžasta, jajčaste oblike, blede bela do prav slabo rumenkastobela. Ta vrsta grinj živi in se razvija v vseh mogočih rastlinskih in živalskih snoveh (morska trava, žima, perje, v suhih plovcih, posebno sladkih: fige, slive itd., v savovju, v senenem drobirju, na starih, pozabljenih ali založenih jestvinah itd.). Mrčes se ob ugodnih življenjskih pogojih (vlaga, dovolj hrane in toplote) izredno hitro množi. Iz stanovanjskega prahe tudi v šrambe itd. in seveda tudi obratno. Kadar se je mrčes namnožil do množine vidnega živega prahe, ga je po dosedanjih izkušnjah nemogoče hitro uničiti. Postopati bi bilo v takih primerih povsem sterilno, kar pa je praktično nemogoče. Upoštevati bi namreč morali pri tem vse možne načine preostanka, preživitve, nove okužbe ali prenosa še živega mrčesa v razkužena stanovanja po stanovalcih, njihovih obleki itd. Položaj stanovalcev, posebno še stanovanjskih najemnikov, je v takih primerih skoraj obupen, saj je ugotovljeno prenašanje še ne popolnoma razvitega mrčesa, tako imenovane »hypopusa«, z muhami, z drugim hišnim mrčesom, pa tudi pes in mačka prenašata mrčes. Ugotovljen je celo primer, da so novo okužbo že razkuženih stanovanjskih prostorov povzročile miši in podgane.

Nobenega dvoma ni, da je v Ljubljani sami več primerov tega mrčesa. Bilo bi le v korist vsem stanovalcem, če bi se z ozirom na te ugotovitve kar le mogoče natanko preiskovala stanovanja in bi se v primerih začetne okužbe, ko

se mrčes še ni tako silno namnožil, veliko lažje storili potrebni obrambni ukrepi. Lažje in ceneje se je ubraniti, kakor pa pokončevati mrčes, ki se je po stanovanju že namnožil.

Grinje so neverjetno odporne proti vsem najhujšim in najrazličnejšim strupom. Odpovedala je trikrat večja količina in dvakrat daljša doba zaplajenja vseh stanovanjskih prostorov z najhujšim strupom, ki sicer z gotovostjo uniči tudi zelo odporne mrčese: stence v stanovanjih. Po tako dovršeni desinfekciji so našli sicer le nekaj posameznih primerov majhnih, še nedoraslih grinj, ki pa bi stanovanje na novo okužile. Sreča v nesreči je, da ta škodljivec ne škoduje človeku neposredno, to je, ne vblada in ne povzroča srbeča. Ugotovljeno pa je, da povzroča obolenja prebavil, pa tudi vnelja ob uživanju napadenih jestvin tako pri človeku kakor pri živalih.

ZFO

Iz naše zgodovine. Dne 30. novembra priredila ZFO in ZDK za praznik Zedinjenja v veliki dvorani Uniona II. mladinsko akademijo. V nasprotju z običajnimi telovadnimi akademijami, kjer se vrste točka za točko brez medsebojne povezanosti, bo v tej akademiji posamezne simbolične prikaze vezala enotna misel, ki je razčlenjena v 3 dele: 1. Pod svobodnim soncem, 2. V robstvu in 3. V zarje Vidove. Sodelujoča mladina se za akademijo pripravila vestno in iskreno in bo z njo dostojno praznila praznik Zedinjenja, saj nastopajoči globoko doživljajo preprosto simboliko gibov, kar bo brez dvoma zagrabilo tudi gledalca.

1 Stenografijo v 6 mesecih. Trgovsko učilišče Robida, Ljubljana, Trnovska ulica 15, priredi šestmesečni tečaj za stenografijo. Dnevni, večerni, začetni in nadaljevalni tečaji za strojeopise. — Izredna metoda. Posebni oddelki za odrasle. Obisk vsakomur omogočen. Pričetek 2. decembra. — Pojasnila in pisarni ravateljstva.

1 Iz Legije koroskih borcev. Včeraj je umrl v Ljubljani bivši koroski bорец in član glavnega odbora Legije koroskih borcev, tovariš Ludvik Skuhala, major v pokoju. Vabimo člane glavnega odbora in tovariša iz ljubljanske krajevne organizacije, da se polnoštevilno udeležijo pogrebu, ki bo danes, v torek, 26. t. m., ob 16 iz kapelice sv. Andreja na Zalah na pokopališču k Sv. Križu. Zbirališče članov pred Zalami ob 15.45. — Glavni odbor LKB.

1 Pogreb g. Antona Jureca. V nedeljo popoldne je nastopil sprevednik državnih železnic g. Anton Jurec svojo poslednjo pot iz kapelice sv. Petra na Zalah na pokopališču pri Sv. Križu. Do zadnjega počivališča ga je spremljala velika množica ljudi, zlasti železničarjev, med katerimi je bil rajni tako priljubljen in spoštovan. Železničarska godba mu je igrala v slovo pretresljive žalostinke. Za krsto z zemskimi ostanki rajnega dobrega očeta sta stopali osiroteli hčerki, sin pa zaradi velike oddaljenosti ni mogel pravočasno k pogrebu. Med pogrebi smo opazili med drugim tudi generalnega ravnatelja Jugoslovanske tiskarne in knjigovodnice g. Košička, številne zastopnike uredništva in uprave »Slovenec« in »Slovenskega doma«. Izredno dolg spreved pogrebecev je pokazal, kako priljubljen in spoštovan je bil rajni g. Jurec, ki mu naj Vsemogočni poplača njegovo dolgotrajno hudo trpljenje na tem svetu z večnim veseljem in nebesih.

1 Ali si že naročil sliko Marije Pomagaj z Brezje? Cena 40 din.

1 Ruska Matica. V četrtek, dne 28. nov. t. l., ob 20, v prostorih Francoskega inštituta, priredi Ruska Matica literarni večer ob priliki 175-letnice smrti znamenitega ruskega pisatelja in znanstvenika Mihaila Lomonosova. Na sporedu: 1. Univ. prof. inž. Aleksej Kopylov in lektor ruščine na univerzi dr. Nikolaj Preobrazžanski; slavnostna govora; 2. Udeleženci ruskega tečaja pri R. M.: recitacija odlomkov iz del Lomonosova. Vstop prost. Vabljeni vsi prijatelji ruske kulture.

1 Cenjene dame! Za Miklavža in za božič potrebujete novo obleko. Najlaže boste izbrale že izgotovljeno ali pa vam po meri naredi trdka Goričar, Sv. Petra cesta. Na zalogi velika izbira modnega blaga za obleke po nizkih cenah!

1 Šentjakobčani se gibljejo. Preteklo nedeljo je nastopila igralska družina šentjakobskega prosvetnega društva na odru frančiškanske dvorane. Upriporili so veseligr »Dva para se ženita«. Zanimala me je ta mlada igralska družina, ki je najmlajša izmed ljubljanskih prosvetnih društev. Priznati moram, da so se prav dobro odrezali. Med nastopajočimi so pravi igralski talenti. Izredno številno občinstvo ni štedilo z zasluženim pohvalo. Vse hvale pa je vredno, da so čisti dobiček namenili za svojo društveno knjižnico. Tako je prav! Ljudem je treba dati v roke knjige in časopise. Kakor sem zvedel, ponovi igralska družina predstavo v soboto ob 8 zvečer v svoji farni dvorani. Nobenemu ne bo žal, kdor se je bo udeležil. Igrali pa bodo v korist svoje farne dvorane. Delovnemu šentjakobskemu prosvetnemu društvu, ki prireja vsak četrtek zvečer tudi času primerna skioptična predavanja, pa vsa čast!

1 Klub elektroinženirjev predvaja v četrtek, dne 28. t. m. ob 20 v lokalno društva inženirjev v Ljubljani, Kazina, II. nadstropje, ob priliki svojega klubskega sestanka filma »Največja naprava za daljinsko krmarenje« in »Regulator na zračno krmarenje«. Klub vljudno vabi na predavanje člane in po njih vpeljane goste.

1 Vrtnarski tečaj pri podružnici SVD Ljubljana I. se nadaljuje drevi ob 7 v kemijski dvorani I.

Smrti vožnja dveh motociklistov

V soboto ob tri četrti na 11 zvečer je krojaški pomočnik Josip Jeraj sporočil na policijski stražnici, da ležita v 8 m globoki gramozni jami ob Vodovodni cesti dva motociklista, ki sta najbrže hudo potolčena. Ob prihodu policijskega stražnika je bila že zbrana večja množica ljudi, prav tako pa so bili takoj na mestu ljubljanski reševalci, ki so naložili nevarno ranjenega Josipa Clemente, ključavnicega pomočnika pri trdki Eka, in ga odpeljali v bolnišnico. Ponesrečenec je bil nezavesten. Kolikor so zdravniki mogli ugotoviti, ima Clemente pretres možganov, zlomljeno ključnico in poškodovano zapestje. Drugi ponesrečenec je obležal ob razbitem motociklu znanke »Zündapp« mrtev in sta zato prišla na kraj nesreče tudi policijski zdravnik dr. Josip Luzar in dežurni uradnik g. Zibert. Mrtv ponesrečenec je imel ves obraz oblit s krvjo in si je prebil lobanjo, poleg tega pa si je morda še

Kino Matka
telefon 22-41
Predstave ob 16, 19 in 21

Mojstrsko zrežirana in odlično odigrana francoska filmska umetnina:
Pretrsljiv roman ljubezni mladega legionarja... Dež, vihar, ladje, podzemlje, kjer dva strela uničita dve ljubeči srca... — Jean Gabin, Michele Morgan, Michele Simon.

Obala v megli

Samo še danes
ob 16, 19 in 21. uri

Vampir zapada

Marlene Dietrich, James Stewart, Miša Auer
Jutri: Tarzan v harem

Če se hočete neprisljano zabavati, si boste še danes ogledali

Dunajske ljubavne zgodbe

s Hansom Moserjem, Paulom Hörbigerjem in Marto Harrel
Predstave danes ob 16, 19 in 21. uri!
Kino Union, tel. 22-21

drž. realne gimnazije v Vegovi ulici. Predava g. kmet, svetnik inž. Ciril Jeglič o vzgoji sledečih vrst zelenjave: spinacije, kolerabe in drugega korenstva, krompirja in čebule. Vstop prost.

1 Zimsko perilo, Karničnik, Neboščinik.
1 Smrtna nesreča karambola. Včeraj popoldne ob četrti na 5 se je na križišču Linhartove in Dunajske ceste ob električni uri zgodila huda prometna nezgoda, ki je zahtevala življenje 52 letnega narednika-vodnika v pok. Martina Potočarja. Iz Linhartove ulice je vozil velik tovorni avto neke ljubljanske gradbene družbe in zavijal na Dunajsko cesto, medtem ko se je Potočar Martin peljal po desni strani iz mesta na kolesu. Tovorni avtomobil je rezal ovinek in peljal levo in je tako prišlo do karambola. Potočar je odletel s kolesa tako nesrečno, da mu je šlo takoj nato kolo težkega avtomobila čez glavo. Obležal je na mestu mrtev, pri čemer je imel glavo tako potolčeno, da ga ni bilo mogoče spoznati. Na kraju nesreče se je zbrala velika množica ljudi. Takoj so bili poklicani reševalci in obveščena policija. Policijska komisija, v kateri je bil zdravnik dr. Luzar in dežurni uradnik g. Merhar, je ugotovila, da je bil Potočar na mestu mrtev, in odredila, naj se truplo ponesrečenca prepelje na Zale. Pokojni Potočar je bil tudi vojni invalid. Stanoval je na Gosposvetjski cesti št. 14 in zapuščena žena, ki ji ob bridki nesreči izrekamo iskreno sožalje.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 »Obala v megli« v Kinu »Matič« spada v vrsto odličnih Gabinovih filmov, ki smo jih nekaj imeli tudi pri nas. Gabin silovito podaja vloge pošteni, iskrenih človeških značajev, ki jih duši roparski, nevarno okolje. Tudi v tem filmu je v

takem okolju vznikla plemenita ljubezen, ki se bori za svoj obstanek in razvoj, a jo premagajo grde, maščevalne sile. — Režija je prav dobra in igranje odlično.

1 Prestopki proti uredbi o pobijanju draginje. Okrajnemu sodišču v Ljubljani je bilo 25. t. m. prijavljenih skupaj 15 prestopkov v vsem času, odkar je stopila v veljavo uredba o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije. Izrečnih je bilo več sodb, od katerih so postale pravomočne 3, ki so bile razglašene proti pekovski mojstru, ker so pekli in prodajali kruh, odnosno so prodajali kruh v manjši teži. Dve večji pravdi še nista končani, kajti o teh bo prihodnje dni obravnavalo okrajno kot prizivno sodišče. Zadnji čas je bilo 5 pekovskih mojstrov prijavljenih, ker so prodajali svež kruh ali pa so pekli po teži lažji kruh, kakor to predpisujejo zadnja določila. Ti pekli se bodo prihodnje dni zagovarjali pred kazenskim sodnikom okrajnega sodišča.

1 Iz Karlovca peš v Ljubljano. Zalostna in burna je življenjska pot komaj 18letne Nade. Je sirota brez otrok. Oče je bil češkoslovaški državljani, ki se je naselil v Varaždinu in tam umrl. In Nada se je morala boriti. Krenila je na stranpota. V Zagrebu je bila že kaznovana zaradi tatvine. Pozneje je prišla v Karlovac, kjer je dobila skromno službo. Postala je nesrečna. Iz Karlovca je v začetku oktobra peš krenila proti Ljubljani. Tu je proti večeru 2. oktobra dobila streho pri neki usmiljeni družini. Gospa Polonca ji je postregla. Nada pa je pozneje porabila priliko in gospodinjki izmaknila denarnico, v kateri je bilo nad 1000 din gotovine. Prijeli so jo in pred kazenskim sodnikom-poleincem je Nada vse skesano priznala. Bila je obsojena na dva meseca strogega zapora.

MARIBOR

Minister dr. Miha Krek na seji mariborskih okrajnih organizacij JRZ v Mariboru

Maribor, 25. novembra.

Danes dopoldne je bila v veliki dvorani hotela Orel skupna širša seja okrajnih organizacij JRZ za okraja Maribor desni in levi breg. Seje so se udeležili polnoštevilno odborniki krajevnih organizacij.

Zborovanju je predsedoval predsednik senator dr. Fr. Schaubach, ki je takoj dal besedo ministru dr. Mihi Kreku ki je, burno pozdravljen, jasno in obširno obrazložil naš zunanje in notranje politični položaj, ki ga v zunanji politiki označuje predvsem naša odločna volja po nevtiralnosti, v notranji politiki pa nadaljevanje in izvajanje politike sporazuma ter skrb za prehrano prebivalstva. Odborniki so ministrova izvajanja nagradili z aplavzom.

O delu strankine organizacije v desnem mariborskem okraju je poročal senator dr. Schaubach, ki je zlasti podčrtal veliko delo, ki se opravlja na regulaciji Loznice in pa na modernizaciji državne ceste Maribor-Fram.

Za strankino organizacijo na levem bregu je poročal Fr. Žebot, ki je obenem podal tudi poročilo o delu okrajnega cestnega odbora.

Tukaj je zlasti poudaril uspešno delo pri gradnji novih cest, obenem pa resno opozoril, da je lepih dni konec. Industrija se namreč seli na jug in cestne doklade so se zaradi tega že letos občutno zmanjšale. V bodoče torej ne bo na razpolago le toliko denarja, kolikor ga bo potrebno za nujno vzdrževanje že obstoječih cest.

Tudi ti dve poročili sta bili z odobrenjem sprejeti.

Po poročilih so se oglasili k besedi še član banskega sveta g. Šerbinček in drugi predstavnik stranke. Ob sklepu zborovanja je bila sprejeta resolucija, ki bo odposlana na merodajna mesta.

1 Mariborsko meščanstvo opozarjamo na spominsko slovesnost, ki bo danes na dan 140letnice rojstva velikega škofa Antona Slomška ob tričetrti na 10 na njegovem grobu na starem mestnem pokopališču. Prosvetna zveza bo v imenu vneljenih prosvetnih društev ob tej priliki položila na njegov grob lovorov venec. Takoj po spominski slovesnosti na Slomškovem grobu bo v dvorani na Aleksandrovi cesti 6 občni zbor Prosvetne zveze.

1 Gledališke novice. V četrtek, 28. novembra bo v gledališču premiera. Upripori se Cankarjeva komedija »Za narodov blagor«. — Prva dijaška predstava bo v petek 29. t. m. ob pol 15. Upripori se znamenita Rostandova heroična tragikomedija

»Cyrano de Bergerac«. Cene za to predstavo so izredno nizke: od 7 do 2 din, tako da bo omogočen obisk tudi najrevnejšim dijakom.

1 Sneg je zapadel na Pohorju v nedeljo, kjer je ves dan močno snežilo. Posledice so se pokazale večeraj zjutraj v Mariboru, kjer je nastopilo precej hladno vreme.

1 Ali si že naročil sliko Marije Pomagaj z Brezje? Cena 40 din.

1 Dekliški krožek Maribor I. ima danes ob 7 važen sestanek v Cankarjevi telovadnici.

1 Poravnava med čevljarскими mojstri in pomočniki. Na mestnem načelstvu so bila včeraj dopoldne pogajanja med čevljarскими mojstri in pomočniki zaradi ureditve meznega vprašanja. Dosegla se je ugodna poravnava ter so mojstri pristali, da bodo plačevali iste mezde, kakor so predvidene v kolektivni pogodbi za ljubljanske pomočnike in še 35% doklado. Določna sta se za področje mesta dva razreda za pomočnike: v prvem so prvovrstne strokovne moči, v drugem pa ostali pomočniki ter prvovrstne strokovne moči na podeželju na področju združenja. V tretjem pa so vsi ostali pomočniki v okolič, ki spada v področje združenja Čevljarski mojstri so pokazali veliko razumevanje za težnje pomočnikov ter je potekala razprava v pomirljivem duhu, tako da so bili sklepi sprejeti že po kratki debati.

1 Električni radijski postajo. Mestno električno podjetje je začelo z gradnjo daljnovega visoke napetosti za mariborsko radijsko oddajno postajo, ki dobi potem lasten transformator, v katerem bo tok preoblikovan v razne napetosti, ki ga bo za svoje obratovanje potrebovala.

1 Lepo uspeli narodno-vzgojni tečaj. Prosvetna zveza v Mariboru je priredila včeraj v dvorani Delavske zbornice narodno-vzgojni tečaj ki so se ga udeležili zastopniki prosvetnih društev in fantovskih odsekov. Tečaj je nad vse lepo uspel ter se ga je udeležilo okrog 60 zastopnikov. Tečaj je trajal ves teden ter so predavali na njem predsednik prosv. zveze rektor dr. Josip Hohnjec o pomenu jugoslovanske države za Slovence; prof. Zafošnik o slovenski pesmi-budilki narodne zavesti, ravnatelj dr. Franc Sušnik o slovenski knjižni- učiteljski naroda, ravnatelj Jakob Richter o naših narodnih napakah, in Ludvik Zorcut o lepotah naše domovine.

1 10letnica mariborskega Rotary-kluba. V soboto zvečer je proslavil Rotary-klub v Mariboru na slovesen način 10letnico svojega obstoja. Proslave so se udeležila odposlanstva številnih drugih Rotary-klubov, tako iz Ljubljane, Beograda, Zagreba, Kranja, Varaždina in Bačke Topole. Iz Ljubljane so bili prisotni bivši guverner generalni direktor dr. Slokar, generalni direktor dr. Božič, univ. prof. dr. Lavrič in arhitekt Costapera. Goste je pozdravil predsednik mariborskega kluba mag. ph. Vidmar, zgodovino kluba pa je orisal bivši predsednik Sabothy. V priznanje posebnih zaslug sta bila izvoljena za častna člana mariborskega kluba bivši generalni guverner dr. Alaupovič in dr. Levstek iz Zagreba. Častne znake pa so prejeli štirje ustanovitelji mariborskega kluba Sabothy, dr. Stamol, ravnatelj Krejči in veleposrednik Jurkovič.

1 Ljudski oder ima drevi ob 7 vaje za »Zadosteno krivdo« I. in II. dejanje v I. nadstropju Delavske zbornice.

1 Obrtniško predavanje. V okviru Slov. obrtnega društva v Mariboru bo predaval v dvorani Ljudske univerze znani zgodovinar prof. Baš o zgodovini mariborske obrti. Predavanje bo jutri, v sredo ob 20 ter je vstop prost.

1 Nesreča na kolodvoru. Na glavnem kolodvoru se je ponesrečil 27letni premikar Ivan Ferik. Vagon mu je šel čez nogo ter mu odrezal peto.

Gledališče

Torek, 26. nov. ob 20: »Na cesaričin ukaz« Red. A. — Sreda, 27. nov. zaprt. — Četrtek, 28. nov., ob 20: »Za narodov blagor«. Red C. Premiera.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 20. uri

Millionski velefilm, prepleten z najbolj razburljivimi dogodki iz svetovne zgodovine

Šestdeset slavnih let

Neagle — Walbroek

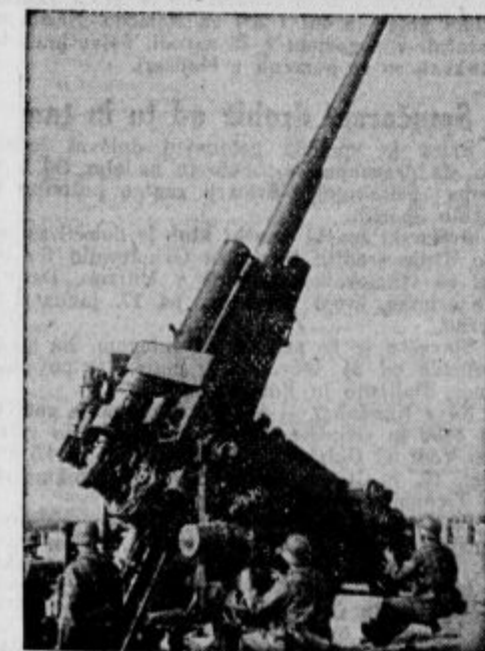
Ves v krasnih naravnih barvah.

Dalje zaminiv film iz burne dobe francoske revolucije

Padec Robespiera

Barnes — Stewart

DANES ZADNIKRAT! - ZNIZANE CENE!

Težek nemški protiletalski moznar v Berlinu.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama: Mali lord

(Premiera 22. novembra 1940)

Otroci so že dalje časa vedno pogosteje in ne- strpneje izpraševali, ali bo gledališče tudi letos kaj mislilo nanje. Naposled se jim je — žal, za zdaj le starejšim — vroča želja izpolnila. V petek, 22. t. m. je bila v drami prva predstava »Malega lorda«, slike iz življenja v tih dejanjih, kakor se imenuje odrska priredba znane povesti za mladi- no, ki jo je spisala angleška (ameriška) pisateljica Frances Hodgson Burnettova.

Mali lord! Kdo ni bral in prebral s slastjo te povesti, ko je hodil se v šolo, ali pa morebiti še z večjim užtkom v poznejših letih! To je zgodba o malem Cedriku Errolu, otroku iz tako imenovane- ga »mešanega« zakona, ki ga njegov ded, angle- škí grof Derincourt z materjo vred ne prizna niti po očetovi smrti. Ta se je bil namreč proti nje- goví volji oženil s preprosto Američanko. Šele ko izžubi tudi oba starejša sinova, pošlje po malega Cedrika, ki postane tako lord in grofov naslednik. Kajpada so starega grofa pri tem vodili le sebični nagibi. Toda deček se s svojo lepoto, srčnostjo in dobroto prikupi staremu grofu tako, da ga vzljubi in se ob njem tudi sam ves prerodi. To razmerje se še poglobi, ko premetena pustolovka, žena grofovega najstarejšega sina, skuša z zvijačo spodri- niti malega lorda z njegovega mesta. Zvijača se od- krije s pomočjo Cedrikovih ameriških prijatel-jev in vse se srečno konča s tem, da pride na grad tudi Cedrikova mati, ki je morala doslej bi- vati ločeno od sina. Vendarle pa ti romantični do- godki dajejo zgodbi samo okvir; njena poglavitna vrednost je v tem, da iz vsebine spoznamo, koliko več velja življenjska iskrenost mimo družabnih in stanovskih predsodkov, zlasti pa, kako notranja premenitost premeta tudi zakrknjeno srce. Čeprav je zgodba postavljena na ozadje tistega sveta, ki ga predstavlja demokratični duh Zedinjenih držav Amerike pa angleško lordstvo, je vendar mali lord Fauntleroy predvsem dete svoje matere, bla- ge in dobre gospe Errolove. Tako je ta zgodba tudi himna materji in pravi vzgoji, ki je tu pri- kazana nevsiljivo in zares pedagoško.

Kdo je priredil povest za naš oder, z gledali- škega lepaka ni razvidno. Dramatizacija je kot taka nedvomno posrečena, saj je prireditelju uspelo zgostiti povest v tri slike, tako da je vsaj zunanja zgodba v glavnem ostala neokrnjena. Vprašanje je seveda, ali je taka zgostena dramati- zacija smiselna, ko epičnega izvora dela ne more zakriti, mora pa pri tem žrtvovati celo vrsto prizorov, ki bi bili po svoji plastiki in mladinski igri učinkovitejši, kakor so sedaj večkrat preabstrakti- ni dialogi. Zlasti velja to za tisto razpravljanje o kraljicah, ki mu ne moremo slediti niti starejši otroci. Medtem ko je posrečeno na primer to, da namesto župnika nastopi ubog najemnik sam, ali pa da mali lord sam nehoti sodeluje pri intrigi zo- per samega sebe, pa nasprotno motijo stvari kakor Hobbov ponovni obisk, ko vendar menimo, da je trgovec še v kuhinji, ali pa pismo, ki pride iz Amerike istočasno z odposiljatelji. Prav tako bi bilo presenečenje na koncu večje če bi Cedriko- va mati poprej res še ne prestopila praga gro- fove palače. Naposled si ne morem kaj, da ne bi oporekal izrazu »dragica«, ki se mi zdi tako praz- en v primeru s toplim in prisrčnim nazivom »predraga«, kakor pravi Cedrik svoji materi v zad- njem slovenskem prevodu te povesti. (K. Pribil.)

Igra, ki jo vodi g. Osip Sest, je bila priprav- ljena dovolj skrbno. Režija sicer ni izčrpala vseh

možnosti, ki jih delo nudi, vendar v glavnem ni kazala občutnejših pomanjkljivosti. Kljub temu pa moramo opozoriti, da ni prav, če se na primer grajski vrt vidi zvečer prav tako kakor podnevi, če Cedrikova mati odhaja skozi notranje prostore, ali pa če snazlec čevljev uganja svoje burke — ki so sicer same po sebi docela primerne — med- tem, ko se dogajajo na odru važni prizori, ki za- htevajo posebne pažnje, a se tako pozornost otrok obrača od bistvenega na nebitveno (razgo- vor med Hobbsom in grofom, zlasti pa Cedrikov govor v tretjem dejanju). Posebej moram grajati tudi nastop malega lorda v drugem dejanju: ko bi morala vsa njegova osredotočenost veljati grofu, ti gre in ošvrkne po nosu pri vratih stoječega slu- žabnika. S tem je pokvarjen ves prizor, ki bi mor- al biti med najlepšimi v igri.

Resnost prizadevanja gledališkega vodstva se kaže tudi v tem, da so bile glavne vloge v rokah prvih igralcev, kar je vsekakor potrebno tudi v mladinski igri. Posebno smo bili veseli da smo vendar spet videli go. Šaričeve, ki je v tej igri prvič nastopila, čeprav je »Mali lord« že deseta letošnja predstava. Njena gospa Errolova je bila naravna podoba nežne in dobre matere ki nese- bično ljubi svojega otroka in neprestano bedi nad srečo njegovega življenja, predvsem pa nad lepoto njegovega srca. Poleg nje moramo takoj omeniti starega grofa, ki ga je podal g. Skrbinešek kar se da nepriljudno; to je bil godrnjavi starček, pod čigar ledeno skorjo je vendarle utripalo gorko srce, kar so s Cedrikom vred čutili tudi mladi gledalci, ki jim je bil njegov grof nadvse pogodu. Tudi vloga malega lorda je bila v dobrih rokah. Zase imam sicer še drugo predstavo o tem liku, vendar je bila izmed vseh možnosti, ki jih nudi naš igralski ansambel, izbera go. Simčičeve še naj- boljše. Njen mali lord je bil izoblikovan ne le ži- vahno, ampak tudi res prisrčno. Resnega, a do- brega advokata Havishama je opremil g. Drenovec z vsemi tistimi poudarki, ki so potrebni za ta lik. Posebnih simpatij mladih gledalcev sta bila delež- ni tudi oba Cedrikova ameriška prijatelja: tr- govca Hobbs, ki mu je dal g. Daneš preproste, a tople črte, ter snazlec čevljev Dick g. Severja. Pravo nasprotje njegovi oglati preprostosti pred- stavlja v igri pustolovka Mina po svoji zunanji in notranji zlaganosti. Gospa Gabrijelčičeva je oboje dobro pogodila. Med drugimi epizodnimi vlogami ne smemo prezreti ubogega najemnika, ki ga je prav nazorno predstavljal g. Bratina, svoj- skega žokeja g. Potokarja ter obeh služabnikov (gg. Presetnik in Pfeifer) ter hišne ge. Slavčeve.

Na koncu naj vendarle omenim še nekaj. Tre- ba bi bilo namreč razlikovati med mladinskimi in otroškimi predstavami. Gledališče bi moralo vsako leto uprizoriti vsaj dve predstavi, eno za otroke v starosti od četrtega do osmega leta, eno pa za otroke v starosti od osmega do štirinajstega leta. To je nujno, če hočemo, da tako imenovane »mla- dinske predstave« ne bodo samo običaj, ampak sestaven del našega gledališča. Tako je na primer pričujoča predstava primerna za drugo ne pa tudi za prvo skupino, saj je zanjo pretežka. Opo- zaramo pa na »Malega lorda« vse, ki imajo otroke v višjih razredih ljudske šole ali pa v nižjih raz- redih gimnazije, prav tako pa tudi vsa šolska vod- stva. »Mali lord« je delo, ki zasluži pozornost vseh, ki jim je pri srcu plemenita vzgoja mladine. Pa tudi odraslim ne bo škodovalo, če si ga ogle- dajo. France Vodnik.

Pevski koncert F. Schifferja

V veliki filharmonični dvorani je v petek, dne 22. t. m., priredil basist g. Fran Schiffer pevski koncert. Spored je obsegal v prvih dveh delih solo- speve domačih in ruskih avtorjev: Krek: »Ekstaza«, »Nočna luč«, »Nočna pesen«, Premrl: »Memento mori«, »Znamenje«, Adamič: »Noč je otožna«, »Be- neška«, Balakirev: »Vitez«, »Morje«, Rahmaninov: »Nikar, dekle, ne poje!«, »Bezeg«, Grečninov: »Pre- gnance«, »Domisljavi poet«, Rimski-Korsakov: »Pre- rok«. Tretji del je obsegal namesto Wagnerjeve molitve kralja Henrika iz opere »Lohengrin« Čaj- kovskega arijo Greminka iz opere Evgenij Onegin, dalje Verdijevo arijo kralja Filipa iz opere »Don Carlos«, ki jo je pevec zapel v originalnem jeziku, in pa Bizetjevo pesem pijanca iz opere »La jolle fill e de Perth«; tudi to je zapel v originalnem je- ziku. Pri klavirju je peveca spremljal g. dr. Danilo Svára.

Koncertni nastopi solistov so v našem koncert- nem življenju redki dogodki, tudi seveda nimamo izrazitih koncertnih pevcev več. Zato nam je na- stop g. Schifferja že zaradi tega dobrodošel, po- sebej pa še zaradi pevške kulture, ki je inter- pretacijsko dala prireditvi značaj visoke kvalitete. Kajti muzikalna oblikovanost izkazuje peveca kot tenkočutnega esteta, ki uporablja vse razpoložljivo tehnično znanje, da zadobi umetnina čim popolnej- šo in čim bolj naravno muzikalno podobo. Predvsem polaga pevec veliko pažnjo na lepoto tona, čigar barvo zna podati v več niansah, vendar ni tu opaz- nih tistih barvnih razlik, ki bi bile za frazo potrebni enolnosti in kvar. Prav v tem je pevec mojster, da zna potrebno barvno enotnost v celi frazi vzdržati, da ji barvnost po potrebi glasbenega izražanja spre- minja v naslednji, ki jo zna na novi stopnji istotako izpeljati kot prejšnjo itd. To je pač znak velikega tehničnega znanja, pri katerem igra poglavitno vlogo dobro uvežbano dihanje in ekonomija sapa, s katero pevec razpolaga v veliki meri in dela igraje. Pri dinamičnem delovanju se poslužuje tudi fal- zetnega tona, iz katerega zlasti v srednji legi več- krat naravnost preskoči v pretežno ligamentarni zvok; pri tem se čuti večkrat ta lahna primes sap- nega šuma, ki je znak priprihavanja. Toda temu je vzrok lahko tudi prehlajenost. Pevec ima lep glas v nižini in srednji legi, dočim so višine krčevito iztisnjene. Temu pa ni kriva toliko naravno dana dispozicija, kakor v smislu premočnega pokrivanja in zaradi tega v zadnji pasajo ton usmerjajoča pri- dobljena izoliranost; ko bi pevec usmeril svoj glas v prostor in ne »v glavo«, bi mu tudi tolikega mu- skulturnega napora ne bilo potrebno prestatjati. Prevelik pritisk sapa, ki ga mora pevec uporabiti za dosego višinskih tonov, slabi tudi organ, ki ne more združiti obeh funkcij v mirno delovanje. Vo- kalizacija je pomanjkljiva. Zlasti vokal a je že skoraj o in vendar je že po naravi najbolj odprt in jasen vokal, i je pri pevcu najslabši, da mu včasih sploh ne izvenji v primeri z drugimi. V splošnem je njegov glas usmerjen v zadnjo pasajo, uporablja pa tudi srednjo. V zvezi s tem seveda nastane zaradi pokritih in zastrtih vokalov intona- načna nečistota, ki se kaže pri pevcu v smislu višanja največkrat, tu pa tam tudi nižanja. Seveda je to povečini komaj znatno, vendar včasih občutno. Opazno je bilo to najbolj v »Ekstazi« in v »Memento mori«. Motijo tudi nekam trdo izpeljani melizmi,

pri katerih se poslužuje nepotrebnega pripuščenja sapa, ki lepoto tona skvari. Tudi naj bi pevec na melizmih ne spreminjal istega vokala. V prej na- vedenem smislu trpi tudi izvedba trileca »Nikar, dekle, ne poje!«. — Seveda podajam to oceno v najstrožjem smislu in z namenom, da pevec svojo že itak visoko oblikovalno moč še dvigne, ker bi mu odpravljanje zgoraj ugotovljenih pomanjklji- vosti izražanje možnosti še povečalo. Koncert gosp. Fr. Schifferja je bil visokovalitetna pevška pri- reditev, kakršne so nam potrebne. Predvsem lepo je zapel Premrlov »Memento mori«, Balakirevo »Morje«, Rahmaninov »Bezeg«, Grečninova »Pre- gnance«, Rimski-Korsakova »Preroka« in arijo kralja Filipa iz Verdijeve opere »Don Carlos«, če izvzamemo okorno izgovarjavo italijanščine, ki take vokalizacije ne prenese. Sicer si pa njegovih na- stopov in takega oblikovanja še želimo. sil.

Finžgarjeva »Veriga« na Frančiškanskem odru. Agilna Stolna prosveta nam je v nedeljo, 24. no- vembra ob 5. uri popoldne predstavila v prav dobri obdelavi Finžgarjevo dramo v tih dejanjih »Veriga«. Igra sama na sebi je ena najboljših te vrste, kar jih imamo v slovenski literaturi in je zaradi vseokoli dramatičnih in težkih partij za mar- sikateri oder prav trd oreh. Pri nedeljski predstavi pa smo videli, da je imel režiser Križnar prav srečno roko pri izbiri oseb. — Prmoža je igral g. Stefančič zelo učinkovito. Tako v maski kakor v igri je bil vsekoli dober. Ustvaril je poleg snubača Boltezarja, ki ga je igral režiser sam, naj- boljši lik. Marko in Mejač, ki sta nosilca vsega dogajanja, sta ustvarila ustrezajoči osebi. Marko je bil boljši v prvem dejanju, dočim se je Mejač izkazal v tretjem dejanju, ko je bil izredno učin- kovit. Gospodična Zupančičeva je vlogo Mieke sicer dobro rešila, vendar pa se ponekod ni zna- šla in bi morala biti, prav posebno ko se poslavl- ja od doma, malo bolj učinkovita. Gospodična Mozetičeva ima prijeten glas.

leto glede Lze, Janez g. Pusta je bil mogoče za spoznanje premehak, je pa v splošnem ugajal. Alena, g. Domička, v vlogi dekle, je bila ime- nitna, res pravi tip vselelega kmečkega dekleta. Od obeh sosedov je Drmolec bolj ugajal kakor Tomažin. Prav dobro se je ujemala tudi gra obeh mlajših Seška in Korinčeta z igro, ki nam jo je podal »njun partner« ded Primož. V splošnem so igralci lahko s svojim uspehom zadovoljni, ker so bili z igro zadovoljivo vsi gledalci brez izjeme. To naj jim bo v vzpodbudo, da so na pravi poti in četudi so v začetku majhne težave, se sčasoma to vse iz- gladi in nam bo Stolna prosveta lahko postregla s prvovrstno igro! — Uprizoritev se ponovi v nedeljo 1. decembra zopet ob petih popoldne.

Med prevodi, ki so zadnji čas izšli v Belgra- du, je treba omeniti: Blasco Ibanez »Krovinjara« (izdavačko — prosvetna zadruga); Knut Hamsun: »Plodovi zemlje«, prevedel dr. Nikola Mirkovič, (Biblioteka dobitnika Nobelove nagrade). Francosko-srbska knjigarna A. M. Popoviča v Belgradu je začela izdajati Bibliografijo južnoslo- venske povremne štampe, ki bo segala do leta 1934. V prvem zvezku, ki je izšel, je obdelanih sedem listov oz. revij, med njimi tudi znan »Brankovo kolo« (1895—1914). Cena broš. 25 din.

Razstava B. Jakca

Ljubljana, 24. novembra.

Danes ob 11 dopoldne je bila slovesno odprta v Jakopičevem paviljonu umetniška razstava akad. slikarja Božidarja Jakca, starega znanca ljubljans- skega umetniškega sveta. Kakor v vsaki Jakčevi razstavi, se je tudi ob tej priliki udeležilo otvoritve veliko število obžudovalcev in čestilcev Jakčeve umetnosti. Otvoritve se je udeležil osebno tudi ban dr. Marko Natlačen ter drugi predstavniki javnih ustanov, predvsem pa umetniških društev. Videli smo predsednika Narodne galerije dr. Windischer- ja, načelnika mestnega kulturnega oddelka dr. Pret- narja, predsednika Društva slovenskih književni- kov prof. Koblarja, predsednike umetniških klubov prof. Santla za društvo slovenskih umetnikov, prof. Kralja za Slovenski lik, prof. Kosa za četvorico, prof. Kregarja za Neodvisne ter mnogo slovenskih umetnikov na čelu s starostjo mojstrom Jakopičem. Zlasti veliko pa je bilo število ljubljanskih mešča- nov, ki se že od nekdaj zanimajo za Jakčovo umet- nost. Ob polnem paviljonu je razstavo odprl umet- nik sam, ki je po pozdravu g. bana in drugih za- stopnikov ter udeležencev poudaril srečo, da nam je v teh viharnih časih še dano v miru ustvarjati ter tako z umetnostjo vzdržavati stik z onimi le- pimi zlatimi časi, ki jih novi red ne upošteva več, ki pa bodo po umetnosti zaživel v novi dobo. To vero mu daje umetnost in s to vero je ustvarjal svoje delo, ki ga sedaj nudi na pogled javnosti.

Nato so si udeleženci ogledali razstavo. V štirih prostorih je Jakac razstavil svoja zadnja dela, por- trete, portretne risbe ter svoje znane pasteje z ved- no novimi motivi. Tako so sedaj v tej tehniki in Jakčevi rutini predstavljene naslednje pokrajine: ljubljanska okolica s svojimi značilnimi kozolci, podani vedno v novem svetlobnem in vremenskem okolju, dalje Bela Krajina s svojimi brezami, cer- kvami, topoli in narodopisnimi veselnicami ter zna- čilnim gošdem iz Vinice, potem Primorje, pred- vsem pa motivi iz Prekmurja in Ogrskega, posebno iz okolice Blatnega jezera. Posebno tehniko in za-

Božidar Jakac: Viniški gošdec Jozo.

nimivost pa nudijo grafične skice iz jeseniške je- klarne.

Razstava je na vsak način izredno bogata, raznovrstna in na višini, kot so vedno Jakčeve razstave. Za obiskovalce predstavlja veliko zani- mivost ter bo gotovo privabila mnogo občinstva.

ŠPORT

Šport zadnje nedelje

Slovenska nogometna liga:

Ljubljana:Mars 3:1 (1:1).
SK Zelezničar:ISSK Maribor 3:1 (2:0).
SK Bratstvo:SK Amater 3:2 (1:1).
SK Kranj:SK Olimp 2:1 (1:0).

Tabela slovenske lige:

1. Ljubljana	12	8	2	2	47:21	18
2. Zelezničar	12	7	3	2	26:11	17
3. SK Amater	12	7	1	4	34:27	15
4. Kranj	11	6	1	4	23:21	13
5. Bratstvo	12	5	1	6	25:34	11
6. Mars	11	4	2	5	28:22	10
7. Maribor	12	3	2	7	22:34	8
8. Olimp	12	1	0	11	11:46	2

Drugi domači nogomet:

Hermes:Grafika 3:1 (1:0).
Mladika:Mošte 8:3 (4:0).
Celje:Jugoslavija 8:1 (2:1).

Hrvatska liga:

Gradjanski:Hajduk 1:1 (0:1).

Tabela hrvatske lige po nedeljski tekni:

Concordia	9	7	2	0	31:8	16
Gradjanski	9	6	3	0	36:6	15
Hajduk*	8	6	1	1	25:7	13
HASK	9	4	3	2	18:13	11
Split	9	4	0	5	13:27	8
Slavija (O)	8	2	3	3	13:24	7
Slavija (V)	9	2	1	6	9:19	5
Zelezničar	9	1	3	5	11:25	5
Bačka	9	1	2	6	11:25	3
SASK	9	1	2	6	5:16	4

* V tej tabeli ni vračunana tekma Hajduk Split, ki se je 9 minut pred koncem pri stanju 2:1 za Hajduk prekinila.

Srbska liga:

BSK:Jugoslavija (Jabuka) 8:1 (4:0).
Zak:Bask 4:3 (2:1).
Jedinstvo:Vojvodina 1:0 (1:0).
Bata:Gradjanski (Skopje) 6:1 (1:0).
Jugoslavija (Belgrad):Slavija (Sarajevo) 6:4 (4:2).

Tabela srbske lige:

BSK	12	10	1	1	51:12	21
Jugoslavija	12	8	1	3	28:17	17
Zak	12	6	2	4	24:28	14
Bata	12	5	1	6	24:21	11
Vojvodina	12	4	3	5	23:23	11
Gradjanski	12	4	3	5	19:28	11
Jedinstvo	12	4	2	6	13:19	10
Jugoslavija (J.)	12	4	2	6	20:23	10
Slavija	12	2	5	5	31:31	9
Bask	12	1	4	7	17:38	6

Gozdni tek smučarjev

Ob pišli udeležbi se je vršil v nedeljo smu- čarski tek za naraščaj, juniorje in seniore. Na- raščajska progja je bila dolga 2000, juniorska 3000 in seniorska 5000 metrov. Doseženi so bili naslednji rezultati: Naraščaj: 1. Zupančič D. (L.) 6:06, 2. Pavčin D. (Pl.) 6:10, 3. Bizjak L. (L.) 6:19, 4. Bazič B. 6:20, 5. Zupančič B. 6. Rojc, 7. Zalokar, 8. Rogelj, 9. Hlavaty (vsil L.). Juniorji: 1. Mikuž A. (L.) 10:43, 2. Bašin (Il.) 11:05. Seniorji: 1. Jerman Franc (Pl.)

Občni zbor hrvat. atletske zveze

Na nedeljskih občnih zborih hrvatske atlet- ske zveze ter atletske podzveze v Zagrebu, (ena dopoldne, druga pa popoldne) se je v glavnem sukala vsa debata okrog nove uprave. Za pred- sednika hrvatske atletske zveze je bil z veliko večino izvoljen zopet inž. Hellebrant. Kazni onih atletov, ki so šli proti sklepu hrvatske atletske zveze v Carigrad se pa sploh niso obravnavale niti na zvezni niti na podvezni skupščini. Na obnem zboru zveze se je stvar zato zavrnila, ker ni bilo zato osnove, ker se je samo dr. Bu- ratovič pritožil. Zveza pa je pritožbo zavrnila (izrekla jo je namreč podzveza). Na podvezni- nem obnem zboru so pa spravili točko z dneve- nega reda, ker podzveza po pravilih ni pristojna za reševanje teh stvari, ker je za odločbe pod- zveze druga instanca zveza in za zvezne odločbe pa občni zbor zveze. Torej se niti na enem obnem zboru niso obravnavale kazni, za katere je vladalo največje zanimanje.

Občni zbor nogometnih sodnikov

Na obnem zboru nogometnih sodnikov, ki je bil v soboto zvečer, je bilo obravnavanih več važnih zadev našega sodniškega zbora, zlasti pa je bilo izrečenih precej hudih očitkov na

Pet svetovnih rekordov v eni dirki

Mladi italijanski dirkač E. Palla je prijavil nov svetovni rekord v dirki na 50 km na milan- skem dirkališču. Svojega cilja sicer ni dosegel, je pa vozil naprej in postavil kar pet novih svetov- nih rekordov: na 60, 70, 80, 90 km in v dirki dveh ur. Vse omenjene rekorde je brani njegov rojak Carmine Sapponetti. Dosegel je tele rezul- tate: 60 km v času 1:24.11, 70 km v času 1:38.25, 80 km v času 1:52.35, 90 km v času 2:09.59,8, dirka dveh ur 85.159 km.

Zbor lahkoatletskih sodnikov (službeno). Vljudno pozivam vse gg. sodnike, da se zanes- ljivo udeleže važnega sestanka z zelo nujnim dnevnim redom — jutri v ponedeljek zvečer ob 20 pri Slamiču. — Predsednik.

Nemški nogometaši so kljub vojni agilni

Nemški nogomet je kljub sedanjí vojni zelo agilen, kar dokazujejo razna mednarodna sreča- nja, ki jih je imel od začetka sedanje vojne, to je od 1. decembra 1939 pa do danes, poleg najrazlič- nejših domačih prvenstvenih tekem Nemci so v času sedanje vojne odigrali vseh 16 mednarodnih nogometnih tekem in zavzemajo v tem pogledu prvo mesto med evropskimi narodi. Od odigranih tekem je dobila Nemčija 8, izgubila je 4, neod- ločeno pa je igrala 3 tekme.

Vseh mednarodnih tekem sploh pa je odigrala nemška reprezentanca 179, od katerih jih je do- bila 87, izgubila 59 in neodločeno je igrala 33 krat. Razlika golov je 457 : 337 za Nemčijo. Nemci so se srečali v nogometu z 28 narodi, največkrat, to je 16krat, so se pomerili z Madžari.

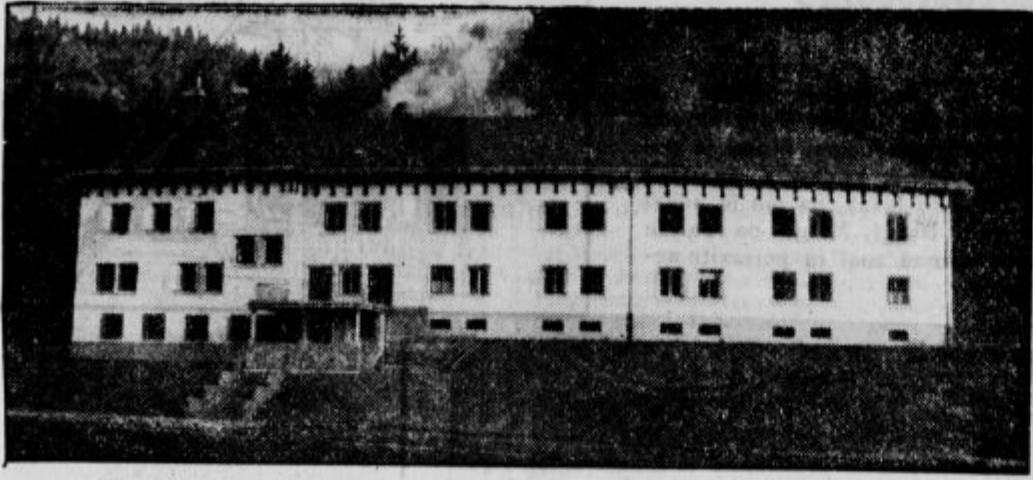
Smučarski drobiž od tu in tam

Švica je vpeljala petdnevni delovni teden, tako, da praznujejo v soboto in nedeljo. Od tega ukrepa pričakujejo Švicarji znatno poživitev v zimskih športih.

Švicarski ženski smučski klub je določil za se- zono dvoje središč Davos in Grindewald ter bo imel za tekmovalke treninge v Mürrnu, Davosu in Klostersu, svoje prvenstvo pa 17. januarja v Mürrnu.

Slovaška je že pričela s treningom. Na svoje prvenstvo od 24. febr. do 2. marca je povabila Nemce, Italijane in Romune. Nova Kandahar — sedaj Arl-proga je gotova. Ima 1300 m višinske razlike in je odlično zgra- nena. Vodi od Galziga do St. Antona in je 4,5 km dolga. 15. in 16. marca bodo na njej tekme za von Tschammerjev pokal.

Mestno zavetišče na Jesenicah blagoslovljeno

Jesenice, 25. novembra 1940.

Včeraj je bila na kraju, ki nosi ime »Biserje«, lepa in pristrana slovesnost. Prevzvišeni knezškof g. dr. Gregorij Rožman je ob asistenci gg. duh. svetnika Kastelica, hišnega duhovnika Kocija, kaplana Govekarja in škofovega tajnika opravil blagoslov zelo lepe, veličastne hiše, ki bo Jesenicam v ponos, sedanjemu odboru pa v čast.

Malo pred osmo so se ob poslopju zbrali številni ugledni tuji in domači zastopniki. Bana dr. Natlačena je zastopal okrajni glavar iz Radovljice g. dr. Vrečar, župana radovljiškega okraja župan g. Rezman iz Radovljice, tehnični ravnatelj KID dr. Klinar, navzoč je bil vse odbor mestne občine Jesenice z županom g. Markežem. Prav tako so bili pri slovesnostih vsi obrtniki, ki so sodelovali pri gradnji.

Takoj po prihodu g. škofa so se začeli blagoslovitveni obredi poslopja. Poslopje je bilo vse z zelenjem okrašeno, prav tako je bila lepo okrašena kapela, ki je posvečena slovenski svetnici sv. Hemi. Zelo lepo je, da je bilo zavetišče posvečeno tej veliki zavetnici, ker je bila nekoč svetnica lastnica tega zemljišča, ker so se tod včasih nahajali plavži njenih posestev. Po izvršeni blagoslovitvi je imel prevzvišeni sveto mašo, jeseniški cerkveni zbor pa je z lepim ubranim petjem slovesnost lepo povzdignil. Med sveto mašo je imel prevzvišeni govor o ljubezni do bližnjega, saj je temu namenu zgrajeno to novo poslopje in mu naj tudi služi.

Po zaključenem duhovnem opravilu je g. župan povabil udeležence na prigrizek. Tam je član banskega sveta g. Arnež, predsednik odseka ter predsednik gradbenega odbora, pozdravil zbrane goste in v kratkih besedah podal pregled vsega dela in truda. V govoru je navajal, da si je sedanji občinski odbor takoj ob prevzemu poslov nadel nalogo, da postavi potrebno zavetišče za domače ubože. Občinski odbor je uvidel potrebo, da bo na Jesenicah, ki štejejo 8000 prebivalcev, zaradi industrije in prevladujočega delavskega življa naraslo število tistih, ki na stara leta ne bodo imeli strehe in prostora, kamor bi lahko glavo položili. Nato je občinski odbor že na eni izmed svojih prvih sej, in sicer dne 19. marca 1937 sprejel sklep, da se zgradi dom za starčke, kjer bodo onemogli starejši moški in starejše žene imele na večer svojega življenja popolno oskrbo. Prišla so v poštev tri zemljišča tam, kjer je stari gasilski dom, na Muravi, kjer je od plazu porušena Klemenčeva hiša, in prostor na Biserjih, kjer danes stoji zavetišče. Nazadnje je bil sprejet sklep, da naj se kupi od jeseniške cerkvene nadarbine zemljišče na Biserjih v izmeri 10.024 kv. metrov za 170.000 din.

Za idejni osnutek novega mestnega zavetišča so bile razpisane tri nagrade. Izvršitev del po načrtih je občinski odbor oddal arhitektu Korbarju iz Zagreba, ki pa je bil znatno izpremenjen in je uprava nato odločila oddati splošne in podrobne načrte arh. Platnerju v izvedbo. Zemljišče so začeli izkopavati 25. oktobra 1938, pri seji dne 10. januarja 1939 pa je občinski odbor oddal gradbeno dela ponudniku g. Belcjanu Boštjanu iz Komende, kmalu nato pa so bila oddana še druga obrtniška dela izključno samo domačim podjetnikom, samo centralno kurjavo je prevzelo podjetje Likar v Ljubljani. Temeljni kamen je bil slovesno blagoslovljen dne 20. novembra 1938 in je bila zgradba v surovem stanju pod streho že 28. aprila 1939. Ker pa so bili v zadnjem času zaradi vzklicev obrtniki često zadržani, prav tako pa tudi njih pomočniki, se je delo pri dograditvi nekoliko zakasnilo. Z izdatki za zgradbo zavetišča davkoplačevalcev ni obremenjen. Iz presežka proračunov v letih 1935-36, 1936-37 je bila postavila po 200.000 din, iz tekočega proračuna 50.000 din, sedanji fond za zavetišče pa znaša 60.000 dinarjev. Zavetišče je na lepi sončni legi ob vznožju Golice, nekaj minut od Jesenic.

Zelo lepa in okusna je kapela, na levi oltarni steni pa je umetniški relief sv. Heme, ki je obdana od rebežev. Delo je izvršil g. Hohnjec iz Celja. V jeseni je bila stavba že toliko dovršena, da so

bili 1. oktobra sprejeti prvi oskrbovanci. Danes jih je v zavetju že 18 sprejetih, prostora pa je skupno za 50. Potrebo in vsa hišna ter gospodinjstva dela opravljajo št. sestre de Notre Dame iz Smihela pri Novem mestu. Vsi stroški na zemljišča in načrte, za gradbeno in obrtniška dela ter za notranjo opremo znašajo 2.218.434 din. Zaradi nabavke potrebnega inventarja se bo številka za malenkost še zvišala.

Govornik je nato omenil, da je zavetišče lani dobilo prvega dobrotnika v osebi jeseniškega rojaka v Chicagu, ameriškega državljanca dr. Košmerlja, ki je občini podaril ustanovo v višini 100.000 din za vzdrževanje domačih občinskih revežev z letnimi obrestmi omenjene glavnice, ki je naložena pri Mestni hranilnici v Ljubljani. Dr. Košmerlju je občina podelila 9. junija lanskega leta častno članstvo jeseniške občine. Oskrbovanci so prosili, da bi imeli radijski aparat, da bi poslušali novice in si tako krajšali čas. Navzoči ravnatelj g. dr. Klinar je zagotovil, da bo že Miklavž prinesel zavetju nov radijski aparat.

Nato so si gostje ogledali vse prostore, ki so udobno opremljeni. Vsaka soba ima napeljavo s toplo in mrzlo vodo, centralno kurjavo, poseben prostor za čitanje časopisov in za zabavo. Vsi ugledni gostje so se razšli z zavestjo, da je občina Jesenice uresničila veliko socialno delo za najbolj potrebne in si s tem postavila trajen spomenik, ki bo še poznim rodovom pričal o njeni veliki social. kulturi.

Celje

O škofu Antonu Martinu Slomšku predava dr. V. Lep jubilej. Povsem neopazeno poteka danes 75 let življenja Tomačkovi mami, ge. Kolar Barbi iz Nove cerkve. Delo, trpljenje in skrb so spremljevalci njenega življenja. S trdno vero v Boga nad

vsem tem zmaguje in tako stopa v vrsti pravih slovenskih žena in mater. Slavljena je mati številnih otrok. Poleg svojih otrok je vzredila še štiri druge, ki jim posveča vso materinsko ljubezen in skrb. Tako se njenega današnjega jubileja veseli njen življenjski drug Janez, otroci in njeni rejenčki, ki ji v priznanju hvaležnosti poklanjajo te vrstice. K lepemu jubileju dobri mami čestitamo!

c **Katoliško prosvetno društvo v Celju** priredi v soboto, 30. t. m., ob 8 zvečer v Ljudski posojilnici proslavo praznika Zedinjenja.

c **Poroka.** V župni cerkvi sv. Marijete pri Polzeli sta se poročila včeraj g. Alojz Glavnik, posestnik na Polzeli, in gđc. Marija Sevcnikar, posestnikova hčerka istotam. Mlademu paru čestitamo in želimo mnogo sreče!

c **Celjski zasebni nameštenci, draginja in draginske doklade.** Nekaj uvidenih celjskih trgovcev in drugih podjetnikov že nekaj mesecev izplačuje draginske doklade svojim nastavljenecem. So tudi delodajalci, ki izplačujejo draginske doklade poročenim za otroke. To je vse pohvale vredno in tudi potrebno, saj vsak lahko vidi, da je draginja neznosna in da cene še vedno rastejo. Ker to stanje nekateri podjetniki razumejo, so se odločili, da zvišajo prejemke svojim nastavljenecem, ki so jim za to hvaležni. Zeleti bi bilo še od drugih delodajalcev, da čimprej določijo draginske doklade svojim nameštencem in delavcem, ker le tako bodo ti lahko živeli človeka vredno življenje in v veseljem delali, kakor delajo njihovi tovariši, ki že prejemale to doklade.

c **Ali si že naročil sliko Marije Pomagaj z Brezije?** Cena 40 din.

c **Drugo moštvo ČSK** bo igralo v sredo zvečer svoj brzoturnir za prvenstvo v mesecu novembru. Razpisane so lepe nagrade. Glavni brzoturnir bo v petek, 20. t. m.

c **Fantovski odsek Celje I.** ima v sredo ob 8 zvečer v Prosvetnem domu fantovski sestanek. Predava gosp. dr. prof. Ganter o 75 letniki dr. Kreka. Vabljeni člani in starešine!

c **Novi grobovi.** Na Hribu Sv. Jožefa je umrla 68 letna Veterinik Aponolija, v celjski bolnišnici pa 60 letni Josip Zolmir iz Pogorja pri Frankolovem in 4 letna hči delavca Hladnik Jožefa iz Grobelnega. — Naj počivajo v miru!

c **Kravo je ukradel — 6 let in en mesec robj.** Senat okrožnega sodišča v Celju je pod predsedstvom s. o. s. dr. M. K. razpravljal o prav zanimivi tatvini. 40 letni ključavničarski pomočnik, pristojen v Slov. Bistrico, Jug Filip, je pred kratkim ukradel ponoči 5300 din vredno kravo posestniku Vidmajerju v Bukovem žlaku pri Celju. Hlev je bil le priprt. Kravo je odpeljal ponoči do Ponikve in jo pasel v nekem gozdu. Odtod je nadaljeval pot s kravo do Slov. Bistrice, kjer jo je v vasi Gabernik ponudil v prodajo posestniku Kacu, ki pa krave ni kupil. Nato jo je peljal v vas Kalše in jo ponujal posestniku Petelinu. Ker pa je tuji ta ni kupil, ga je preprosil, da mu jo pusti v hlevu, da bi se krava odpočila. Sam se je podal v Smartno na Pohorju in ponujal kravo nekemu gostilničarju, ozir. mesarju. V gostilni pa sta ga zasačila orožnika in ga aretirala. Sodišče je obsodilo Jugo Filipa na 6 let in en mesec robjije in na trajno izgubo častnih državljskih pravic, po prestani kazni pa ga bodo še pridržali.

Misterij žene, ki se NIKDAR NE POSTARA

Nobene gube, nobene brazde v 45. letu! Gladka, jasna in čista koža mladega dekleta! Videti je kakor čudež, a ima vendar svoje znanstvene vzroke. To so magični učinki »Biocela« — presenetljivega odkritja glasovitega dermatologa. Biocel je dragocen naravni pomladinski element, ki ga mora imeti vsaka gladka in napeta koža. Zda je v vsaki tubi rožnate kreme Tokalon ter Vam redi in pomlajuje kožo ko spite. Vseko jutro ko se zbudite, ste videti mlajši. Gube in brazde so kakor izbrisane.

Cez dan uporabljate dnevno hrano za kožo Tokalon (ki ni mastna), da napravite svojo kožo svežo in jasno, da Vam odstrani zjedalce in vso nesnago kože. Pomladite se za deset let in ostanite mladi! Npravite konec ohlapnim mišicam lica. Rešite se uvenele polti. Pridobite si spet jasno in čvrsto lice ter mehko lepoto iz dekliske dobe. Navdušeni boste zaradi pravih magičnih učinkov obeh hran za kožo Tokalon. Ako ne bo tako se Vam denar povrne.

V Franciji ne bo enotne mladinske organizacije

Francoski državni tajnik Baudoin je po radiju govoril članom francoske mladinske organizacije »Tovariši Francije«, francoskim mladinskim voditeljem in katoliški delavski mladini. Povedal je med drugim, da je maršal Petain proti enotni mladinski organizaciji. Francoska mladina ne bo prisiljena natakati si enotno uniformo ter sprejeti enotno ideologijo. Francoska mladina ne bo pomenjala tujih vzgledov. Sedaj pa je vendar preveč mladinskih organizacij in bilo bi primerno, če bi se nekatere združile. V bodoče bodo smele obstajati samo zakonito dovoljene organizacije, toda vsaka dovoljena organizacija bo lahko obdržala svoje posebnosti. Vse se bodo morale strinjati v osnovnem namenu, ki je: francoska narodna revolucija. »Francija je prepozno strla stari režim; toda sedaj je ne more nič več zadržati od tega,« je rekel Baudoin.

SPOROČILO!

Genj odjemalcem sodavice vjudno sporočam, da vodim obrt izdelovanja sodavice v podjetju pokojnega Henrika Senekoviča v Mariboru neprekinjeno naprej ter prosim cenj. odjemalce, da mi izkažejo zaupanje tudi v bodoče. Proti razširjanju drugih vesti bom primorana sodnijsko postopati. — Z odličnim spoštovanjem

Toni Dreisiebner

Novo znamko na Poljskem (Generalgouvernement).

Dva nesrečna slučaja smrti

Maribor, 25. novembra.

Danes zjutraj so našli nabiralci suhljadi, ki zahajajo v Stražunski gozd, v gramoznici Rigi, na gozdu, ki se nahaja tik gozdu, ležali mrtveca, ki ga je prav za prav voda držala na površini. O tem so takoj obvestili oblasti. Mrtveca so potegnili iz vode in na podlagi listin, ki so jih našli pri njem, so ugotovili, da je identičen s 66 letnim hišnim posestnikom Simonom Zumerjem iz Stražgojnice. Poškodni je bil na obisku pri sorodnikih na Pobrežju, ko se je po vračal domov na Tezno, je pasiral cesto, ki pelje mimo gramoznice. Najbrže se mu je spodenilo in je padel 10 metrov globoko v gramoznico, v kateri je bilo približno 2 metra visoko vode. Pri padcu se je najbrže že onesvestil, in ker je tudi precej globoko, možakar pa že pri letih, ni ni mogel pomagati in je tako našel svojo smrt. Zumer je bil nekoč zelo premožen posestnik. Po smrti svoje že-

ne pa se je z dediči spril in je zaradi pravedanja prišel ob vse svoje premoženje, tako da je bil na stara leta naravnost berač.

Drugi nesrečni slučaj smrti je bil na Tezmem. Tam so našli danes proti večeru v delavnici 19 letnega sovozača Ivana Vincentiča mrtvega, Vincentič je bil zaposlen pri prevozniku Anderluhu na Tezmem. Na hrani pa je bil pri Anderluhovi materi Tereziji. Ko je povečerjal, je rekel, da gre spat v šupo, Anderluhova pa mu je malo potem sledila na dvorišče. Slišala je dvoji tuljenje, vendar pa se ji ni delo nič sumljivo ter je odšla nazaj v hišo. Ker naslednjega dne Vincentiča le ni bilo niti k zajtrku, niti h kosilu, so šli gledat v delavnico, ki je oddaljena kakih 30 korakov od stanovanjske hiše Anderluhove matere in tam našli Vincentiča mrtvega. V ustih je imel peno, pesti je imel stisnjene, kar bi se dalo eklepat, da ga je napadla božjast in je pri tem našel svojo smrt.

Alphonse Daudet:

101

Jakec

Prevedel Fišer Frane

Tisti, ki odhajajo, so srečni v primeri z onimi, ki ostanejo žalostni doma. Ko sva se z ženo vesdla zvečer za mizo in sva videla med nama prazen sežez, sva občutila silno zapuščeno. In povrhu je vse to prišlo tako naglo, da nisva imela časa, da bi se pripravila na ločitev. Razočarana sva gledala drug drugega. Jaz sem vsaj lahko šel kam iz hiše, vozil sem se k svojim bolnikom; toda uboga mamica je morala pretakati svojo žalost po vseh kotih stanovanja, ki so jo spominjali na hčerko. Je pač taka ženska usoda. Vse svoje žalostne dneve in vse svoje vesele urice preživijo doma... K sreči so bila pisma, ki so prihajala iz Pize, Firenze vsa žareča ljubezni in sonca. Nato sva pričela skrbeti za njun dom. Dal sem jima zgraditi majhno hišico poleg najine. Izbirala sva pohištvo, tapete, zavese... In vsak dan sva si govorila: »Prihajata... Tu sta... Vozita se še... Bližata se...«

Nekega večera sem se vrnil zelo pozno od svojih obiskov, mamica je že spala, ko sem zaslišal, da nekdo teče po vrto, po stopnicah... Vrata so se odprla, bila je moja hčerka. To ni bila več tista lepa, mlada ženska, ki je oopotovala pred enim mesecem, temveč ubog, suh, bled, ves spremenjen otrok v grdi obleki, s torbico v rokah, zmedenega, skoraj blaznega obraza.

— »Jaz sem... Tukaj me imate.«
— »Oh? Moj Bog!... Kaj se je zgodilo? In Nadin?«

Ona ni odgovorila. Jokala je in trepetala, samo trepetala. Predstavljaj si, kako sem se prestrašil!

... Za božjo voljo! Otrok moj! — Govoril... Kje je tvoj mož?«

»Nimam ga!... Nimam ga več... Ga tudi nikdar nisem imela.«

Sedela je pod menoj, prav tu, kjer ti zdaj sediš in začela pripovedovati svojo grozno povest...

Ni bil grof, tudi Nadin se ni imenoval. Bil je maloruski jud po imenu Roesch, navaden pustolovec, klatež, eden izmed ljudi, ki so brez poklica, ker o vsakem nekaj vedo. Bil je poročen v Rigi, nato v Petrogradu... Vsi njegovi dokumenti so bili ponarejeni, sam jih je napravil. V Turinu so ga aretirali na zahtevo izročitve. Pomislil: moja ljuba hčerka je bila naenkrat sama v neznanem mestu, zvedela je, da je njen mož obdolžen bigamije in s silo so jo ločili od njega. Nesrečnež ji je namreč sam priznal svoje zločine. Samo nekaj si je želela: biti pri nas, zateči se k nam. Pozneje nam je povedala, da je bila tako prepadena, da je na kolodvoru, ko jo je uslužbenec vprašal, kam potuje, odgovorila: »Tja doli, k mami...« Zbežala je in pustila v hotelu svoje obleke, svoje dragulje, sploh vse, kar ji je oni lopov kupil in nemudoma odpotovala domov. Šele ko je bila doma, v zavetju, se je dobro zavečala in jokala, samo jokala... Jaz sem ji dejal:

— Tiho!... Molči... Nikar ne zbudi mame.«

A jaz sem še bolj jokal, ko ona. Naslednjega dne je žena zvedela. Niti z najmanjšo besedico mi ni kaj očitala. »Vedela sem,« je dejala, »da se bo ta možitev nesrečno končala.« Ona je to slutila, od prvega trenutka, ko je prišel k nam, mu ni zaupala. Po vasi so prihodi moje hčerke brž opazili.

»No, gospod Rivals, ali sta se vaša mlado-poročenca že vrnila?«

Razne potankosti so me spraševali, toda že po obrazu so lahko opazili, da sem nesrečen.

Opazili so, da grofa ni, da Magdalena in mati ne hodita zdoma in kmalu so vsi z menoj prijateljsko sočustvovali, kar me je še najbolj bolelo.

Vendar pa vse nesreče takrat še nisem popolnoma poznal. Hčerka mi ni povedala svoje tajne: iz tega lažnega, nedovoljenega, sramotnega zakona je bil na poti otrok... Kako žalostno je bilo potem pri nas!... Med menoj in ženo, ki sva bila oba prepadena in nema, je Magdalena šivala svoje otroško perilo...; trakovke, čipke, tiste majcene stvari, ki so v veselje in ponos vsaki materi, a ona jih ni smela pogledati, da je ne bi bilo sram, ob najmanjši opazki na njega je pobledele in pričela trepetati... Mislil sem, da jo je bilo sram, da je pripadala njemu. Toda moja žena je bila histriodnejša in mi je večkrat dejala: »Motiš se; prepričana sem, da ga še ljubi...« Da, še ga je ljubila. Ljubezen je bila v njenem srcu močnejša od mrznje in prezira. In prav to jo je ubilo: spoznanje, da še vedno ljubi človeka, ki je ni vreden. Umrla je nekaj dni po Cecilijinem rojstvu. Človek bi rekel, da je samo čakala tega dogodka, da je lahko odšla... Pod njenim vzglavjem smo našli zganjeno in že vse izrabljeno pisemce, edino pisemce, ki ji ga je Nadin pisal pred poroko in njegove vrstice so bile že vse obledle, izbrisane od solz. Prepričan sem, da ga je vedno čitala in da je bila preponosna, da bi to priznala; umrla je, ne da bi le enkrat izgovorila ime, ki ji je bilo neprestano na ustnicah.

Cudno se ti zdi, kajne, dečko moj, kako se je mogla v tej tih, vaški hišici odigrati tako grozna in zapletena žalost, ki bi spadala kvečjemu v razvratno okolje velikih mest, kot sta London in Pariz?

Ko bi ne imela male Cecilije, bi moja žena najbrž ne preživela svoje hčerke. Od tistega dne je bilo njeno življenje en sam molk, poln obžalovanj in očitkov, — Saj si jo poznal...

Šoštanj

Duhovne vaje bodo imela dekleta župnije sv. Mihaela v Šoštanju. Za prelepi Marijin praznik — Marija Brezmadežna — bodo duhovne vaje najlepša priprava. Duhovne vaje se bodo začele v četrtek, 5. decembra. Voditelj duhovnih vaj bo letos p. Benvenut Winkler, fračiskan od Nazarja v Savinjski dolini. Dekleta so povabljeni, da se v obilnem številu udeležijo duhovnih dobrot.

Razglas

Centralna uprava humanitarnih skladov pri prometnem ministrstvu v Belgradu bo imela 15. jan. 1941 prvo ponudbeno licitacijo za zidavo nove bolnišnice na Pašinem brdu v Belgradu.

Licitacija bo v pisarni Centralne uprave humanitarnih skladov v palači prometnega ministrstva III. nadstropje soba 542 a.

Varščina se položi v smislu člena 88. Zakona o državnem računovodstvu razmerno s ponujeno vsoto do odrejenega dne do 10 dopoldne pri blagajni Centralne uprave humanitarnih skladov v palači prometnega ministrstva III. nadstropje soba 544, kjer se lahko kupi tudi elaborat za licitacijo.

Vsak ponudnik je dolžan pri oddaji zapečatenih ponudb pokazati licitacijski komisiji vse potrebne listine (o plačnem davku, potrdilo gradbenega ministrstva, da se sme udeležiti licitacije, potrdilo inženirske zbornice o sposobnosti za licitacijo in revert o položeni varščini).

Ponudniki morajo v svoji ponudbi računati z ugodnostjo brezplačnega prevoza za material na progah, ki so v državni eksploataciji do Belgrada.

Iz pisarne Centralne uprave humanitarnih skladov k. C. U. št. 6199-40.

Mali oglasi

Denar

Kupuje — prodaja
Hranilne knjižice
bank in hranilnic ter
 vrednostne papirje
po najugodnejših cenah
BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR

Službe iščejo

Knjigovez
samostojen, išče popoldansko službo. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Vesten« št. 18152.

Gospodinja

In otroška vzgojiteljica, dosedaj pri francoskem atašeju v Belgradu, ki pa je odpotoval, išče namestitvev pri boljši družini. Ponudbe v upravo »Sl.«

Vajenci

Vajenca
sprejme trgovina na zvezli. Ponudbe s solsko izobrazbo poslati v upr. »Slov.« pod »Vajenec« št. 18138.

Službo dobe

Mizarskega pomočnika
sprejme Stigl Milan, Trata, St. Vid nad Ljubljano.

Postrežnico

sprejem. - Bleiweisova c. 9-II., levo.

14 let staro dekle

čedne zunanosti, sprejemem za frizersko vajenico. Frizer, Breg, št. 1. Ljubljana.

Pošteno dekle

za vsa hišna dela, sprejemem v stalno in dobro službo. Osebnostne ponudbe v trgovini Lukič, Stritarjeva ulica 9.

Starejšo gospodično

verzirano moč za samostojno vodstvo prodajne pisarne, sprejemem. - Ponudbe z opisom dosedanjih službenih mest in zahtevki na upravo »Sl.« pod »Fotoštroka« 18183

Kupimo

Srebro, drage kamne
in vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
Jos. Eberle, Ljubljana
Tyrševa 2
(Galaša hotels »Slon«)

Nekaj vagonov žaganja
za kurjavo, kupim. Ponudbe na A. Rojina, Slomškova 16.

Vsakovrstno

zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 8

Mizarski les

popolnoma suh, in sicer: brest, česnje in macesen, kupim. - Ponudbe: Golob K., mizarsko podjetje v Celju.

Vsakovrstno zlato
briljante in srebro
kupuje po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Franciškanova ulica 8

Kupim stekleno steno
stelaze in pisarniško opremo. Ponudbe z opisom in navedbo cene na upravo »Slovenca« pod »Steklena stena« - števil. 18182.

Auto-motor

5-tonski tovorni avto
na pogon z ogljem, ugodno napredaj. Generator delavnica, Tyrševa št. 13 (Figovec).

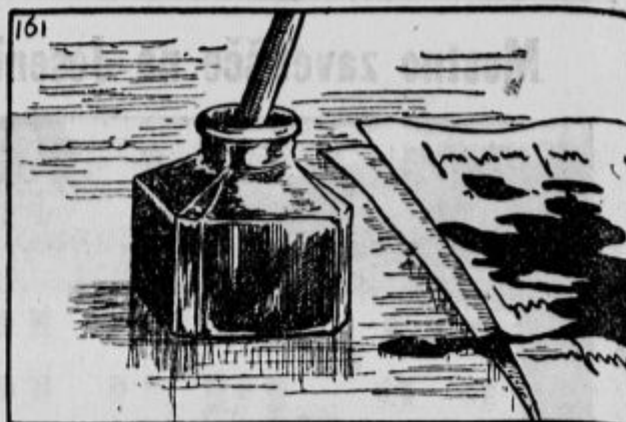
OBJAVE

Preklic.

Podpisani preklicujem neslužbene govornice o štirih Mariji, šiv. pomočnici v Kranju. - Štibelj Henrik, Klanc 7, Kranj.

Mihčeve čudovite dogodivščine

(161) S črnilom je namreč pokvaril neko listino. Tega seveda ni storil namenoma. Moral je podati peresnik kralju, a peresnik je bil tako težak, da mu je padel iz rok. Ubogi Mihec pa se še opravičiti ni znal in pojasniti nesrečo.

(162) Kazen ni bila nič prijetna. Z znamenji so mu dopovedali, da mora na koncu vsake ure udariti s kladivom po zvoncu. Kladivo pa je za Mihca tako težko, da ga komaj vihti.

Prodamo

Večjo količino moke
O-G, Ia., Ia., po maksimalni ceni prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17956.

Krožna žaga

z vrtno napravo, z vdelanim motorjem 3 KW - napredaj. Poizve se: Kovčič Ivan, bufet, Kranj.

Kočijo

dobro ohranjeno, polodprto, z usnjeno prevleko ter k tej pripadajočo lahko konjsko opremo - prodam. Na vpogled pri: Zorko Julki, Vrnsko.

DRVA

PREMOG
IV. SCHUMI
DOLNJSKA
CETA

Posvetva

»REALITETA«

zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 64, I. nadstr. Telefon 44-20

Prodaj hišo

15 km nad Ljubljano. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 18153.

Prodaj stavbno parcelo
ca. 500 m², za 20.000 din na periferiji Ljubljane. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 18151.

Na sodni dražbi

pri okrajnem sodišču v Marenbergu dne 29. t. m. bo napredaj lepo posestvo, ležeče v ravnini, hiša z gostilno v dobrem stanju in njive, sposobne za hmeljsko kulturo. - Najmanjši ponudek 153.000 dinarjev.

Stanovanja

Brezplačno stanovanje
blizu postaje in 4% obrestni dam tistemu, ki mi posodi 30—50.000 din. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Večsobno brezplačno stanovanje« 18124.

Sporočamo žalostno vest, da je včeraj zjutraj ob 4 umrl naš dolgoletni sodelavec, gospod

Clemente Jože

mojster orodjarne

Pokojni si je stekel za prospah podjetja trajne zasluge.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1940.

Tvornica kovinastih izdelkov »EKA«
ing. Vladi Stare, Ljubljana

Dotrpel je naš ljubi, dobri soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Ludvik Skuhala

inž. major v p., odlikovan z redom Belega orla V. stop.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek dne 26. novembra 1940 ob štirih popoldne z Zal — kapele sv. Andreja — na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1940.

Globoko žalujoči:

Olga, soproga: Zdenko, Milena, otroka in ostalo sorodstvo.

Žalostnega srca naznanjamo tužno vest, da je tragično umrl naš nadvse ljubljani brat, gospod

Jožef Clemente

oročničarski mojster

Na njegovi zadnji poti ga bomo spremili v sredo, dne 27. novembra 1940 ob 13.30, iz mrtvašnice splošne bolnišnice na viško pokopališče.

V Ljubljani, dne 26. novembra 1940.

Globoko žalujoči bratje in sestre:
Avgustin, Valentin, Edvin, Mici in Vida.

Umrl je danes moj dobri družabnik, gospod

LUDVIK SKUHALA

inž. major v pok.

Bodi mu blag spomin!

V Ljubljani, dne 25. novembra 1940.

Jože Briški.

LJUBLJANA

Prahu podoben stanovanjski mrčes Nasproti najhujšemu strupu je trikrat bolj odporen kakor stenica

Zadnji čas se je v Ljubljani po stanovanjskih pojavih doslej neznan mrčes. Da ustrežemo številnim našim bravcem, ki so se obrnili na nas z vprašanjem, kaj je s tem mrčesom, smo naprosili za pojasnilo inž. Loizeta Prezlija, pooblaščenega agronoma in specialista za pokončevanje vseh vrst škodljivcev (mrčesa) kakor tudi vseh vrst rastlinskih bolezni (fitopatolog), v Ljubljani, Wolfova ulica 3/I. (tel. 34-73) Gospod inženir nam je radevolje dal sledeče strokovno pojasnilo:

V Ljubljani doslej uradnim ustanovam ni bil prijavljen noben primer okužbe stanovanjskih prahu podobnim, povsem neznanim mrčesom. Tudi mestni fizikat ni imel doslej v svoji dolgoletni praksi prav nobenega primera praktičnega pokončevanja sličnega mrčesa — stanovanjskih grinj. V moji, sicer kratkotrajni zasebni praksi, nisem imel do konca oktobra letošnjega leta nobenega primera ugotovitve te vrste živalic. V letošnjem tako mokrotnem letu sem imel nekaj primerov ugotovitve sicer le sorodne vrste škodljivca: žitna grinja (Aleurouibius Farinae, L.).

Mrčes, ki je doslej okužil stanovanjske prostore v Ljubljani, je tako imenovana stanovanjska ali hišna grinja: Glyciphagus domesticus, Deg. Grinje »Acarina« spadata v vrsto najmanjših, s prostim očesom komaj vidnih živalic. Po svoje imajo grajeno majhno telesce, so največ pol milimetra velike in imajo zelo različno grajeno organe, s pomočjo katerih ali grizejo ali pa sesajo potrebno jim hrano. Telo jim je pretežno razdeljeno le v dva in ne v tri dele. Na sprednjem kakor tudi na zadnjem delu imajo po dva para nog, s pomočjo katerih se izredno hitro premikajo. Samice ležijo jajca, koté pa tudi žive mladiče (partenogeneza). Ves razvoj od jajčeca do spolno zrele živalice, ki se imenuje »prospopon«, ima pet preobrazb, pa tudi manj ali več.

Grinje vseh številnih in različnih vrst ob samem začetku okužbe stanovanj niti ne opazimo. Navadno najdemo škodljivca šele tedaj, kadar se je mrčes že toliko namnožil, da predstavlja živalice živ prah, ki se premika in ki ga ni moč nikdar obrisati ter povzroča jezo in skrb vsaki gospodinjici. Ta živi prah prekriva v takih slučajih vse pohištvo, slike, razne predmete po stanovanjih, vse polno ga je v modročih, odejah, perjanih, oblekah itd. Le z največjo težavo in skrajno potrpežljivostjo ga je mogoče ob stalnem pokončevanju pregnati in se tako rešiti tega res nad vse nadležnega mrčesa.

V vrsti grinj zavzema prvo mesto grinja, ki

je bila sedaj v Ljubljani ugotovljena. To je stanovanjska ali hišna grinja: Glyciphagus domesticus, Deg. Polnoma razvita, spolno zrela žival, je komaj pol milimetra velika, podolgate, jajčaste oblike, blede bela do prav slabo rumenkastobela. Ta vrsta grinj živi in se razvija v vseh mogočih rastlinskih in živalskih snoveh (morska trava, žima, perje, v suhih plodovih, posebno sladkih: fige, slive itd., v satovju, v senenem drobirju, na starih, pozabljenih ali založenih jestvinah itd.). Mrčes se ob ugodnih življenjskih pogojih (vlaga, dovolj hrane in toplote) izredno hitro množi. Iz stanovanj zahaja tudi v shrambe itd. in seveda tudi obratno. Kadar se je mrčes namnožil do množine vidnega živega prahu, ga je po dosedanjih izkušnjah nemogoče hitro uničiti. Postopati bi bilo v takih primerih povsem sterilno, kar pa je praktično nemogoče. Upoštevati bi namreč morali pri tem vse možne načine preostanka, preživitve, nove okužbe ali prenosa še živega mrčesa v razkužena stanovanja po stanovalcih, njihovi obleki itd. Položaji stanovalcev, posebno še stanovanjskih najemnikov je v takih primerih skoraj obupen, saj je ugotovljeno prenašanje še ne popolnoma razvitega mrčesa, tako imenovane »hypopusa«, z muhami, z drugim hišnim mrčesom, pa tudi pes in mačka prenašata mrčes. Ugotovljen je celo primer, da so novo okužbo z razkuženih stanovanjskih prostorov povzročile miši in podgane.

Nobenega dvoma ni, da je v Ljubljani sami več primerov tega mrčesa. Bilo bi le v korist vsem stanovalcem, če bi se z ozirom na te ugotovitve kar le mogoče natanko preiskovala stanovanja in bi se v primerih začetne okužbe, ko se mrčes še ni tako silno namnožil, veliko lažje storili potrebni obrambni ukrepi. Lažje in ceneje se je ubraniti, kakor pa pokončevati mrčes, ki se je po stanovanju že namnožil.

Grinje so neverjetno odporne proti vsem najhujšim in najrazličnejšim strupom. Odpovedala je trikrat večja količina in dvakrat daljša doba zaplinitvenja vseh stanovanjskih prostorov z najhujšim strupom, ki sicer z gotovostjo uniči tudi zelo odporne mrčes: stenice v stanovanjih. Po tako dovršeni desinfekciji so našli sicer le nekaj posameznih primerov majhnih, še nedorastlih grinj, ki pa bi stanovanje na novo okužile. Sreča v nesreči je, da ta škodljivec ne škoduje človeku neposredno, to je, ne vbadja in ne povzroča srbeža. Ugotovljeno pa je, da povzroča obolenja prebavil, pa tudi vnetja ob uživanju napadenih jestvin tako pri človeku kakor pri živalih.

ZFO

Iz naše zgodovine. Dne 30. novembra priredila ZFO in ZDK za praznik Zedinjenja v veliki dvorani Uniona II. mladinsko akademijo. V nasprotju z običajnimi telovadnimi akademijami, kjer se vrste točka za točko brez medsebojne poznanosti, bo v tej akademiji posamezne simbolične prikaze vezala enotna misel, ki je razčlenjena v 3 dele: 1. Pod svobodnim soncem, 2. V robstvu in 3. V zarjo Vidove. Sodelujoča mladina se za akademijo pripravila vestno in iskreno in bo z njo dostojno proslavila praznik Zedinjenja, saj nastopajoči globoko doživljajo preprosto simbolično gibov, kar bo brez dvoma zagrabilo tudi gledalca.

1 Stenografijo v 6 mesecih. Trgovsko učilnice Robida, Ljubljana, Trnovska ulica 15, priredi šestmesečni tečaj za stenografijo. Dnevni, večerni, začetni in nadaljevalni tečaji za strojepisje. — Izredna metoda. Posebni oddelki za odrasle. Obisk vsakomur omogočen. Pričetek 2. decembra. — Pojasnila v pisarni ravnateljskega.

1 Iz Legije koroških borcev. Včeraj je umrl v Ljubljani bivši koroški borec in član glavnega odbora Legije koroških borcev, tovariš Ludvik Skuhala, major v pokoju. Vabimo člane glavnega odbora in tovariše iz ljubljanske krajevne organizacije, da se polnoštevilno udeležijo pogreba, ki bo danes, v torek, 26. t. m., ob 16 iz kapelice sv. Andreja na Zalah na pokopališču k Sv. Križu. Zbirališče članov pred Zalahi ob 15.45. — Glavni odbor LKB.

Kino Kodljevo tel. 41-64

Danes ob 20. uri
Millionski vefelim, prepleten z najbolj razburljivimi dogodki iz svetovne zgodovine
Šestdeset slavnih let
Neagle — Walbroek
Ves v krasnih naravnih barvah.
Dalje zaminiv film iz burne dobe francoske revolucije
Padec Robespiera
Barnes — Stewart
DANES ZADNIKRAT! - ZNIZANE CENE!

1 Pogreb g. Antona Jurca. V nedeljo popoldne je nastopil sprevidni državni železnice g. Anton Jure svojo poslednjo pot iz kapelice sv. Petra na Zalah na pokopališču pri Sv. Križu. Do zadnjega počivališča ga je spremljala velika množica ljudi, zlasti železničarjev, med katerimi je bil rajni tako priljubljen in spoštovan. Železničarska godba mu je igrala v slovo pretresljive žalostinke. Za krsto z zemskimi ostanki rajnega do brega ožeta sta stopali osirotili hčerki, sin pa zaradi velike oddaljenosti ni mogel pravočasno k pogrebu. Med pogrebi smo opazili med drugimi tudi generalnega ravnatelja Jugoslovanske tiskarne in knjigovoznice g. Košička, številne zastopnike uradništva in uprave »Slovenec« in »Slovenskega doma«. Izredno dolg spomin pogrebevec je pokazal, kako priljubljen in spoštovan je bil rajni g. Jure, ki mu naj Vsemogočni poplača njegovo dolgoletno hudo trpljenje na tem svetu z večnim veseljem v nebesih.

1 Ali si že naročil sliko Marije Pomagaj z Brezje? Cena 40 din.

1 Ruska Matica. V četrtek, dne 28. nov. t. l., ob 20, v prostorih Francoskega instituta, priredi Ruska Matica literarni večer ob priliki 175-letnice smrti znamenitega ruskega pisatelja in znanstvenika Mihela Lomonosovega. Na sporedu: 1. Univ. prof. inž. Aleksej Kopylov in lektor ruščine na univerzi dr. Nikolaj Preobraženski: slavna govora; 2. Udeleženci ruskega tečaja pri

R. M.: recitacija odlomkov iz del Lomonosova. Vstop prost. Vabljeni vsi prijatelji ruske kulture.

1 Cenjene dame! Za Miklavža in za božič potrebujete novo obleko. Najlažje boste izbrale že izgotovljeno ali pa vam po meri naredi trdka Goričar, Sv. Petra cesta. Na zalogi velika izbira modnega blaga za obleke po nizkih cenah!

1 Šentjakobčani se gibljejo. Preteklo nedeljo je nastopila igralska družina šentjakobškega prosvetnega društva na odru frančiškanske dvorane. Upriporili so veseloigro »Dva para se ženitac«. Zanimala me je ta mlada igralska družina, ki je najmlajša izmed ljubljanskih prosvetnih društev. Priznati moram, da so se prav dobro odrezali. Med nastopajočimi so pravi igralski talenti. Izredno številno občinstvo ni štedilo z zasluženim pohvalo. Vse hvale pa je vredno, da so čisti dobiček namenili za svojo društveno knjižnico. Tako je prav! Ljudem je treba dati v roke knjige in časopise. Kakor sem zvedel, ponovi igralska družina predstavo v soboto ob 8 zvečer v svoji farni dvorani. Nobenemu ne bo žal, kdor se je bo udeležil. Igrali pa bodo v korist svoje farne dvorane. Delovnemu šentjakobskemu prosvetnemu društvu, ki prireja vsak četrtek zvečer tudi času primerna skioptična predavanja, pa vsa čast!

1 Klub elektroinženirjev predvaja v četrtek, dne 28. t. m. ob 20 v lokalni družini inženirjev v Ljubljani, Kazina, II. nadstropje, ob priliki svojega klubskega sestanka filma »Največja naprava za daljnjsko krmarijenje« in »Regulator na zračno krmarijenje«. Klub vljudno vabi na predavanje člane in po njih vpeljane goste.

1 Vrtnarski tečaj pri podružnici SVD Ljubljana I. se nadaljuje drevi ob 7 v kemijski dvorani I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici. Predava g. kmet, svetnik inž. Ciril Jeglič o vzgoji sledečih vrst zelenjave: špinata, kolerabe in drugega korenstva, krompirja in čebule. Vstop prost.

1 Zimsko perilo, Karničnik, Nebotičnik.

1 Smrtna nesreča karambola. Včeraj popoldne ob četrt na 5 so je na križišču Linhartove in Dunajske ceste ob električni uri zgodila huda prometna nezgoda, ki je zahtevala življenje 52 letnega narednika-vodnika v pok. Martina Potočarja. Iz Linhartove ulice je vozil velik tovorni avto neke ljubljanske gradbene družbe in zavijal na Dunajsko cesto, medtem ko se je Potočar Martin peljal po desni strani iz mesta na kolesu. Tovorni avtomobil je rezal ovinek in peljal levo in je tako prišlo do karambola. Potočar je odletel s kolesa tako nesrečno, da mu je šlo takoj nato kolo težkega avtomobila čez glavo. Obležal je na mestu mrtev, pri čemer je imel glavo tako potolčeno, da ga ni bilo mogoče spoznati. Na kraju nesreče se je zbrala velika množica ljudi. Takoj so bili poklicani reševalci in obveščeni policija. Policijska komisija, v kateri je bil zdravnik dr. Luzar in dežurni uradnik g. Merhar, je ugotovila, da je bil Potočar na mestu mrtev, in odre-

Smrtna vožnja dveh motociklistov

V soboto ob tri četrt na 11 zvečer je krojaški pomočnik Josip Jeraj sporočil na policijski stražnici, da ležita v 8 m globoki gramozni jami ob Vodovodni cesti dva motociklista, ki sta najbrže hudo potolčena. Ob prihodu policijskega stražnika je bila že zbrana večja množica ljudi, prav tako pa so bili takoj na mestu ljubljanski reševalci, ki so naložili nevarno ranjenega Josipa Clemente, ključavničarskega pomočnika pri trdki Eka, in ga odpeljali v bolnišnico. Ponesrečenec je bil nezavesten. Kolikor so zdravniki mogli ugotoviti, ima Clemente pretres možganov, zlomljeno ključnico in poškodovano zapestje. Drugi ponesrečenec je obležal ob razbitem motociklu znanke »Zündapp« mrtev in sta zato prišla na kraj nesreče tudi policijski zdravnik dr. Josip Luzar in dežurni uradnik g. Zibert. Mrtvi ponesrečenec je imel ves obraz oblit s krvjo in si je prebil lobanjo, poleg tega pa si je morda še

Kino Matica tel. 22-41
Predstave ob 16, 19 in 21
Mojstrsko zrežirana in odlično odigrana francoska filmska umetnina:
Pretresljiv roman ljubezni mladega legionarja... Dež, vihar, ladje, podzemlje, kjer dva strela uničita dve ljubeči srci... — Jean Gabin, Michele Morgan, Michele Simon.

Samo še danes ob 16, 19 in 21. uri
Kino Sloga, tel. 27-30
Vampir zapada Marlene Dietrich, James Stewart, Miša Auer
Jutri: Tarzan v harem

Če se hočete nepriljuno zabavati, si boste še danes ogledali
Dunajske ljubavne zgodbe
s Hansom Moserjem, Paulom Hörbigerjem in Marto Harrel
Predstave danes ob 16, 19 in 21. uri!
Kino Union, tel. 22-21

dila, naj se truplo ponesrečenca prepelje na Zale. Pokojni Potočar je bil tudi vojni invalid. Stanoval je na Gosposvetki cesti št. 14 in zapuščena ženo, ki ji ob bridki nesreči izrekamo iskreno sožalje.

1 Pri zaprtju. motnji v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 »Obala v megli« v Kinu »Matica« spada v vrsto odličnih Gabinovih filmov, ki smo jih nekaj imeli tudi pri nas. Gabin znanca podaja vloge postenih, iskrenih človeških značajev, ki jih duši roparsko, nevarno okolje. Tudi v tem filmu je v takem okolju vznikla plemenita ljubezen, ki se bori za svoj obstanek in razvoj, a jo premagajo grde, maščevalne sile. — Režija je prav dobra in igranje odlično.

1 Prestopki proti uredbi o pobijanju draginje. Okrajnemu sodišču v Ljubljani je bilo 25. t. m. prijavljenih skupaj 15 prestopkov v vsem času, odkar je stopila v veljavo uredba o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije. Izročeni so bili več sodb, od katerih so postale pravomočne 3, ki so bile razglazene proti pekovskim mojmstrom, ker so pekli in prodajali kruh, odnosno so prodajali

kruh v manjši težji. Dve večji pravdi še nista končani, kajti o teh bo prihodnje dni obravnavalo okrajno kot prizivno sodišče. Zadnji čas je bilo 5 pekovskih mojmstrov prijavljenih, ker so prodajali svež kruh ali pa so pekli po teži lažji kruh, kakor to predpisujejo zadevna določila. Ti pekli se bodo prihodnje dni zagovarjali pred kazenskim sodnikom okrajnega sodišča.

1 Iz Karlova peš v Ljubljano. Zalostna in burna je življenjska pot komaj 18letne Nade. Je sirota brez staršev. Oče je bil češkoslov. državljani, ki se je naselil v Varaždinu in tam umrl. In Nada se je morala boriti. Krenila je na stran-pota. V Zagrebu je bila že kaznovana zaradi tavnice. Pozneje je prišla v Karlovec, kjer je dobila skromno službo. Postala je nesrečna. Iz Karlova je v začetku oktobra peš krenila proti Ljubljani. Tu je proti večeru 2. oktobra dobila streljo pri neki usmiljeni družini. Gospa Polonca ji je postregla, Nada pa je pozneje porabila priliko in gospodinjici izmaknila denarnico, v kateri je bilo nad 1000 din gotovine. Prijeli so jo in pred kazenskim sodnikom-podjencem je Nada vse skesano priznala. Bila je obsojena na dva meseca strogega zapor.

Najnovejša poročila

Grško-italijanski boji

Atene, 25. novembra. br. (At. ag.) O položaju na fronti je bilo izdano naslednje večer-poročilo:

Zaradi grške napredovanja je postala neizvedljiva tudi zadnja italijanska obrambna črta, ki jo je nameraval organizirati italijanski vrhovni poveljnik general Soddu ob reki Devoli, ki skoraj v ravni črti deli Albanijo na dve polovici. Dogodki se razvijajo tako hitro, da se umikajoče italijanske čete ne utegnejo ustaviti. Grške čete jih, podprte od letalstva, neprestano preganjajo. Največ italijanskih čet se umika proti Elbasanu. Tudi na jugu ob morju grške čete napredujejo proti Santa Quaranti, ki so jo baje Italijani že začeli izpraznjevati.

Newyork, 25. novembra. s. (Tass.) Associated Press poroča, da so grške čete že zasedle višine okoli Argirokastro. Italijanska vojska v zahodni Albaniji se zbira okrog Sante Quarante in Delvinona.

Atene, 25. novembra. s. (Reuter.) Po angleških poročilih organizirajo Italijani v Albaniji sedaj drugo obrambno črto, ki je oddaljena kakih 50 km od grško-albanske meje, od Valone in Elbasana pa 30 km. Argirokastro leži izven te črte, zato je verjetno, da bi ga Italijani izpraznili.

Kairo, 25. novembra. AA. (Reuter.) Izdano je bilo uračno poročilo, ki pravi, da je angleško letalstvo včeraj spet bombardiralo Drač in da je bila v pristanišču zadeta ena približno 10.000 tonska ladja, na kateri je izbruhnil požar.

Trditve agencije Stefani o angleških in grških poročilih

Rim, 25. novembra. AA. (Stefani.) Medtem ko se v poročilih vrhovnega poveljstva italijanske vojske stalno navajajo absolutno resnična dejstva, v grških poročilih in v glasilni angleško-grške propagande se dalje objavljajo pretirane in netočne izmišljotine. Tako trdi angleška propaganda, da so bili Italijani tako naivni in da so pustili Grkom orožje, municijo in vojni material pri svojem umiku na postojanke, ki jim bodo omogočile boljše pregrupiranje sil in sredstev za protiofenzivo. V resnici so mogli Grki naleteti edino na kole za bodečo žico. Sicer pa zagostuje, če primerjamo astronomske številke grških in angleških poročil, in že se lahko vidi, da ta poročila nikdar niso bila resnična, kar tudi dokazuje, da so vse te vesti plod njihove domišljije.

Tudi kar se tiče vojnih ujetnikov enako pretiravajo. Judovski dopisnik nekega ameriškega lista je sporočil Newyork Timesu, da so Grki na odseku Korče ujeli 58.000 Italijanov. Drugo poročilo, ki je zbudilo mnogo veselja pri Angležih, Grkih in Judih na vsem svetu, se nanaša na italijanske tanke. Po njem je na stotine italijanskih tankov zbežalo na jugoslovansko ozemlje. To izmišljotino, v kateri ni resnična niti ena sama beseda, najdoločneje zanikajo.

Podobnih pripovedk se poslužujejo za tako imenovane uspehe angleškega letalstva. Ko je angleško letalstvo izgubilo nad Rokavskim prelivom v boju z italijanskimi lovskimi letali šest letal, od italijanskih pa sta morali dve letali oditi iz bojnega polja, so Angleži pohiteli

in brž ponaredili izid tega boja ter trdili, da so sestrelili sedem italijanskih letal, sami pa da niso pretrpeli nobenih izgub. Nekoliko pozneje pa je nepovedovalec londonskega radia iz strahu, da ljuuje tem pretiranim vestem ne bi verjeli, zmanjšal število sestreljenih italijanskih letal. Angleška poiradna agencija Reuter se je še bolj previdno kakor londonski radio omejila v svojih poročilih ter poročala, da morajo italijanske izgube biti verjetno velike, ker se je neko nemško letalo tipa Dornier podalo na kraj sam, da bi poiskalo žrtve. Toda o izgubah angleških letal prav ničesar ne poročajo.

Iz Romunije

Bukarešta, 25. nov. m. TCP. Prefekt okrožja Dombovica, ki leži severozahodno od Bukarešte, Vladimir Spartaru, je sporočil geološkemu institutu v Bukarešti, da se v njegovem okrožju od zadnjega katastrofalnega potresa 10. novembra pojavljajo zelo čudni geološki pojavi. Ponoči se iz globine zemlje jasno slišijo posebno zamolka žumenja. V vasi Mierla se je že ponovno pričela rušiti zemlja. Porušilo se je že 8 hiš, 20 drugih hiš in cerkva so pa tako poškodovana, da se bodo vsak čas zrušile.

Bukarešta, 25. nov. m. TCP. V krogih romunske tekstilne industrije izražajo upanje, da bodo predstoječa trgovinska pogajanja med Sovjetsko Rusijo in Romunijo, ki se bodo pričela prihodnje dni v Moskvi, prinesla znatno povečanje trgovinske izmenjave. Romunska tekstilna industrija upa, da se bo predvsem povečal uvoz bombaža iz Sovjetske Rusije, ki ga zelo potrebujejo romunske tekstilne tovarne. Gospodarski krogi poudarjajo, da na obeh straneh obstaja pripravljenost za sklenitev enakega sporazuma, kakor je bil podpisan med Sovjetsko Rusijo in Bolgarijo. Iisti krogi poudarjajo, da bo Romunija s svoje strani z izvozom gotovih tekstilnih proizvodov v Sovjetsko Rusijo kompenzirala svoj uvoz bombaža iz Sovjetske Rusije. Taka rešitev bi bila za Romunijo zelo ugodna, ker bi se na ta način v celoti izkoristila kapaciteta romunske tekstilne industrije, kar je važno z ozirom na dejstvo, da se je možnost plasmana njenih proizvodov znatno zmanjšala zaradi zožitve notranjega trga.

Budimpešta, 25. nov. m. TCP. Madžarski narodni odbor rimske centrale od instituta mednarodnih konferenc za agrarna vprašanja, ki je bil ustanovljen pred 15 leti, bo imel začetkom decembra konferenco v Budimpešti. Konferenca se bo udeležil tudi šef centrale prof. Angelini ter predsednik nemškega narodnega odbora Bramtsov. Istotako bi na konferenci sodeloval tudi predsednik bolgarskega narodnega odbora Todorov.

Bombni napad na Marseille

Zeneva, 24. novembra. AA. DNB: Iz Vichya javljajo, da so snoči okoli 22.30 letela nad Marseille letala neznanе narodnosti ter spustila več bomb na notranje in zunanje dele mesta. Bil je dan znak za alarm, protivletalsko topništvo pa je začelo takoj streljati. Po prvem poročilu, ki ga je prefekt mesta poslal vladi v Vichy, je izbruhnilo 20 požarov. Po poročilu prefekta so letala krožila nad mestom več kakor eno uro in po prvih informacijah iz vojaških krogov, je bilo vrženih na Marseille mnogo svetlobnih bomb. Po drugih vesteh, ki jih objavljajo marseillski listi, je bilo na mestno četrt Prado zmetanih več bomb in je bilo nekaj žrtev. V mestni četrti Saint Juste je bilo nekaj žrtev med civilnim prebivalstvom. V tukajšnjih merodajnih krogih se smatra, da so bila to angleška letala. Okoli 2 je marseillski prefekt sporočil, da je bilo na mesto zmetanih okoli 10 bomb in da so bile ubite štiri osebe, več pa ranjenih.

Francoski general o letalski vojni

Lyon, 25. nov. AA. Havas: List Journal posveča vlogi letalstva članek, katerega avtor je general Duval. General Duval zastavlja vprašanja, kaj se vse pripravila letalstvo na naslednje mesece vojne. Odgovarjajoč na to vprašanje razpravlja general Duval o letalstvu med vojno od leta 1914 do 1918 in ugotovi, da je že tedanje letalstvo med samo vojno doživelo celo revolucijo, kar se tiče kakovosti oborožitve in glede številčnega stanja. Letalo iz vojne 1939-40 je prav tako že zastarelo, kakor je bilo zastarelo letalo iz leta 1914 napram letalu iz leta 1918. V preteklih 15 mesecih je bilo v letalstvu doseženih veliko napredkov. Letalstvo je mlado, pravi general Duval in bo v bližnji bodočnosti doživelo še velik napredek. Na vse strani delajo strokovnjaki in izumitelji. Ko bo spomladi ta vojna imela 18 do 20 mesecev, potem bogve kakšno presenečenje bomo še doživeli.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama: Mali lord

(Premiera 22. novembra 1940)

Otroci so že dalje časa vedno pogosteje in ne- strpneje izpraševali, ali bo gledališče tudi letos kaj mislilo nanje. Naposled se jim je — žal, za zdaj le starejšim — vroča želja izpolnila. V petek, 22. t. m. je bila v drami prva predstava »Malega lorda«, slike iz življenja v treh dejanjih, kakor se imenuje odrska priredba znane povesti za mladi- no, ki jo je spisala angleška (ameriška) pisateljica Frances Hodgson Burnettova.

Mali lord! Kdo ni bral in prebral s slastjo te povesti, kot je hodil se v šolo, ali pa morebiti še z večjim užitek v poznejših letih! To je zgodba o malem Cedriku Errolu, otroku iz tako imenovanega »mešanega« zakona, ki ga njegov ded, angleški grof Derincourt z materjo vred ne prizna, niti po očetovi smrti. Ta se je bil namreč proti nje- govji volji oženil s preprosto Američanko. Šele ko izgubi tudi oba starejša sinova, pošlje po malega Cedrika, ki postane tako lord in grofov naslednik. Kajpada so starega grofa pri tem vodili le sebični nagibi. Toda deček se s svojo lepoto, srčnostjo in dobroti pripripi staremu grofu tako, da ga vzljubi in se ob njem tudi sam ves prerodi. To razmerje se še poglobi, ko premetena pustolovka, žena grofovega najstarejšega sina, skuša z zvijačo spodri- niti malega lorda z njegovega mesta. Zvijača se od- krije s pomočjo Cedrikovih ameriških prijateljev in vse se srečno konča s tem, da pride na grad tudi Cedrikova mati, ki je morala doslej bi- vati ločeno od sina. Vendarle pa ti romantični do- godki dajejo zgodbi samo okvir; njena poglobljena vrednost je v tem, da iz vsebine spoznamo, koliko več velja življenjska iskrenost mimo družabnih in stanovskih predsodkov, zlasti pa, kako notranja premenitost premagata tudi zakrknjeno srce. Čeprav je zgodba postavljena na ozadje tistega sveta, ki ga predstavlja demokratični duh Zedinjenih držav Amerike pa angleško lordstvo, je vendar mali lord Faunteroy predvsem dete svoje matere, blage in dobre gospe Errolove. Tako je ta zgodba tudi himna materji in pravi vzgoji, ki je tu prikazana nevsiljivo in zares pedagoško.

Kdo je priredil povest za naš oder, z gledališ- kega lepaka ni razvidno. Dramatizacija je kot taka nedvomno posrečena, saj je prireditelju uspelo zgostiti povest v tri slike, tako da je vsaj zunanja zgodba v glavnem ostala neokrnjena. Vprašanje je seveda, ali je taka zgoščena dramati- zacija smiselna, ko epičnega izvora dela ne more zakriti, mora pa pri tem žrtvovati celo vrsto prizorov, ki bi bili po svoji plastiki in mladinski igri učinkovitejši, kakor so sedaj večkrat preabstrakt- ni dialogi. Zlasti velja to za tisto razpravljanje o kraljicah, ki mu ne moremo slediti niti starejši otroci. Medtem ko je posrečeno na primer to, da namesto župnika nastopi ubog najemnik sam, ali pa da mali lord sam nehoti sodeluje pri intrigi zo- per samega sebe, pa nasprotno motijo stvari kakor Hobbsov ponovni obisk, ko vendar menimo, da je trgovec še v kuhinji, ali pa pismo, ki pride iz Amerike istočasno z odposiljatelji. Prav tako bi bilo presenečenje na koncu večje če bi Cedriko- va mati poprej res še ne prestopila pračo grofo- ve palače. Naposled si ne morem kaj, da ne bi oporekal izrazu »dragica«, ki se mi zdi tako pra- zen v primeru s toplim in prisrčnim nazivom »predraga«, kakor pravi Cedrik svoji materi v zad- njem slovenskem prevodu te povesti. (K. Pribil.)

Igra, ki jo vodi g. Ošip Šest, je bila priprav- ljena dovolj skrbno. Režija sicer ni izčrpala vseh

možnosti, ki jih delo nudi, vendar v glavnem ni kazala občutnejših pomanjkljivosti. Kljub temu pa moramo opozoriti, da ni prav, če se na primer grajski vrvi vidi zvečer prav tako kakor podnevi, če Cedrikova mati odhaja skozi notranje prostore, ali pa če snažilec čevljev uganja svoje burke — ki so sicer same po sebi docela primerne — med- tem, ko se dogajajo na odru važni prizori, ki za- htevajo posebne pažnje, a se tako pozornost otrok obrača od bistvenega na nebitveno (razgo- vor med Hobbsom in grofom, zlasti pa Cedrikov govor v tretjem dejanju). Posebej moram grajati tudi nastop malega lorda v drugem dejanju: ko bi morala vsa njegova osredotočenost veljati grofu, ti gre in ošvrkne po nosu pri vratih stoječega slu- žabnika. S tem je pokvarjen ves prizor, ki bi mor- al biti med najlepšimi in igri.

Resnost prizadevanja gledališkega vodstva se kaže tudi v tem, da so bile glavne vloge v rokah prvih igralcev, kar je vsekakor potrebno tudi v mladinski igri. Posebno smo bili veseli, da smo vendar spet videli go. Šaričeve, ki je v tej igri prvič nastopila, čeprav je »Mali lord« že deseta letošnja predstava. Njena gospa Errolova je bila naravna podoba nežne in dobre matere, ki nese- bično ljubi svojega otroka in neprestano bedi nad srečo njegovega življenja, predvsem pa nad lepoto njegovega srca. Poleg nje moramo takoj omeniti starega grofa, ki ga je podal g. Skrbnišek kar se da nepriljeno; to je bil godrnjavi starček, pod čigar ledeno skorjo je vendarle utripalo gorko srce, kar so s Cedrikom vred čutili tudi mladi gledalci, ki jim je bil njegov grof nad vse pogodu. Tudi vloga malega lorda je bila v dobrih rokah. Zase imam sicer še drugo predstavo o tem liku, vendar je bila izmed vseh možnosti, ki jih nudi naš igralski ansambel, izbira go. Šimčičeve še naj- boljša. Njen mali lord je bil izoblikovan ne le ži- vahno, ampak tudi res prisrčno. Resnega, a do- brega advokata Havishama je opremil g. Drenovec z vsemi tistimi poudarki, ki so potrebni za ta lik. Posebni simpatiji mladih gledalcev sta bila delež- na tudi oba Cedrikova ameriška prijatelja: tr- govec Hobbs, ki mu je dal g. Daneš preproste, a tople črte, ter snažilec čevljev Dick g. Severja. Pravo nasprotje njegovi oglati preprostosti pred- stavlja v igri pustolovka Mina po svoji zunanji in notranji zlaganosti. Gospa Gabrijelčičeva je oboje dobro pogodila. Med drugimi epizodnimi vlogami ne smemo prezreti uboga najemnika, ki ga je prav nazorno predstavljal g. Bratina, sivo- skega žokeja g. Potokarja ter obeh služabnikov (gg. Presetnik in Pfeifer) ter hišne ge. Slavčeve.

Na koncu naj vendarle omenim še nekaj. Tre- ba bi bilo namreč razlikovati med mladinskimi in otroškimi predstavami. Gledališče bi moralo vsako leto uprizoriti vsaj dve predstavi, eno za otroke v starosti od četrtega do osmega leta, eno pa za otroke v starosti od osmega do štirinajstega leta. To je nujno, če hočemo, da tako imenovane »mladinske predstave« ne bodo samo običaj, ampak sestaven del našega gledališča. Tako je na primer pričujoča predstava primerena za drugo ne pa tudi za prvo skupino, saj je zanjo pretežka. Opo- zarjamo pa na »Malega lorda« vse, ki imajo otroke v višjih razredih ljudske šole ali pa v nižjih raz- redih gimnazije, prav tako pa tudi vsa šolska vod- stva. »Mali lord« je delo, ki zasluži pozornost vseh, ki jim je pri srcu plemenita vzgoja mladine. Pa tudi odraslim ne bo škodovalo, če si ga ogleda- dajo. France Vodnik.

Razstava B. Jakca

Ljubljana, 24. novembra.

Danes ob 11 dopoldne je bila slovesno odprta v Jakopičevem paviljonu umetniška razstava akad. slikarja Božidarja Jakca, starega znanca ljubljans- skega umetniškega sveta. Kakor v vsaki Jakčevi razstavi, se je tudi ob tej priliki udeležilo otvoritve veliko število obudovalcev in čestilcev Jakčeve umetnosti. Otvoritev se je udeležil osebno tudi ban dr. Marko Natlačen ter drugi predstavniki javnih ustanov, predvsem pa umetniških društev. Videli smo predsednika Narodne galerije dr. Windischer- ja, načelnika mestnega kulturnega oddelka dr. Pret- narja, predsednika Društva slovenskih književni- kov prof. Koblarja, predsednika umetniških klubov prof. Santla za društvo slovenskih umetnikov, prof. Kralja za Slovenski lik, prof. Kosa za četvrtico, prof. Kregarja za Neodvisne ter mnogo slovenskih umetnikov na čelu s starostjo mojstrom Jakopičem. Zlasti veliko pa je bilo število ljubljanskih meščan- ov, ki se že od nekdaj zanimajo za Jakčovo umet- nost. Ob polnem paviljonu je razstavo odprl umet- nik sam, ki je po pozdravu g. bana in drugih za- stopnikov ter udeležencev poudaril srečo, da nam je v teh viharnih časih še dano v miru ustvarjati ter tako z umetnostjo vzdržavati stik z onimi le- pimi zlatimi časi, ki jih novi red ne upošteva več, ki pa bodo po umetnosti zaživel v novem dobo. To vero mu daje umetnost in s to vero je ustvarjal svoje delo, ki ga sedaj nudi na pogled javnosti.

Nato so si udeleženci ogledali razstavo. V štirih prostorih je Jakac razstavil svoja zadnja dela, por- trete, portretne risbe ter svoje znane pasteje z ved- no novimi motivi. Tako so sedaj v tej tehniki in Jakčevi rutini predstavljene naslednje pokrajine: ljubljanska okolica s svojimi značilnimi kozoleci, podani vedno v novem svetlobnem in vremenskem okolju, dalje Bela Krajina s svojimi brezami, cer- kvami, topoli in narodopisnimi veselicami ter zna- čilnim godecem iz Vinice, potem Primorje, pred- vsem pa motivi iz Prekmurja in Ogrskega, posebno iz okolice Biatnega jezera. Posebno tehniko in za-

Božidar Jakac: Vinski godec Jozo.

nimivost pa nudijo grafične skice iz jeseniške je- klarne.

Razstava je na vsak način izredno bogata, raznovrstna in na višini, kot so vedno Jakčeve razstave. Za obiskovalce predstavlja veliko zani- mivost ter bo gotovo privabila mnogo občinstva.

ŠPORT

Šport zadnje nedelje

Slovenska nogometna liga:

Ljubljana: Mars 3:1 (1:1).
SK Zeleznikar: ISSK Maribor 3:1 (2:0).
SK Bratstvo: SK Amater 3:2 (1:1).
SK Kranj: SK Olimp 2:1 (1:0).

Tabela slovenske lige:

1. Ljubljana	12	8	2	2	47:21	18
2. Zeleznikar	12	7	3	2	26:11	17
3. SK Amater	12	7	1	4	34:27	15
4. Kranj	11	6	1	4	23:21	13
5. Bratstvo	12	5	1	6	25:34	11
6. Mars	11	4	2	5	28:22	10
7. Maribor	12	3	2	7	22:34	8
8. Olimp	12	1	0	11	11:46	2

Drugi domači nogomet:

Hermes: Grafika 3:1 (1:0).
Mladika: Moste 8:3 (4:0).
Celje: Jugoslavija 8:1 (2:1).

Hrvatska liga:

Gradjanski: Hajduk 1:1 (0:1).

Tabela hrvatske lige po nedeljski tekmi:

Concordia	9	7	2	0	31:8	16
Gradjanski	9	6	3	0	36:6	15
Hajduk*	8	6	1	1	25:7	13
HASK	9	4	3	2	18:13	11
Split	9	4	0	5	13:27	8
Slavija (O)	8	2	3	3	13:24	7
Slavija (V)	9	2	1	6	9:19	5
Zeljezničar	9	1	3	5	11:25	5
Baćka	9	1	2	6	11:25	3
SASK	9	1	2	6	5:16	4

* V tej tabeli ni vračunana tekma Hajduk: Split, ki se je 9 minut pred koncem pri stanju 2:1 za Hajduk prekinila.

Srbska liga:

BSK: Jugoslavija (Jabuka) 8:1 (4:0).
Zak: Bask 4:3 (2:1).
Jedinstvo: Vojvodina 1:0 (1:0).
Bata: Gradjanski (Skoplje) 6:1 (1:0).
Jugoslavija (Belgrad): Slavija (Sarajevo) 6:4 (4:2).

Tabela srbske lige:

BSK	12	10	1	1	51:12	21
Jugoslavija	12	8	1	3	28:17	17
Zak	12	6	2	4	24:28	14
Bata	12	5	1	6	24:21	11
Vojvodina	12	4	3	5	23:23	11
Gradjanski	12	4	3	5	19:28	11
Jedinstvo	12	4	2	6	13:19	10
Jugoslavija (J.)	12	4	2	6	20:23	10
Slavija	12	2	5	5	31:31	9
Bask	12	1	4	7	17:38	6

Gozdni tek smučarjev

Ob pičli udeležbi se je vršil v nedeljo smu- čarski tek za naraščaj, juniorje in seniorje. Na- raščajski proga je bila dolga 2000, juniorska 3000 in seniorska 5000 metrov. Doseženi so bili naslednji rezultati: Naraščaj: 1. Zupančič D. (Lj.) 6:06, 2. Pavčin D. (Pl.) 6:10, 3. Bizjak L. (Lj.) 6:19, 4. Bazič B. 6:20, 5. Zupančič B. 6. Rojc, 7. Zalokar, 8. Rogelj, 9. Hlavaty (vsi Lj.). Juniorji: 1. Mikuž A. (Lj.) 10:43, 2. Bašin (Il.) 11:05. Seniorji: 1. Jerman Franc (Pl.)

Občni zbor Hrvat. atletske zveze

Na nedeljskih občnih zbiorih hrvatske atlet- ske zveze ter atletske podzveze v Zagrebu, (ena dopoldne, druga pa popoldne) se je v glavnem sukala vsa debata okrog nove uprave. Za pred- sednika hrvatske atletske zveze je bil z veliko večino izvoljen zopet inž. Hellebrant. Kazni onih atletov, ki so šli proti sklepu hrvatske atletske zveze v Carigrad se pa sploh niso obravnavale niti na zvezni niti na podvezni skupščini. Na občnem zboru zveze se je stvar zato zavrnila, ker ni bilo zato osnove, ker se je samo dr. Buratovič pritožil. Zveza pa je pritožbo zavrnila (izrekla to je namreč podzveza). Na podvezni- nem občnem zboru so pa spravili točko z dne- vnega reda, ker podzveza po pravih ni pristojna za reševanje teh stvari, ker je za odločbe pod- zveze druga instanca zveza in za zvezične odločbe pa občni zbor zveze. Torej se niti na enem občnem zboru niso obravnavale kazni, za katere je vladalo največje zanimanje.

Občni zbor nogometnih sodnikov

Na občnem zboru nogometnih sodnikov, ki je bil v soboto zvečer, je bilo obravnavanih več važnih zadev našega sodniškega zbora, zlasti pa je bilo izrečenih precej hudih očitkov na

Pevski koncert F. Schiffererja

V veliki filharmonični dvorani je v petek, dne 22. t. m., priredil basist g. Fran Schifferer pevski koncert. Spored je obsegal v prvih dveh delih solo- pevce domačinov in ruskih avtorjev: Krek: »Ekstazac«, »Nočna luč«, »Nočna pesem«, Premrl: »Memento morie«, »Znamenje«, Adamič: »Noč je otožna«, »Be- neška«, Balakirev: »Vitez«, »Morje«, Rahmaninov: »Nikar, dekle, ne poj!«, »Bezeg«, Grečaninov: »Preg- nancec«, »Domisljavi poets«, Rimski-Korsakov: »Pre- rok«. Tretji del je obsegal namesto Wagnerjeve molitve kralja Henrika iz opere »Lohengrin« Čaj- kovskega arijo Gremina iz opere Evgenij Onjegin, dalje Verdijevo arijo kralja Filipa iz opere »Don Carlos«, ki jo je pevec zapel v originalnem jeziku, in pa Bizetovo pesem pijanca iz opere »La jolie fill e de Perth«; tudi to je zapel v originalnem je- ziku. Pri klavirju je peveca spremljal g. dr. Danilo Švara.

Koncertni nastopi solistov so v našem koncert- nem življenju redki dogodki, tudi seveda nimamo izrazitih koncertnih pevcev več. Zato nam je nastop g. Schiffererja že zaradi tega dobrodošel, po- sebej pa še zaradi pevske kulture, ki je interpretacijsko dala prireditvi značaj visoke kvalitete. Kajti muzikalna oblikovanost izkazuje peveca kot tenkočutnega esteta, ki uporablja vse razpoložljivo tehnično znanje, da zadobi umetnina čim popolnej- šo in čim bolj naravno muzikalno podobo. Predvsem polaga pevec veliko pažnjo na lepoto tona, čigar barvo zna podati v več niansah, vendar ni tu opaz- nih tistih barvnih razlik, ki bi bile za frazo potrebni enotnosti in kvar. Prav v tem je pevec mojster, da zna potrebno barvno enotnost v celi frazi vzdržati, da ji barvnost po potrebi glasbenega izražanja spre- minja v naslednji, ki jo zna na novi stopnji istotako izpeljati kot prejšnjo itd. To je pač znak velikega tehničnega znanja, pri katerem igra poglavito vlogo dobro uvečano dibanje in ekonomija sape, s katero pevec razpolaga v veliki meri in dela igranje. Pri dinamičnem dejstvu je pevec poslušuje tudi fal- zetnega tona, iz katerega zlasti v srednji legi več- krat naravnost preskoči v pretežno ligamentarni zvok; pri tem se čuti večkrat že lahna primes sap- noga šuma, ki je znak priprihavanja. Toda temu je vzrok lahko tudi prehlajenost. Pevec ima lep glas v nižini in srednji legi, dočim so višine krčevito iztisnjene. Temu pa ni kriva toliko naravno dana dispozicija, kakor v smislu premočnega pokrivanja in zaradi tega v zadnjo pasajo ton usmerjajoča pri- dobljena izsolanost; ko bi pevec usmeril svoj glas v prostor in ne »v glavoc«, bi mu tudi tolikega mu- skulturnega napora ne bilo potrebno prestatati. Prevelik pritisk sape, ki ga mora pevec uporabiti za dosego višinskih tonov, slabi tudi organ, ki ne more združiti obeh funkcij v mirno delovanje. Vo- kalizacija je pomanjkljiva. Zlasti vokal a je že skoraj o in vendar je že po naravi najbolj odprl in jasen vokal, i je pri pevcu najslabši, da mu včasih sploh ne izzevi v primeri z drugimi. V splošnem je njegov glas usmerjen v zadnjo pasajo, uporablja pa tudi srednjo. V zvezi s tem seveda nastane zaradi pokritih in zastrihtih vokalov intona- cionna nečistota, ki se kaže pri pevcu v smislu višanja največkrat, tu pa tam tudi nižanja. Seveda je to povečini komaj znatno, vendar včasih občutno. Opazno je bilo to najbolj v »Ekstazie« in v »Memento morie«. Motijo tudi nekam trdo izpeljani melizmi,

pri katerih se poslužuje nepotrebnega pripuščanja sape, ki lepoto tona skvari. Tudi naj bi pevec na melizmih ne spreminjal istega vokala. V prej na- vedenem smislu trpi tudi izvedba tritica (»Nikar, dekle, ne poj!«). — Seveda podajam to oceno v najstrožjem smislu in z namenom, da pevec svojo že itak visoko oblikovalno moč še dvigne, ker bi mu odpravljanje zgoraj ugotovljenih pomanjklji- vosti izražajne možnosti še povečalo. Koncert gosp. Fr. Schiffererja je bil visokokvalitetna pevška pri- reditev, kakršne so nam potrebne. Predvsem lepo je zapel Premrlov »Memento morie«, Balakirevo »Morje«, Rahmaninov »Bezeg«, Grečaninova »Preg- nancec«, Rimski-Korsakova »Prerokac« in arijo kralja Filipa iz Verdijeve opere »Don Carlos«, če izznamemo okorno izgovorjavo italijanščine, ki take vokalizacije ne prenese. Sicer si pa njegovih na- stopov in takega oblikovanja še želimo. sil.

Finžgarjeva »Veriga« na Frančiškanskem odru, Agilna Stolna prosveta nam je v nedeljo, 24. no- vembra ob 5. uri popoldne predstavila v prav dobri obdelavi Finžgarjevo dramo v treh dejanjih »Veriga«. Igra sama na sebi je ena najboljših te vrste, kar jih imamo v slovenski literaturi in je zaradi vseokoli dramatičnih in težkih partij za mar- sikateri oder prav trd oroh. Pri nedeljski predstavi pa smo videli, da je imel režiser Kriznar prav srečno roko pri izbiri oseb. — Prmoža je igral g. Stefančič zelo učinkovito. Tako v maski kakor v igri je bil vseokoli dober. Ustvaril je poleg snubača Boltežarja, ki ga je igral režiser sam, naj- boljši lik. Marko in Mejač, ki sta nosilca vsega dogajanja, sta ustvarila ustrežajoči osebi. Marko je bil boljši v prvem dejanju, dočim se je Mejač izkazal v tretjem dejanju, ko je bil izredno učin- kovit. Gospodična Zupančičeva je vlogo Mücke sicer dobro rešila, vendar pa se ponekod ni zna- šla in bi morala biti, prav posebno ko se poslav- lja od doma, malo bolj učinkovita. Gospodična Mozetičeva ima prijeten glas.

leto glede Lize, Janez g. Pusta je bil mogoče za spoznanje premehak, je pa v splošnem ugajal. Alena, g. Dominika, v vlogi deklet, je bila ime- nitna, res pravi tip vselelega kmečkega dekleta. Od obeh sosedov je Drmolec bolj ugajal kakor Tomažin. Prav dobro se je ujemala tudi gra obeh mlajših Seška in Korinčeka z igro, ki nam jo je podal »njun partner« ded Primož. V splošnem so igralci lahko s svojim uspehom zadovoljni, ker so bili z igro zadovoljni vsi gledalci brez izjeme. To naj jim bo v vzpodbudo, da so na pravi poti in četudi so v začetku majhne težave, se sčasoma to vse iz- gladi in nam bo Stolna prosveta lahko postregla s prvovrstno igro! — Uprizoritev se končala v nedeljo 1. decembra zopet ob petih popoldne.

Med prevodi, ki so zadnji čas izšli v Belgra- du, je treba omeniti: Blasco Ibanez »Krovinjara« (Izdavačsko — prosvetna zadruga); Knut Hamsun: »Plodovi zemlje«, prevedel dr. Nikola Mirković, (Biblioteka dobitnika Nobelove nagrade).

Francosko-srbska knjigarna A. M. Popoviča v Belgradu je začela izdajati Bibliografijo južno- slo- venske povremene štampa, ki bo segala do leta 1934. V prvem zvezku, ki je izšel, je obdelanih sedem listov oz. revij, med njimi tudi znano »Brankovo kolo« (1895—1914). Cena broš. 25 din.